

การศึกษาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม
จากการสอนโดยใช้วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling)
ร่วมกับสถานการณ์จำลอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ
พฤษภาคม 2556

การศึกษาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม
จากการสอนโดยใช้วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling)
ร่วมกับสถานการณ์จำลอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ
พฤษภาคม 2556
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม
จากการสอนโดยใช้วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling)
ร่วมกับสถานการณ์จำลอง

บทคัดย่อ
ของ
วรรณภา บุญลาโภ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ
พฤษภาคม 2556

วรรณภา บุญลาโก. (2556). การศึกษาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม จากการสอนโดยใช้วิดีโอที่แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลอง. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ ดร.ดารณี ศักดิ์ศิริผล, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สาร.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาทักษะ ทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม จากการสอนโดยใช้วิดีโอที่แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับ สถานการณ์จำลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยเป็นนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม อายุระหว่าง 7-9 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ของโรงเรียน มีประสาทวิทยา ในโครงการ เรียนร่วม เลือกโดยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน กำหนดการทดลองตามแบบแผนการวิจัย แบบ One-Group Pretest-Posttest Design ดำเนิน การทดลองเป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ครั้งละ 50 นาที รวม 12 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ใน การวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ วิดีโอที่แสดงต้นแบบพฤติกรรม และแบบประเมินทักษะ ทางสังคม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยควอไทล์ (Interquartile Range) สถิติทดสอบ The Sign Test for Median : One Sample และ The Wilcoxon Matched-Pairs Signed-Ranks Test

ผลการวิจัยพบว่า

1. ทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม จากการสอนโดย ใช้วิดีโอที่แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลองอยู่ในระดับดี (ค่ามัธยฐาน = 13 คะแนน จาก คะแนนเต็ม = 24 คะแนน, $t = 2$, $P\text{-value} = 0.5000$)
2. ทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม จากการสอนโดย ใช้วิดีโอที่แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลองสูงขึ้น ($T = 0$, $p < .05$)

A STUDY ON SOCIAL SKILLS OF CHILDREN AUTISM SYNDROME IN GRADE 1
BY USING VIDEO MODELING ALONG WITH SIMULATION

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Special Education
at Srinakharinwirot University

May 2013

Wannapa Bunlapho. (2013). *A Study on Social Skills of Children with Autism Syndrome In Grade 1 by Using Video Modeling along with Simulation*. Master thesis. M.Ed. (Special Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.
Advisor Committee: Assoc. Prof. Dr.Daranee Saksiriphol,
Assist. Prof. Dr.Paitoon Pothisaan.

The purpose of this research was to study social skills of children with autism syndrome in Grade 1 after using video modeling along with simulation. The participants of the study were 5 students with autism selected by purposive sampling. The students, aged between 7-9 years old, were studying in Semester 2 of the academic year 2012 in the inclusive program of Minprasatwitaya School. The research design was One-Group Pretest-Posttest Design. The experiment lasted for the total of 4 weeks (12 sessions, fifty minutes per session, one session a day, 3 days a week). Instruments used in the research were teaching plans, video modeling and social skills pattern evaluation forms. The data were analyzed using median, interquartile range, The Sign Test for Median One Sample and the Wilcoxon Matched-Pairs Signed-Ranks Test.

The study found that:

1. The social skills of children with autism in Grade 1 by Using Video Modeling along with Simulation was in good level. (Full score 24, Median 13, $t = 2$, $P\text{-value} = 0.5000$)
2. The social skills of children with autism in Grade 1 by Using Video Modeling along with Simulation were higher than prior to the intervention. ($T = 0$, $p < .05$)

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม
จากการสอนโดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลอง
ของ
วรรณนภา บุญลาโภ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่.....เดือน..... พ.ศ. 2556

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.ดารณี ศักดิ์ศิริผล)

.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรรยา ชื่นเกษม)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สาร)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ดารณี ศักดิ์ศิริผล)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สาร)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพันธ์ ศรีวันยงค์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาบัตรฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ดารณี ศักดิ์ศิริผล ประธานกรรมการควบคุมปริญญาบัตร และผู้ช่วย ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โภธิสาร กรรมการควบคุมปริญญาบัตรที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ อย่างดีเยี่ยมมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ และขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรรยา ชื่นเกษม ประธานกรรมการสอบปริญญาบัตร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพันธ์ ศรีวันยงค์ กรรมการสอบปริญญาบัตร ที่ได้ให้คำแนะนำเพิ่มเติมในการปรับปรุงแก้ไข

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง อาจารย์ ดร.กิงสร เกาะประเสริฐ อาจารย์ ดร.รณิดา เขยชุ่ม และอาจารย์พัชรีวรรณ คุณชื่น เป็นอย่างสูงที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำและข้อคิดในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์พัชรา ทิพย์ทัศน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนมีนประชาวิทยา และอาจารย์วัชรวิวรรณ มาลาศรี ที่ให้ความอนุเคราะห์สถานที่ทดลองในการทำวิจัยนี้

วรรณภา บุญลาโภ

สารบัญ

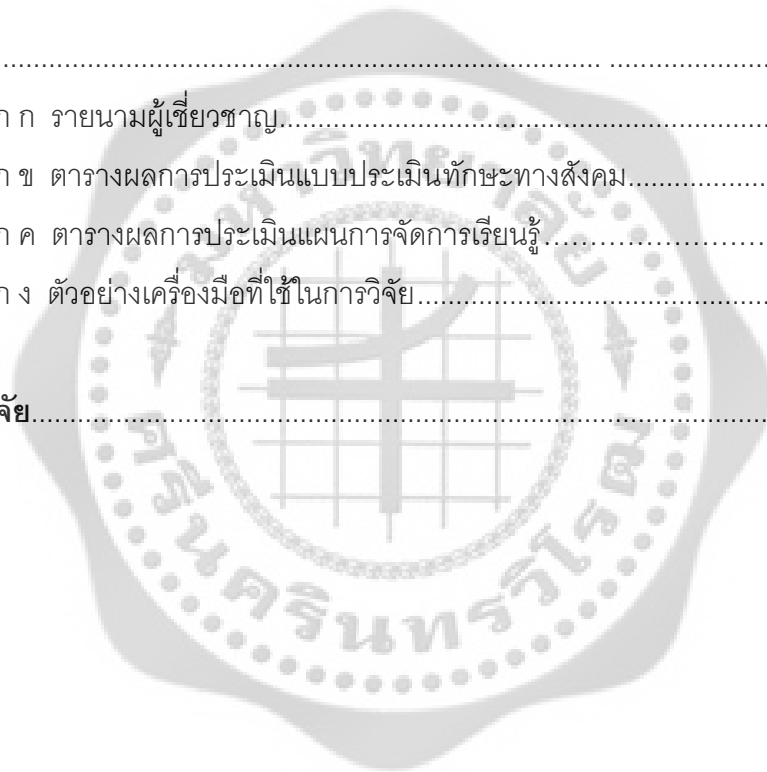
บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
	ความสำคัญของการวิจัย.....	4
	ขอบเขตของการวิจัย.....	4
	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	7
	สมมติฐานการวิจัย.....	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
	เด็กออทิสติก	10
	ความหมายของเด็กออทิสติก.....	10
	สาเหตุของการเกิดภาวะออทิสซึม.....	11
	ลักษณะ อาการ และระดับความรุนแรงของภาวะออทิสซึม.....	13
	ระบอบวิทยา และการพยากรณ์ของภาวะออทิสซึม.....	17
	การคัดแยกเด็กออทิสติก.....	19
	การสอน การฝึก และการช่วยเหลือเด็กออทิสติก.....	22
	ทักษะทางสังคม	25
	ความหมายของทักษะทางสังคม.....	25
	ความสำคัญของทักษะทางสังคม.....	27
	พื้นฐานทักษะทางสังคม.....	28
	วิธีฝึกทักษะทางสังคม.....	30
	ขั้นตอนการฝึกทักษะทางสังคม.....	31
	ความบกพร่องทางทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติก.....	32
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม.....	33
	วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling)	35
	ความหมายของวิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม.....	35
	ความเป็นมาของวิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม.....	36
	แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม.....	36
	วัตถุประสงค์ของการใช้วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม.....	37

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2	(ต่อ)	
	การสร้างวีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม.....	37
	ขั้นตอนการสอนโดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม.....	38
	ประโยชน์ของการใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม.....	38
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม.....	39
	สถานการณ์จำลอง.....	40
	ความหมายของสถานการณ์จำลอง.....	40
	จุดประสงค์ของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง.....	41
	องค์ประกอบของสถานการณ์จำลอง.....	43
	การสร้างสถานการณ์จำลอง.....	43
	ขั้นตอนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง.....	45
	ข้อดีและข้อจำกัดของวิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง.....	48
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สถานการณ์จำลอง.....	50
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	52
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	52
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	54
	วิธีดำเนินการทดลอง.....	62
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	70
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	70
	สมมติฐานในการวิจัย.....	70
	วิธีดำเนินการวิจัย.....	70
	สรุปผลการวิจัย.....	71

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
อภิปรายผล.....	71
ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย.....	74
ข้อเสนอแนะ.....	75
บรรณานุกรม.....	76
ภาคผนวก.....	85
ภาคผนวก ก รายงานผู้เชี่ยวชาญ.....	86
ภาคผนวก ข ตารางผลการประเมินแบบประเมินทักษะทางสังคม.....	88
ภาคผนวก ค ตารางผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้.....	91
ภาคผนวก ง ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	94
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	110

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนคะแนน คำมัธยฐาน และค่าพิสัยควอไทล์ ทักษะทางสังคมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม จากการสอนโดยใช้วิดีโอทัศน์แสดง ต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลอง.....	66
2 การเปรียบเทียบคำมัธยฐานที่คำนวณได้กับคำมัธยฐานที่เป็นเกณฑ์ระดับดี ของ ทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม หลังจาก การสอนโดยใช้วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับ สถานการณ์จำลอง.....	68
3 การเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม หลังการสอนโดยใช้วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับ สถานการณ์จำลอง.....	69
4 ผลการประเมินค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยหาจากดัชนีความสอดคล้องระหว่าง ทักษะทางสังคมกับนิยามศัพท์ (IOC) ของแบบประเมินทักษะทางสังคม โดย ผู้เชี่ยวชาญ.....	89
5 ผลการประเมินค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยหาจากดัชนีความสอดคล้องของ แผนการจัดการเรียนรู้ การสอนทักษะทางสังคมโดยใช้วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบ พฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลอง (IOC).....	92

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ขั้นตอนการสร้างวีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling).....	56
2 ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ การสอนทักษะทางสังคมโดยใช้วีดิทัศน์ แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลอง.....	59
3 ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินทักษะทางสังคม.....	61
4 แผนภูมิแสดงทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม ก่อนและหลังการสอนโดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลอง	67

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การที่มนุษย์จะประสบความสำเร็จในชีวิตทั้งเรื่องส่วนตัวและหน้าที่การงานได้นั้น จะต้องอาศัยทั้งวิชาการความรู้และทักษะในการเข้าสังคมที่ดี อันเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยเหลือเด็กให้ประสบความสำเร็จในอนาคต เนื่องจากทักษะทางสังคมเป็นกลุ่มของทักษะต่างๆ ที่ใช้ในการ มีปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารระหว่างกัน ในสังคม ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร การพูด การฟัง การทำงานร่วมกันเป็นทีม ฯลฯ รวมทั้งความสามารถในการเข้าใจถึงสถานการณ์ต่างๆ ที่หลากหลาย กฎกติกาต่างๆ ในสังคม ความสามารถในการใส่ใจต่อคนรอบข้าง และการทำความเข้าใจกับผู้อื่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสัมพันธ์ในทางบวกให้เกิดขึ้น ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับทุกเพศทุกวัย ทั้งวัยเด็กที่ต้องการการเรียนรู้สิ่งใหม่ในชีวิต การพึ่งพา วัยรุ่นที่ต้องการการยอมรับจากเพื่อนฝูง คนรอบข้าง วัยผู้ใหญ่ที่เริ่มสร้างครอบครัวและต้องการความสำเร็จในหน้าที่การงาน ทักษะทางสังคมจึงเป็นทักษะที่จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนอย่างเป็นระบบเช่นเดียวกับทักษะอื่นๆ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ . 2551: ออนไลน์) ผู้ที่มีทักษะทางสังคมย่อมสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น เป็นที่ยอมรับของเพื่อน ครู และผู้อื่น มีส่วนช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จได้ ในขณะที่คนที่ขาดทักษะทางสังคมนั้น มักอยู่อย่างโดดเดี่ยวถูกสังคมปฏิเสธ มีโอกาสในการเรียนรู้และมีเพื่อนน้อยกว่า การขาดทักษะทางสังคมมักก่อให้เกิดปัญหาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (กุลยา ก่อสุวรรณ. 2553: 327-328) ดังนั้น การพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้มีความต้องการพิเศษให้มีความต้องการพิเศษที่ดีขึ้น และประสบความสำเร็จ ต้องกระทำตั้งแต่เริ่มแรก เพราะทักษะทางสังคมจะช่วยให้เด็กมีพื้นฐานทางอารมณ์ที่ดี สามารถพัฒนาความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม ช่วยพัฒนาด้านสติ ปัญญา การสื่อความหมาย รวมถึงช่วยให้เด็กที่มีความบกพร่องสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมเหมือนเด็กปกติได้ (เทียมใจ พิมพวงศ์. 2541: 21; อ้างอิงจาก Cook; & others. 1996: 224-225)

เด็กออทิสติก เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษาประเภทหนึ่ง เด็กกลุ่มนี้ต้องการการศึกษาพิเศษในลักษณะที่แตกต่างไปจากการศึกษาที่ให้กับเด็กปกติ เพราะเด็กกลุ่มนี้มีความบกพร่องทางพัฒนาการด้านการสื่อความหมาย ไม่ว่าจะเป็นการใช้สีหน้าท่าทาง หรือภาษาถ้อยคำ มีปัญหาทางพฤติกรรม มีปัญหาทางสังคม มีพฤติกรรมที่แปลกๆ ซ้ำๆ (ผดุง อารยะวิญญู และคณะ . 2546: 1) โดยเฉพาะปัญหาการเข้าสังคม ซึ่งเป็นปัญหามูลฐานของ เด็กออทิสติก เด็กออทิสติกจะไม่สามารถแสดงพฤติกรรม อารมณ์ และความรู้สึกได้เหมาะสมกับสถานการณ์ ไม่รู้แบบแผนของการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น ไม่รู้ว่าทำไมเราต้องทักทายกัน ทำไมต้อง หยุดคุยกับคนอื่น ทำไมต้องแบ่งปัน

เป็นต้น ซึ่งเด็กออทิสติกจะไม่สามารถกระทำสิ่งเหล่านี้ได้เหมือนคนปกติ ทั้งนี้เนื่องมาจากความบกพร่องทางการรู้คิดเกี่ยวกับสังคม การเรียนรู้ กฎ ระเบียบ และแบบแผนของการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (อัญชลี สารวัตนะ . 2553: 68) ลักษณะของพฤติกรรมต่างๆ เหล่านี้ มักทำให้เด็กออทิสติกไม่เป็นที่ต้องการหรือ ได้รับการ ยอมรับ จากเพื่อน ดังนั้น หลักสูตรสำหรับเด็กออทิสติกจึงไม่ควรเน้นเฉพาะกิจกรรมในชั้นเรียนหรือด้านวิชาการเพียงอย่างเดียว กิจกรรมการเรียนการสอนควรเน้นในเรื่องของการพัฒนาทักษะทางสังคมและอารมณ เพื่อที่จะช่วยให้เด็กสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (ดารณี อุทัยรัตนกิจ . 2547: 33) การสอนให้เด็กออทิสติกมีความเข้าใจกฎเกณฑ์ มารยาททางสังคม และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น การทำความเคารพคุณพ่อคุณแม่ คุณครู การทักทาย การขอบคุณ ฯลฯ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องสอนควบคู่ไปกับทักษะทางวิชาการ

การสอนทักษะทางสังคมให้กับเด็กออทิสติก ถือเป็นการสร้างพฤติกรรมใหม่ให้เกิดขึ้นแก่เด็ก โดยพรหมณี หาญหัก และปริศนา อานจำปา (2553: 128) ได้กล่าวไว้ว่า การใช้ต้นแบบ (Modeling) เป็นเทคนิคทางการปรับ พฤติกรรม และแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น พฤติกรรมการปรับตัวในสังคม ในชั้นเรียน เป็นต้น นอกจากนี้ วงเดือน เดชะรินทร์ (2551: 114) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้ของเด็กออทิสติกเกิดจากการเลียนแบบ คือ ทำให้ดูและค่อยๆ ฝึกจากง่ายไปยาก เนื่องจากเทคนิคต้นแบบ (Modeling Technique) เป็นวิธีการพื้นฐานของการเรียนรู้และพัฒนาสังคม โดยเป็นการเสนอต้นแบบที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อให้ผู้สังเกตหรือผู้ที่ต้องการจะเลียนแบบจากต้นแบบนั้นได้สังเกตพฤติกรรม ตลอดทั้งกิจกรรมต่างๆ ของต้นแบบ ซึ่งผลจากการสังเกตจะทำให้บุคคลนั้นเลียนแบบพฤติกรรม หรือเกิดพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์ได้ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ . 2536: 53) ดังที่เบนดูรา มีความเชื่อว่าการเรียนรู้ส่วนใหญ่ของคนเราเกิดขึ้นจากการสังเกตจากต้นแบบ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต . 2543: 50) ดังนั้น ต้นแบบจึงมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์

วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) เป็นการสอนทักษะทางสังคม โดยนำเสนอต้นแบบที่แสดงพฤติกรรมเป้าหมายผ่านทางวิดีโอทัศน์ เมื่อเด็กออทิสติกได้ชมวิดีโอทัศน์ เด็กจะเกิดกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตพฤติกรรมเป้าหมายที่ตัวแบบแสดง จนทำให้เกิด การเลียนแบบพฤติกรรมในที่สุด ดังที่ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2543: 51-53) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตต้นแบบนั้น เด็กจะเริ่มจากกระบวนการตั้งใจ กระบวนการเก็บจำ กระบวนการกระทำ และกระบวนการจูงใจ จนเกิดการกระทำเลียนแบบต้นแบบ การมีต้นแบบจะช่วยให้ผู้ เรียนเรียนรู้ได้เร็วยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลินดา และ แอนเดรีย ที่ทำการศึกษาการใช้วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรมร่วมกับการเสริมแรงทางบวก เพื่อสอนทักษะในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นให้กับเด็กออทิสติก ผลการวิจัยพบว่า การสอนทักษะการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยใช้วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรมร่วมกับการเสริมแรงทางบวกของเด็กออทิสติกได้ผลดี (LeBlanc; & Coates. 2003: online)

นอกจากการสอนทักษะทางสังคมให้กับเด็กออทิสติกด้วยการชมวิดีโอที่ทัศนแสดงต้นแบบพฤติกรรมแล้ว ควรเปิดโอกาสให้เด็กออทิสติกได้ฝึกปฏิบัติ ทักษะทางสังคมที่ได้ชมจากวิดีโอที่ทัศนแสดงต้นแบบพฤติกรรม โดยการจัดทำสถานการณ์จำลอง ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้สอนให้ผู้เรียนเข้าไปอยู่ในสถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้นมา สถานการณ์จำลองนั้นจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด ทั้งสภาพแวดล้อมและปฏิสัมพันธ์ โดยมี การกำหนดบทบาท ข้อมูล และกติกาไว้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจจากสภาพการณ์ที่ผู้เรียนกำลังเผชิญอยู่ ซึ่งผู้เรียนจะต้องใช้ข้อมูลทั้งหมดที่ได้รับประกอบกับวิจารณญาณของตนเอง ไปปฏิบัติหน้าที่ตามสถานการณ์นั้นให้ดีที่สุด (สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ. 2545: 74) ดังเช่น ผลการวิจัยของ เจนส์จู่ฟ้า คำดี (2553: บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาผลของการใช้โปรแกรมสถานการณ์จำลอง เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมสถานการณ์จำลอง เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะมีคะแนนจิตสาธารณะสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมสถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การนำเอาสถานการณ์จำลองมาใช้ในการสอน นอกจากจะทำให้เด็กออทิสติกได้ฝึกแสดงพฤติกรรมเลียนแบบพฤติกรรมเป้าหมายที่ได้ชมจากวิดีโอที่ทัศนแสดงต้นแบบพฤติกรรมแล้ว ยังทำให้ทราบว่าเด็กออทิสติกสามารถเลียนแบบพฤติกรรมเป้าหมายได้ถูกต้องหรือไม่ ส่งผลให้เด็กออทิสติกเกิดการเรียนรู้ จดจำ และสามารถเชื่อมโยงไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ รวมถึงเป็นการวัดประสิทธิผลของวิดีโอที่ทัศนแสดงต้นแบบพฤติกรรม

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงได้นำการสอนโดยใช้วิดีโอที่ทัศนแสดงต้นแบบพฤติกรรมและสถานการณ์จำลอง มาพัฒนาเป็นวิธีการสอนทักษะทางสังคม โดยการใช้วิดีโอที่ทัศนแสดงต้นแบบพฤติกรรมร่วมกับสถานการณ์จำลอง แล้วนำไปใช้พัฒนาทักษะทางสังคมให้แก่เด็กออทิสติก เพื่อให้เด็กออทิสติกมีทักษะทางสังคมได้อย่างเหมาะสม และสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ด้วยตนเอง ส่งผลให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างอิสระและมีความสุข

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะทางสังคมของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม หลังการสอนโดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลอง
2. เพื่อเปรียบเทียบ ทักษะทางสังคมของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม ก่อนและหลังการสอนโดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลอง

ความสำคัญของการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะช่วยให้ครู บุคลากรที่เกี่ยวข้อง หรือผู้สนใจ ได้นำวีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลอง ไปใช้ ในการสอนทักษะทางสังคม เพื่อให้เด็กที่มีภาวะออทิสซึม มีความรู้ความเข้าใจเรื่องทักษะทางสังคม และสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ด้วยตนเอง ส่งผลให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นนักเรียนที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่า เป็นออทิสติก หรือมีภาวะออทิสซึม ไม่มีปัญหาด้านสุขภาพ มีความบกพร่องด้านทักษะทางสังคม สามารถพูดสื่อสารได้ และช่วยเหลือตนเองได้ กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โครงการเรียนร่วม ในโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่ ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่า เป็นออทิสติก หรือมีภาวะออทิสซึม ไม่มีปัญหาด้านสุขภาพ มีความบกพร่องด้านทักษะทางสังคม สามารถพูดสื่อสารได้ และช่วยเหลือตนเองได้ กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ของโรงเรียนมีนประชาวิทยา ในโครงการเรียนร่วม สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เลือกโดยวิธีเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 5 คน

การสอนโดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลอง เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องทักษะทางสังคม ตามแนวทางการจัดหลักสูตรสำหรับบุคคลออทิสติก พุทธศักราช 2554 ซึ่งกำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านทักษะทางสังคม สาระการเรียนรู้ สาระที่ 2 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และสาระที่ 3 การปฏิบัติตนในสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2554: 12-13) มีสาระการเรียนรู้ ดังนี้ 1) ทักทายกับผู้อื่นได้ 2) แสดงการขอบคุณได้ 3) ร้องขอในสิ่งที่ต้องการได้ โดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling)

ร่วมกับสถานการณัจำลอง ซึ่งการใช้วิธีทัศน์แสดงต้นแบบ พฤติกรรม (National Professional Development Center on Autism Spectrum Disorder. 2010: online) เป็นเทคนิคทางการสอน ที่ให้นักเรียนชมวิธีทัศน์ที่มีตัวแบบแสดงทักษะ เป้าหมาย แล้วให้นักเรียนฝึกแสดงทักษะ ตามที่ได้ชม จากวิธีทัศน์ โดยมีรายละเอียดของขั้นตอน ดังนี้ 1) ช้่นนำ ครูเกริ่นนำถึงเรื่องทักษะทางสังคมที่จะให้ นักเรียนชมจากวิธีทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม เพื่อสร้างความเข้าใจและอธิบายถึงจุดมุ่งหมายของ การชมวิธีทัศน์ พร้อมทบทวนความรู้เดิม 2) ครูให้นักเรียน ชมวิธีทัศน์ที่เตรียมไว้ 3) ช้่นสรุป ครูสรุป เนื้อหาที่ได้ชมจากวิธีทัศน์ร่วมกับนักเรียน หรือ มั้ทั้งตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนด้วยการตั้ง คำถามเกี่ยวกับเรื่องี่สอนว่าเป็นเรื่องอะไร ถ้านักเรียนได้พบกับสถานการณี่ได้ชมจากวิธีทัศน์ นักเรียนจะปฏิบัติตัวอย่างไร ให้นักเรียนตอบคำถามพร้อมทั้งแสดงพฤติกรรมเลียนแบบตามพฤติกรรม ที่ได้ชมจากวิธีทัศน์ สำหรับการสอน โดยใช้สถานการณัจำลอง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนให้ นักเรียนเข้าไปอยู่ในสถานการณี่ที่สร้างขึ้นมา ซึ่งสถานการณี่นั้นจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด ทั้งสภาพแวดล้อมและการมีปฏิสัมพันธ์ โดยมีการกำหนดบทบาทข้อมูลและกติกาไว้ เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจจากสภาพการณี่ที่เขากำลังเผชิญอยู่ (สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ. 2545: 74) ซึ่งจะนำการสอนโดยใช้สถานการณัจำลองมาใช้ในขั้นตอนที่ 4 เพื่อเป็นการตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนและประสิทธิภพของวิธีทัศน์

การสอนโดยใช้วิธีทัศน์แสดงต้นแบบ พฤติกรรม ร่วมกับสถานการณัจำลอง มีลำดับขั้นตอน การสอนทั้ง 2 วิธีร่วมกัน ดังนี้

1. ช้่นนำเข้าสู่บทเรียน โดยครูเกริ่นนำถึงเรื่องทักษะทางสังคมที่จะให้นักเรียนชมจาก วิธีทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม เพื่อสร้างความเข้าใจและอธิบายถึงจุดมุ่งหมายของการชมวิธีทัศน์ รวมทั้งกระตุ้นความสนใจเกี่ยวกับเนื้อหาของวิธีทัศน์ด้วยการตั้งคำถามพร้อมตรวจสอบความรู้เดิมของ นักเรียน

2. ช้่นสอน เป็นขั้นที่ครูให้นักเรียนชมวิธีทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม โดยเปิดวิธีทัศน์ให้ นักเรียนชมติดต่อกัน 3 รอบ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และจดจำพฤติกรรมที่ ได้ชมจากวิธีทัศน์จน สามารถเลียนแบบตามพฤติกรรมนั้นได้ หากนักเรียนสามารถแสดงพฤติกรรมได้ถูกต้อง ครูควรให้คำ ชมเชย หากนักเรียนไม่สามารถแสดงพฤติกรรมได้ถูกต้องตามที่ชมจากวิธีทัศน์ ครูควรให้การช่วยเหลือ หรือชี้แนะเพิ่มเติม แล้วครুক่อยๆ ลดการช่วยเหลือจนกระทั่งนักเรียนสามารถปฏิบัติได้เอง หากนักเรียน ไม่สามารถปฏิบัติตามได้ ถึงแม้จะได้รับการช่วยเหลือจากครูแล้วก็ตาม ครูควรให้นักเรียนกลับไปชม วิธีทัศน์อีกครั้ง แล้วกลับไปทำตามขั้นตอนเดิม จนนักเรียนสามารถแสดงพฤติกรรมได้ถูกต้อง

3. ช้่นสรุป ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป เนื้อหาที่ได้ชมจากวิธีทัศน์ ว่า นักเรียนควรปฏิบัติ ตนอย่างไร

4. ขั้นฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จำลอง ครูจัดทำสถานการณ์จำลองแบบเดียวกับที่ได้ชมจากวิดีโอ เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกแสดงพฤติกรรม เลียนแบบจากวิดีโอที่ได้ชมด้วยตนเอง และบันทึกผลการสอนลงในแผนการจัดการเรียนรู้

ตัวแปรที่ศึกษา ทักษะทางสังคม

นิยามศัพท์เฉพาะ

ทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถในการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ร่วมกับผู้อื่น การสื่อสาร และการสร้างความสัมพันธ์ต่อกันในสถานการณ์ที่กำหนดให้ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งประกอบด้วย ทักษะการทำความเคารพ คุณครูเวลามาถึงโรงเรียน การรู้จักกล่าวคำขอบคุณเมื่อได้รับสิ่งของจากคุณครู การขอเมื่อต้องการขอสิ่งของจากคุณครู และการแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนเมื่อเพื่อนขอ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การทำความเคารพคุณครูเวลามาถึงโรงเรียน หมายถึง การที่นักเรียนมีพฤติกรรมแสดงออกทางสังคมได้อย่างเหมาะสม กับสถานการณ์ โดยแสดงการทำความเคารพคุณครูเวลามาถึงโรงเรียน ด้วยการก้ม กล่าวคำทักทายคุณครูว่า “สวัสดีครับ /ค่ะ” มีสีหน้ายิ้มแย้ม และแสดงท่าทางที่เหมาะสมด้วยการยกมือไหว้

2. การรู้จักกล่าวคำขอบคุณเมื่อได้รับสิ่งของจากคุณครู หมายถึง การที่นักเรียนมีพฤติกรรมแสดงออกทางสังคมได้อย่างเหมาะสม กับสถานการณ์ โดยแสดงออกในเรื่องของการใช้คำพูดกล่าวคำขอบคุณเมื่อได้รับสิ่งของจากคุณครูว่า “ขอบคุณครับ/ค่ะ” มีสีหน้ายิ้มแย้ม และแสดงท่าทางที่เหมาะสมด้วยการยกมือไหว้ พร้อมกับยื่นมือไปรับสิ่งของที่คุณครูให้

3. การขอเมื่อต้องการขอสิ่งของจากคุณครู หมายถึง การที่นักเรียนมีพฤติกรรมแสดงออกทางสังคมได้อย่างเหมาะสม กับสถานการณ์ โดยแสดงออกในเรื่องการใช้คำพูดกล่าวคำขอ เมื่อต้องการขอสิ่งของที่ต้องการจากคุณครูว่า “คุณครูครับ/ค่ะ ขอ (สิ่งของที่ต้องการ) ครับ/ค่ะ” และกล่าวคำขอบคุณเมื่อได้รับสิ่งของจากคุณครูว่า “ขอบคุณครับ /ค่ะ” มีสีหน้ายิ้มแย้ม พร้อมแสดงท่าทางที่เหมาะสมด้วยการยกมือไหว้และยื่นมือไปรับสิ่งของที่ขอจากคุณครู

4. การแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนเมื่อเพื่อนขอ หมายถึง การที่นักเรียนมีพฤติกรรมแสดงออกทางสังคมได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ โดยแสดงออกในเรื่องการแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนเมื่อเพื่อนขอ โดยพูดคำว่า “ได้สิ” มีสีหน้ายิ้มแย้ม และแสดงท่าทางที่เหมาะสมด้วยการส่งของ给朋友ต้องการให้

กรอบแนวคิดการวิจัย

การสอนโดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรมร่วมกับสถานการณ์จำลอง	
ขั้นตอนการสอน	เนื้อหา
<p>1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน คุณครูเกริ่นนำถึงเรื่องทักษะทางสังคมที่จะสอน อธิบายถึงจุดมุ่งหมายของบทเรียน และกระตุ้นความสนใจของนักเรียน</p> <p>2. ขั้นสอน คุณครูให้นักเรียนชมวีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) เมื่อชมเสร็จคุณครูให้นักเรียนแสดงท่าทางและคำพูดเลียนแบบตามที่ได้ชมจากวีดิทัศน์ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน</p> <p>3. ขั้นสรุป คุณครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาที่ได้ชมจากวีดิทัศน์</p> <p>4. ขั้นฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จำลอง คุณครูจัดทำสถานการณ์จำลองแบบเดียวกับที่ได้ชมจากวีดิทัศน์ โดยให้นักเรียนแสดงทักษะทางสังคมเลียนแบบจากวีดิทัศน์ที่ได้ชมด้วยตนเอง</p> <p>(Steps for Implementation: Video Modeling Professional Development in Autism. 2006: online)</p>	<p>1. การทำความเคารพคุณครู เวลามาถึงโรงเรียน</p> <p>2. การรู้จักกล่าวคำขอบคุณ เมื่อได้รับสิ่งของจากคุณครู</p> <p>3. การขอเมื่อต้องการขอสิ่งของจากคุณครู</p> <p>4. การแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนเมื่อเพื่อนขอ</p> <p>(กระทรวงศึกษาธิการ. 2554: 12-13)</p>

ทักษะทางสังคม

1. การทำความเคารพคุณครู เวลามาถึงโรงเรียน
2. การรู้จักกล่าวคำขอบคุณ เมื่อได้รับสิ่งของจากคุณครู
3. การขอเมื่อต้องการขอสิ่งของจากคุณครู
4. การแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนเมื่อเพื่อนขอ

สมมติฐานการวิจัย

1. ทักษะทางสังคมของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม หลัง การสอนโดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลองอยู่ในระดับดี
2. ทักษะทางสังคมของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม หลัง การสอนโดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลองสูงขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม จากการสอนโดยใช้วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลอง ได้มีการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

เด็กออทิสติก

1. ความหมายของเด็กออทิสติก
2. สาเหตุของการเกิดภาวะออทิสซึม
3. ลักษณะ อาการ และระดับความรุนแรงของภาวะออทิสซึม
4. ระบาดวิทยา และการพยากรณ์ของภาวะออทิสซึม
5. การคัดแยกเด็กออทิสติก
6. การสอน การฝึก และการช่วยเหลือเด็กออทิสติก

ทักษะทางสังคม

1. ความหมายของทักษะทางสังคม
2. ความสำคัญของทักษะทางสังคม
3. พื้นฐานทักษะทางสังคม
4. วิธีฝึกทักษะทางสังคม
5. ขั้นตอนการฝึกทักษะทางสังคม
6. ความบกพร่องทางทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติก
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม

วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling)

1. ความหมายของวิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม
2. ความเป็นมาของวิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม
3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม
4. วัตถุประสงค์ของการใช้วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม
5. การสร้างวิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม
6. ขั้นตอนการสอนโดยใช้วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม
7. ประโยชน์ของวิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม

สถานการณ์จำลอง

1. ความหมายของสถานการณ์จำลอง
2. จุดประสงค์ของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง
3. องค์ประกอบของสถานการณ์จำลอง
4. การสร้างสถานการณ์จำลอง
5. ขั้นตอนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง
6. ข้อดีและข้อจำกัดของวิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สถานการณ์จำลอง

เด็กออทิสติก

1. ความหมายของเด็กออทิสติก

แพทย์ผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการในประเทศไทยที่สนใจศึกษา เรื่อง เด็กออทิสติก ได้ให้ความหมายว่า ออทิสซึม (autism) เป็นกลุ่มอาการของความบกพร่องของการพัฒนาการที่ เกิดจากความผิดปกติของระบบประสาท (neurodevelopmental disorder) มีลักษณะความบกพร่องสำคัญ คือ มีความบกพร่องในการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ด้านภาษาและการสื่อสารความหมาย มีความสนใจที่จำกัดและพฤติกรรมที่ซ้ำๆ โดยเริ่มแสดงอาการตั้งแต่อายุก่อน 3 ปีแรก เป็นโรคที่มีความสำคัญและแนวโน้มพบบ่อยขึ้น แม้ว่าในปัจจุบันยังไม่มีวิธีการรักษาออทิสซึมให้หายขาดได้ แต่เป็นที่ยอมรับกันว่าการวินิจฉัยตั้งแต่แรกเริ่มและให้การรักษาดังตั้งแต่อายุน้อยจะช่วยให้ผลการรักษาดีขึ้น (จอม ชุมช่วย. 2545: 1; ดุสิต ลิขนะพิชิตกุล. 2545: 13; ชาญยุทธ์ ศุภคุณภิญโญ. 2553: 41)

กรมวิชาการ (2543: 1) ได้ให้ความหมายของเด็กออทิสติกไว้ว่า เป็นเด็กที่มีความผิดปกติเกี่ยวกับพัฒนาการทางการสื่อสาร ภาษา สังคม และอารมณ์ เป็นอย่างมาก จะมีพฤติกรรมแปลกๆ สื่อสารไม่เข้าใจ พูดซ้ำ หรือไม่พูด

เพ็ญแข ลิ้มศิลา (2545: 15) กล่าวว่า เด็กออทิสติก คือ เด็กที่มีภาวะของโรคออทิสซึม พบว่า มีความล่าช้าของพัฒนาการ คือ การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การสื่อความหมาย และจินตนาการ แสดงให้เห็นจากการมีพฤติกรรมที่ผิดปกติไปจากเด็กวัยเดียวกัน เช่น อยู่ในโลกส่วนตัวของตนเอง ไม่สามารถสื่อความหมายกับบุคคลรอบข้าง เล่นกับใครไม่เป็น แสดงพฤติกรรมซ้ำๆ ทั้งการกระทำและความคิด

ผดุง อารยะวิญญู และคณะ (2546: 1) ได้ให้ความหมายว่า เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษาประเภทหนึ่ง เด็กกลุ่มนี้มีความบกพร่องทางพัฒนาการอย่างรุนแรงในด้านการสื่อความหมาย ทั้งการใช้สีหน้าท่าทาง หรือการใช้ภาษา ถ้อยคำ มีปัญหาทางพฤติกรรม สังคม และมีพฤติกรรมที่แปลกๆ ซ้ำๆ

ดารณี อุทัยรัตนกิจ (2547: 1) เด็กออทิสติก หมายถึง เด็กที่มีพัฒนาการที่ผิดปกติ ซึ่งมีจุดกำเนิดจากประสาทชีววิทยา และส่งผลกระทบต่อความสามารถของบุคคลในการสื่อสาร ความคิด และความรู้สึก การใช้จินตนาการ การสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น การเปลี่ยนแปลง การรับสัมผัส และการรับรู้ความเป็นไปรอบตัว และยังไม่มียาหรือการรักษาให้หายขาดได้

ยูเอส ดีพาร์ตเมนต์ ออฟ เอ็ดดูเคชัน (U.S. Department of Education) ให้ความหมายของเด็กออทิสติกว่า ออทิสซึม คือ ความบกพร่องทางพัฒนาการด้านการสื่อสารด้วยภาษาถ้อยคำและไม่ใช้ถ้อยคำ ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่นๆ และมักสังเกตเห็นอาการเหล่านี้ได้ชัดเจนตั้งแต่อายุก่อน 3 ปี ความบกพร่องดังกล่าว มีผลกระทบต่อพัฒนาการต่างๆ หลายด้าน เด็กกลุ่มนี้ชอบทำอะไรซ้ำๆ

ชอบการเคลื่อนไหวแบบใดแบบเดียว หมกมุ่นกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างมาก มีความพอใจกับสิ่งแวดล้อมที่ซ้ำซากจำเจ (ศรีเรือน แก้วกังวาน. 2543: 221; อ้างอิงจาก Hardman; et al. 1966: 367)

กุลยา ก่อสุวรรณ (2553: 5) กล่าวว่า กลุ่มอาการออทิสติกหรือภาวะออทิสติก หมายถึง ภาวะบกพร่องด้านพัฒนาการที่ส่งผลให้เกิดความบกพร่องที่เห็นได้อย่างชัดเจนใน 3 ด้าน ได้แก่ ความบกพร่องด้านการสื่อสาร ด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งรวมถึงทักษะทางสังคมและด้านพฤติกรรม

สมาคมจิตแพทย์อเมริกา (American Psychitric Association. 1996: 66) กล่าวว่า เด็กออทิสติก มีลักษณะของความบกพร่องของพัฒนาการ 3 ด้าน คือ ด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การสื่อความหมาย และการมีพฤติกรรมซ้ำๆ ความผิดปกติจะแตกต่างกันตามลักษณะของเด็กแต่ละคน

เทปลิน (Teplin. 1999: 589) กล่าวว่า เด็กออทิสติกมีภาวะออทิสซึม ซึ่งเป็นลักษณะทางคลินิกที่เกิดจากความผิดปกติทางชีวภาพของสมอง มีความบกพร่องของการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ขาดความสามารถในการสื่อสาร มีการเล่นและความสนใจที่จำกัด พบว่า มีลักษณะแตกต่างกันมากในเด็กแต่ละคน เป็นภาวะที่คงอยู่นาน ซึ่งมีผลต่อการแยกตัวทางสังคมและมีพฤติกรรมที่ผิดปกติ

สรุปได้ว่า เด็กออทิสติก หมายถึง เด็กที่มีความผิดปกติทางพัฒนาการที่แสดงพฤติกรรมให้เห็นว่า เด็กไม่สามารถพัฒนาด้านสังคม การสื่อความหมาย ขาดจินตนาการ มีพฤติกรรมความเข้าใจและกิจกรรมต่างๆ เป็นไปอย่างจำกัด และซ้ำๆ ซึ่งมีสาเหตุเกี่ยวข้องกับความผิดปกติ ทางด้านกายภาพ เนื่องจากสมองบางส่วนทำหน้าที่ผิดปกติไป ทั้งนี้จะต้องแสดงอาการก่อนอายุ 3 ปี

2. สาเหตุของการเกิดภาวะออทิสซึม

จากการศึกษาถึงสาเหตุของภาวะออทิสติก ผู้ศึกษาวิจัยได้กล่าวถึงสาเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กออทิสติกไว้ ดังนี้

ดูลิต ลิชนะพิชิตกุล (2545: 6) ได้เสนอแนวทางการศึกษาถึงสาเหตุของภาวะออทิสซึม ซึ่งมี 3 แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ 1 ศึกษาจากปัจจัยภายนอก ส่วนมากเป็นการศึกษาเหตุปัจจัยนอกตัวเด็ก ว่าเป็นเรื่องของการติดเชื้อ โดยเชื้อโรคที่มีความน่าจะเป็นสาเหตุ คือ เชื้อไวรัส มีรายงานพบว่า การติดเชื้อไวรัสแล้วแสดงอาการออทิสซึม หรือพบร่องรอยการติดเชื้อในเด็กออทิสติกมากกว่าเด็กปกติ แต่ทั้งนี้ผล การศึกษานี้ไม่พบทุกครั้ง จึงเร็วเกินไปที่จะสรุปหรือตื่นตัวในเรื่องของการติดเชื้อ

แนวทางที่ 2 ศึกษาจากปัจจัยภายใน เป็นแนวทางการศึกษาวิจัยที่มีผู้วิจัยและมีผู้ให้ การสนับสนุนเงินทุนค่อนข้างมาก การวิจัยนี้จะบอกว่ามีปัจจัยอะไรที่พบในตัวเด็กป่วยมากกว่าเด็กปกติ แต่แสดงไ้ ไม่ได้ว่า ปัจจัยนั้นเป็นสาเหตุของภาวะออทิสซึม สิ่งที่น่าเป็นห่วง คือ เมื่อมีการนำผล การศึกษามาเผยแพร่กันโดยผู้ที่ไม่มีความรู้ความชำนาญ หรือมักคาดเดาว่าเป็นการค้นพบสาเหตุ หรือ

ส่วนหนึ่งของสาเหตุซึ่งเป็นการสรุปที่ไม่ถูกต้อง เช่น ใช้คอมพิวเตอร์วัดขนาดของสมอง หรือ การทำงานของสมอง การใช้กระบวนการทางชีวเคมีวัดสารต่างๆ ในร่างกายเปรียบเทียบกัน

แนวทางที่ 3 ศึกษาพันธุกรรม เป็นการศึกษานี้ได้รับความนิยมมาก ในระยะหลัง อาจเนื่องจากเทคโนโลยีด้านนี้มีการพัฒนามาก เป็นผลการศึกษาที่น่าสนใจหลายอย่าง แต่ยังไม่สามารถอธิบายได้ว่าความผิดปกติที่พบนั้นทำให้เกิดโรคได้อย่างไร

การศึกษาทั้งสามแนวทางนี้ แม้ไม่ใช่ข้อสรุป แต่บอกได้อย่างหนึ่งว่าเด็กออทิสติกเป็นภาวะที่มาจากความผิดปกติของ สมอง แต่อะไรเป็นสาเหตุทำให้สมองทำงานผิดปกติยังไม่ทราบ สิ่งสำคัญที่สุดที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้ามานานก็คือ ข้อสรุปที่ว่าออทิสซึม ไม่ได้เกิดจากการเลี้ยงดู มีการค้นพบว่าความผิดปกติบนโครโมโซมเอ็กซ์ (Fragile X Syndrome) เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดภาวะออทิสซึม และมักจะเกิดกับเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง อย่างไรก็ตามการศึกษาค้นคว้าปัจจุบันอธิบายว่า ความผิดปกติบนโครโมโซมเอ็กซ์ (Fragile X Syndrome) มิใช่สาเหตุหลักของการเกิดภาวะออทิสซึม (ศรีเรือน แก้วกังวาน. 2543: 212; อ้างอิงจาก Bolton' Pickies; Butler; & Summers.1992; Hashimoto; Shimizu; & Kawasaki. 1993)

เพ็ญแข ลิ้มศิลา (2545: 24) กรมสุขภาพจิต (2546: 7) และกุลยา ก่อสุวรรณ (2553: 9) ได้กล่าวถึงภาวะออทิสซึมไว้ในทำนองเดียวกันว่า มีสาเหตุมาจากภาวะต่างๆ มากมาย สิ่งใดก็ตามที่ทำให้พัฒนาการทางสมองผิดปกติไป อาจเกิดได้ตั้งแต่วัยเด็กที่อยู่ในครรภ์มารดา ระหว่างการคลอดหรือภายหลังการคลอด เช่น มารดาที่เป็นโรคหัดเยอรมันระหว่างการตั้งครรภ์ เด็กที่เป็นโรคทิวเบอร์ริสสเคอร์โรลิส ตั้งแต่กำเนิด เด็กที่ขาดออกซิเจนระหว่างคลอด การเจ็บป่วยของเด็กภายหลังการคลอด เช่น โรคไข้สมองอักเสบ แม้แต่การเป็นหัด ไอกรน ที่มีภาวะแทรกซ้อน ก็อาจเป็นสาเหตุทำให้สมองผิดปกติได้ มีหลักฐานหลายอย่างที่แสดงว่า เด็กออทิสติกมีความผิดปกติทางหน้าที่ของสมอง เช่น เด็กออทิสติก ร้อยละ 25-30 จะมีอาการของโรคลมชักในระยะเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น จากการตรวจคลื่นสมองด้วยไฟฟ้าในเด็กออทิสติกอยู่ 2 แห่ง คือ บริเวณที่ควบคุมด้านความจำ อารมณ์ และแรงจูงใจ ส่วนอีกบริเวณหนึ่งจะควบคุมเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของร่างกาย ลักษณะของเซลล์สมองทั้งสองแห่งเป็นเซลล์ที่ไม่พัฒนาไปตามวัยของเด็ก สาเหตุที่เกี่ยวข้องกับกรรมพันธุ์ เนื่องจากพบเด็ก ออทิสติก ในคู่แฝดจากไข่ใบเดียวกันมากกว่าคู่แฝดที่เกิดจากไข่คนละใบ อัตราส่วนของเด็กออทิสติก ในพี่น้องท้องเดียวกันพบถึง 1:50 ส่วนในเด็กทั่วไปพบ 1:2,000 เคยมีรายงานถึงสารบางอย่างที่เป็น ตัวทำให้เกิดความผิดปกติในระบบภูมิคุ้มกัน คือ ระบบภูมิคุ้มกันกลับไปทำลายระบบประสาทของตนเอง อย่างไรก็ตามยังไม่สามารถบอกได้ถึงสาเหตุส่งเสริมที่จะทำให้เด็กเป็นออทิสติกอยู่แล้วมีอาการมากขึ้น

ส่วนปัจจัยทางการเลี้ยงดูนั้นไม่ใช่สาเหตุโดยตรง แต่จะเป็นสาเหตุส่งเสริมที่จะทำให้เด็กมีอาการมากขึ้น หรือช่วยให้อาการของเด็กดีขึ้นได้เช่นกัน

รจเรข แสงนิล (2548: 7-16) กล่าวว่า ปัจจุบันนี้มีการยอมรับกันมากกว่าสาเหตุสำคัญของภาวะออทิสซึม เกิดจากความบกพร่องของระบบประสาทส่วนกลาง (Central Nerve System) ซึ่งอาจเกิดจากเซลล์ของสมองที่ผิดปกติและความไม่สมดุล ของสารเคมีของระบบประสาท (brain cell differences and chemical imbalances) และยังพบด้วยว่ามีความผิดปกติในส่วนที่เรียกว่า “เวอร์มิส (Vermis)” ซึ่งอยู่ในสมองส่วนซีรีเบลลัม (cerebellum) ทำให้เด็กกลุ่มนี้มีปัญหาทางด้านสติปัญญาและการเรียนรู้

สาเหตุของภาวะออทิสซึมมีการศึกษาค้นคว้ากันมากมายแต่ยังไม่สามารถสรุปชี้ชัดได้ แต่เชื่อว่าเกิดจากสาเหตุความผิดปกติในการทำหน้าที่ของสมอง สารเคมีในสมอง หรือความผิดปกติในระบบภูมิคุ้มกัน ซึ่งอาจเกิดขึ้นระหว่างการตั้งครรภ์ ระหว่างคลอด หรือภายหลังคลอด ส่งผลให้บุคคลออทิสติกมีความบกพร่องของพัฒนาการด้านต่างๆ มีความผิดปกติ ทำให้มีพฤติกรรมแตกต่างจากคนทั่วไป

3. ลักษณะ อาการ และระดับความรุนแรงของภาวะออทิสซึม

เพ็ญแข ลิมศิลา (2545: 15-20) กล่าวว่า ออทิสซึมเป็นกลุ่มอาการที่มีความผิดปกติทางพฤติกรรมจำเพาะจากพัฒนาการด้านสังคม DSM-IV การวินิจฉัยอาการออทิสซึม มีหัวข้อใหญ่ คือ (ก) (ข) และ (ค) ซึ่งรายละเอียดมีดังนี้

(ก) ต้องพบอาการทั้งหมดอย่างน้อย 6 ข้อย่อย โดยพบอาการอย่างน้อยที่สุด 2 อาการจากข้อ 1 และพบอย่างน้อย 1 อาการ จากข้อ 2 และ 3

1. มีการสูญเสียปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งแสดงให้เห็นได้อย่างน้อย 2 ข้อย่อยดังต่อไปนี้

1.1 ไม่สามารถแสดงถึงการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น เช่น ไม่มีการสบตากับผู้อื่น ไม่มีการแสดงออกทางสีหน้า กิริยาท่าทางแต่อย่างใด

1.2 ไม่มีความสามารถที่จะผูกสัมพันธ์กับผู้อื่น

1.3 ขาดการแสวงหาเพื่อที่จะเล่นสนุก ทำงานหรือทำประโยชน์กับผู้อื่น

1.4 ไม่สามารถมีการติดต่อทางสังคมและการแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสม

2. มีการสูญเสียทางการสื่อความหมาย ซึ่งแสดงให้เห็นได้อย่างน้อย 1 ข้อย่อย ดังต่อไปนี้

2.1 มีความล่าช้า หรือไม่มีการพัฒนาในด้านภาษาและการพูด

2.2 ในรายที่พูดได้แล้ว ก็ไม่สามารถสนทนาโต้ตอบกับผู้อื่นได้อย่างเข้าใจ

2.3 มักจะพูดซ้ำในสิ่งที่ต้องการจะพูดและตนเองสนใจโดยไม่สนใจว่าจะมีผู้อื่นฟัง

หรือไม่

2.4 ไม่สามารถเล่นสมมติได้ด้วยตนเอง หรือไม่สามารถเลียนแบบได้อย่างเหมาะสม

ตามวัย

3. มีพฤติกรรมความสนใจและการกระทำซ้ำๆ ซึ่งแสดงให้เห็นได้อย่างน้อย 1 ข้อย่อย
ดังนี้

3.1 มีพฤติกรรมซ้ำๆ อย่างเดียวหรือมากกว่าหนึ่งอย่างได้

3.2 ไม่สามารถยืดหยุ่นในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ ต้องกระทำตามขั้นตอนเดิม
ทุกครั้ง

3.3 มีการเคลื่อนไหวซ้ำๆ เช่น การกระดิกนิ้ว โบกมือ หมุนตัว เป็นต้น

3.4 มีความสนใจเกี่ยวกับสิ่งหนึ่งสิ่งใดของวัตถุหรือของเล่น เช่น เมื่อให้รถของเล่นเด็ก
จะสนใจหมุนแต่ล้อ โดยไม่สนใจส่วนอื่นของรถเลย

(ข) จะต้องพบว่ามีควมล่าช้าหรือความผิดปกติอย่างน้อย 1 ข้อ ก่อนอายุ 3 ปี คือ

1. การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

2. ภาษาที่ใช้ในการสื่อความหมายในสังคม

3. การเล่นเกมสมมติ หรือเล่นจากการสร้างจินตนาการ

(ค) ความผิดปกตินี้ไม่ได้เกี่ยวข้องกับอาการผิดปกติอื่น ๆ เช่น กลุ่มอาการเรทท์ (Rett's syndrome) หรือความผิดปกติทางสมองอื่นๆ ในวัยเด็ก

ข้อบ่งชี้ในการวินิจฉัย DSM-IV (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders fourth edition) เนื่องจากเด็กกลุ่มนี้เป็นเด็กที่ต้องได้รับการรักษาจากแพทย์ควบคุม ก้นไปกับการเรียนการสอน โดยครูจำแนกเด็กกลุ่มนี้ออกจากเด็กปกติและเด็ก กลุ่มอื่น จึงเป็นเรื่องสำคัญเพราะเด็กออทิสติกอาจมีอาการบางอย่างร่วมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลุ่มอื่น เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เด็กสมาธิสั้น เด็กที่มีความผิดปกติทางภาษา ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีข้อบ่งชี้ในการวินิจฉัยของแพทย์ เพื่อจะดูว่าเด็กมีภาวะออทิสซึมหรือไม่

รจเรข แสงนิล (2548: 7-16) ช่วงอายุที่สามารถสังเกตพฤติกรรม ที่เรียกว่า พฤติกรรมแบบออทิสติกได้อย่างชัดเจนจะเป็นระยะ 2-3 ปี เพราะเป็นช่วงที่เด็กจะมีพัฒนาการแสดงออก การเรียนรู้ความอยากรู้อยากเห็น ความซุกซน โดยเฉพาะการพูด การใช้ภาษา และการสื่อความหมาย เด็กในวัยนี้จะเริ่มพูด เริ่มเข้าใจความหมาย การเล่นเกม การเข้าสู่สังคม ซึ่งในเด็กออทิสติกจะไม่แสดงพฤติกรรมต่างๆ เหล่านี้ เด็กจะเฉยเมย ไม่สนใจสิ่งแวดล้อม เล่นคนเดียว ที่สังเกตได้ชัดคือ การที่เด็กยังไม่พูดทั้งที่ไม่มีปัญหาทางการได้ยิน แต่เป็นเพราะเด็กไม่สามารถพูดหรือสื่อความหมายได้ เด็กจะไม่เข้าใจความหมายของภาษาที่พูดออกไป จะเป็นการพูดโดยเลียนเสียง ในบางกรณีที่เด็กสามารถพูดได้ ก็จะมีภาษาพูดเฉพาะของตนเองที่คนอื่นไม่สามารถเข้าใจได้ เด็กไม่สามารถพูดได้ตอบหรือบอกความต้องการของตนเองได้ เด็กออทิสติกเริ่มที่จะแสดงอารมณ์ในช่วงอายุ 4-5 ปี บางรายจะแยกตัวอยู่ใน

โลกของตนเองอย่างชัดเจนขึ้นมีลักษณะท่าทางแปลกๆ ชอบทำอะไรซ้ำๆ เช่น นั่งโยกตัวเป็นเวลานานๆ หมุนตัวเขย่งปลายเท้า เป็นต้น

อายุที่เริ่มแสดงอาการออทิสติกจะต้องเกิดขึ้นก่อนอายุ 3 ปี เด็กมักจะถูกพามาพบแพทย์ด้วยอาการสำคัญว่า พูดซ้ำ เรียกไม่ค่อยหัน ไม่ยอมสบตา หรือดูเหมือนไม่ฟังเวลาพูดด้วย สามารถจัดกลุ่มความผิดปกติของพฤติกรรมเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ (ชาญวิทย์ พรนภดล. 2545: 1-7)

1. ความผิดปกติของการสร้างสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (Impairment in Social Relatedness) เด็กออทิสติกมีความบกพร่องทางด้านสังคม เช่น ไม่มองสบตา สายตาเหม่อลอยไร้จุดหมาย มองคนผ่านไป เมื่อเรียกชื่อของเด็กจะไม่หันหาเสียงเรียก เด็กจะไม่สามารถมีหรือแสดงความสนใจร่วมกับผู้อื่นได้ (Lack of Joint Attention) ไม่เลียนแบบท่าทางของบุคคลอื่น ไม่สามารถเล่นเกมที่ลัดกันเล่นได้ เล่นสมมติไม่เป็น (Lack of Pretend Play) เด็กออทิสติกบางรายอาจเข้าหาคนไม่เลือกหน้า (Indiscriminately Friendly) ไม่กลัวคนแปลกหน้า (Lack of Stranger Anxiety)

2. ความผิดปกติของการใช้ภาษาและการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น (Impairment in Language and Communication) ความผิดปกติทางด้านภาษาและการสื่อความหมายของบุคคลออทิสติกมีหลายระดับ แต่ละรายมีความแตกต่างกันมาก เช่น การไม่พูดเมื่อถึงวัยอันควร พูดเพื่อที่จะบอกความต้องการของตนเองไม่ได้ พูดซ้ำกว่าวัยพูดเลียนแบบโดยไม่เข้าใจความหมาย (Idiosyncratic Words) เด็กมักจะพูดทวนคำพูดของผู้อื่นที่เพิ่งพูดจบ (Echolalia) พูดคำหรือวลีที่ไม่มี ความหมายซ้ำๆ ถามคำถามซ้ำๆ แม้จะรู้คำตอบอยู่แล้ว มีน้ำเสียงในการพูดเป็นโทนเสียงเดียว ไม่มีเสียงสูงหรือเสียงต่ำ (Monotone) อาจพูดดังหรือค่อยกว่าปกติ เมื่อโตขึ้นมักจะเข้าใจภาษาแบบตรงตามตัวหนังสือไม่สามารถเข้าใจมุขตลก การเล่นคำ สำนวนต่างๆ ได้ พูดไม่เหมาะสมกับกาลเทศะ เช่น ใช้คำราชาศัพท์พูดเป็นทางการ หรือใช้ภาษาราชการเวลาคุยกับเพื่อน (ชาญวิทย์ พรนภดล. 2545: 2)

3. ความผิดปกติทางด้านพฤติกรรมและอารมณ์ เด็กออทิสติกมีความบกพร่องทางด้านพฤติกรรม ชอบทำอะไรซ้ำๆ หรือมีความสนใจในเรื่องต่างๆ จำกัด (Restricted Repetitive and Stereotyped Patterns of Behavior, Interests and Activities) (เพ็ญแข ลิมศิลา. 2541: 35-57) กล่าวว่า ในวัย 2-3 ปี เด็กออทิสติกเริ่มที่จะแสดงพฤติกรรมซ้ำๆ เช่น ชนอยู่ไม่นิ่ง วิ่งหรือเดินไปมาตลอดเวลา สมาธิสั้น มีช่วงความสนใจสั้นๆ เล่นหรือทำงานในช่วงสั้นๆ มีพฤติกรรมซ้ำๆ ยากต่อการเปลี่ยนแปลง มีพฤติกรรมกระตุ้นตนเอง มีการเคลื่อนไหวแปลกๆ เช่น สะบัดมือไปมาเล่นนิ้ว เล่นมือเดินเขย่งปลายเท้า บางคนหมุนตัวไปรอบๆ เป็นเวลานาน เป็นต้น ความบกพร่องด้านอารมณ์ของบุคคลออทิสติก เช่น มีอารมณ์แปรปรวนง่าย หรือร้องไห้โดยไม่มีสาเหตุอันสมควร กรีดร้องเสียงดังหรือร้องไห้เป็นเวลานานเมื่อขัดใจ บางคนทำร้ายตนเองเมื่อไม่พอใจ ไม่เข้าใจ หรือไม่สนใจความรู้สึกของผู้อื่น เป็นต้น

ชาญวิทย์ พรนภดล (2545: 145-150) ได้กล่าวถึง ประเภทและอธิบายความหมายกลุ่มอาการออทิสซึม ตามการจำแนกของ DAM IV ดังนี้

1. ออทิสติก ดิสออเดอร์ (Autistic Disorder) วิง (ชาญวิทย์ พรนภดล . 2545: 145-150; อ้างอิงจาก Wing. 1996: 350) แบ่งผู้ป่วยออทิสซึมออกเป็น 3 กลุ่ม ตามพฤติกรรมและความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ดังนี้

กลุ่มแยกตัว (Alloof) คือ กลุ่มผู้ป่วยที่ชอบอยู่คนเดียว ไม่เข้าหาบุคคลอื่นด้วยตัวเองก่อน ไม่ต้องการเข้ากลุ่มหรือติดต่อกับผู้อื่น

กลุ่มอยู่เฉย (Passive) คือ กลุ่มผู้ป่วยที่มักไม่เข้าหาบุคคลอื่นด้วยตนเองก่อน แต่ไม่ปฏิเสธที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเวลาที่ผู้อื่นเข้ามาหาหรือชักชวน

กลุ่มเข้าหาคนแต่มีพฤติกรรมแปลกแยก (Active but odd) คือ ผู้ป่วยตุตลกและน่าสงสารในเวลาเดียวกัน ผู้ป่วยกลุ่มนี้อยากมีเพื่อน และมักพยายามเข้าหาบุคคลอื่น แต่เนื่องจากทักษะความเข้าใจทางสังคม และความสามารถในการใช้ภาษาที่มีจำกัด ทำให้วิธีการที่ผู้ป่วยกลุ่มนี้ ใช้เวลาเข้าหาผู้อื่น ดูแปลกประหลาดในสายตาผู้อื่น ถูกผู้อื่นล้อเลียนอยู่เสมอ เวลาคุยกับเพื่อนผู้ป่วยก็มักจะถูกตลก แต่สิ่งที่ตนเองสนใจ พืดีดี นอส (PDD NOS) และเอสเพอร์เกอร์ (Asperger's disorder) มักจะถูกจัดอยู่ในกลุ่มที่ 2 และ 3 มากกว่ากลุ่มที่ 1

2. แร็ท ดิสออเดอร์ (Rett's disorder) การเจริญเติบโตของศีรษะเริ่มหยุดชะงักที่อายุ 5 เดือน ถึง 4 ปี ทำให้ศีรษะเติบโตช้าและเริ่มสูญเสียความสามารถในการใช้มือ ทักษะทางสังคม และการพูดเริ่มถดถอย

3. ซายฮูด ดิสอินทิเกรทีฟ (Childhood Disintegrative Disorder หรือ CDD) จะสูญเสียความสามารถทางภาษาทั้งการรับรู้และการพูด ทักษะทางสังคม ความสามารถในการปรับตัว การเล่นเกม ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อ ความสามารถในการควบคุมระบบขับถ่าย

4. เอสเพอร์เกอร์ (Asperger's Syndrome) มีอาการออทิสซึมทุกอย่าง ยกเว้นว่ามีระดับเชาวน์ปัญญาพัฒนาการทางภาษาอยู่ในเกณฑ์ปกติ ในวัยเด็กจะมีอาการซน หุนหันพลันแล่น และขาดสมาธิ เมื่ออายุมากขึ้น จะมีความสนใจอยากมีเพื่อน แต่มักจะไม่เข้าใจสถานการณ์สังคม ไม่รู้ว่าจะปฏิบัติกับผู้อื่นอย่างไรและไม่สามารถรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่นไว้ได้

5. พืดีดี นอส (PDD NOS) จะมีอาการรุนแรงน้อยกว่าออทิสซึม เริ่มเกิดอาการหลังอายุ 30 เดือน จะมีระดับเชาวน์ปัญญาสูงกว่า มีความสามารถในการใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสาร กับผู้อื่นดีกว่าและมีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดอาการชักต่ำกว่าผู้ป่วยออทิสซึม

อย่างไรก็ตามเด็กที่ได้รับการวินิจฉัยว่ามีอาการออทิสติก สามารถพัฒนาขึ้นได้โดยผู้เชี่ยวชาญ เช่น แพทย์ สื่อมวลชนต่างๆ และการฝึกให้เด็กติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น

ลักษณะของแต่ละระดับอาการในเด็กออทิสติก แพทย์ผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการได้ จำแนกอาการของภาวะออทิสซึมเป็น 3 ระดับ (คูมาพร ตรังคสมบัติ . 2545; ผดุง อารยะวิญญูและคณะ. 2546; ชูศักดิ์ จันทยานนท์. 2546; ชาญยุทธ์ ศุภคุณภิญโญ . 2547; นิรมล พัจนสุนทร. 2547; ทวีศักดิ์ สิริรัตน์โรธา. 2548) ดังนี้

1. ระดับกลุ่มที่มีอาการน้อย เรียกว่า กลุ่มที่มีอาการออทิสติกระดับเล็กน้อย (Mild Autism) หรือบางครั้งเรียก กลุ่มออทิสติกที่มีศักยภาพสูง (high-functioning autism) ซึ่งจะมีระดับสติปัญญาปกติ หรือสูงกว่าปกติ มีพัฒนาการทางภาษาดีกว่ากลุ่มอื่น แต่ยังคงมีความบกพร่องในทักษะด้านสังคม การรับรู้ อารมณ์ ความรู้สึกของบุคคลอื่น สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ บางรายเรียนจบปริญญาเอก ในปัจจุบันมีผู้เรียกเด็กกลุ่มนี้อีกชื่อหนึ่งว่า แอสเพอร์เกอร์ (Asperger Syndrome) ตามชื่อแพทย์ผู้ค้นพบ ซึ่งถือว่าเป็นประเด็นทางวิชาการ ในการแจกแจงรายละเอียดของปัญหา เพื่อกำหนดแนวทางการช่วยเหลือที่ชัดเจนขึ้น แต่โดยสภาพพื้นฐานความต้องการจำเป็นทั้งกลุ่มออทิสติกที่มีศักยภาพสูงกับกลุ่มแอสเพอร์เกอร์ ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก

2. ระดับกลุ่มที่มีอาการปานกลาง เรียกว่า กลุ่มที่มีอาการออทิสติกระดับปานกลาง (Moderate Autism) ในกลุ่มนี้จะมีความล่าช้าในพัฒนาการด้านภาษาการสื่อสาร ทักษะสังคมการเรียนรู้ รวมทั้งด้านการช่วยเหลือตนเอง และมีปัญหาพฤติกรรมกระตุ้นตนเองพอสมควร เรียนหนังสือได้ไม่สูงเท่ากลุ่มแรก แต่สามารถช่วยตัวเองได้ระดับหนึ่ง

3. ระดับกลุ่มที่มีอาการรุนแรง เรียกว่า กลุ่มที่มีอาการออทิสติกระดับรุนแรง (Severe Autism) ในกลุ่มนี้จะมีความล่าช้าในพัฒนาการเกือบทุกด้านและอาจเกิดร่วมกับภาวะอื่นๆ เช่น ปัญญาอ่อน รวมทั้งมีปัญหาพฤติกรรมที่รุนแรง ด้านภาษาและสังคมพัฒนาได้น้อยมาก ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ต้องมีผู้ดูแลตลอดชีวิต เด็กกลุ่มนี้พบไม่มากนัก

ดังนั้นสรุปได้ว่า เด็กออทิสติกแต่ละคนจะมีลักษณะพฤติกรรมที่แตกต่างกันมากบ้างน้อยบ้าง ขึ้นอยู่กับระดับความรุนแรงของแต่ละบุคคล ลักษณะและอาการดังกล่าว ถือเป็นภาพรวมของเด็กออทิสติก

4. ระบาดวิทยา และการพยากรณ์ของภาวะออทิสซึม

การศึกษาและรายงานเกี่ยวกับการเกิดภาวะออทิสซึมทั้งในและต่างประเทศ มีดังนี้

เพ็ญแข ลิมศิลา (2545: 23) ได้กล่าวว่า ออทิสซึม พบในเด็กทั่วโลกไม่จำกัดพื้นฐานทางสังคม การศึกษา ฐานะของบิดามารดา ความชุกของโรค 1:2,000 หมายถึง ในจำนวนเด็ก 2,000 คน จะพบเด็กออทิสติก 1 คน พบในเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง ในอัตราส่วน เด็กชาย:เด็กหญิง เท่ากับ 4-5:1

กรมสุขภาพจิต (2546: 1) ได้รายงานไว้ว่า พบเด็กออทิสติก 4-5 คน ในจำนวนเด็กที่เกิดมา 10,000 คน เด็กชายมากกว่าเด็กหญิง 4 เท่า และพบได้ในเด็กทั่วโลก ไม่จำกัดพื้นฐานทางสังคม

สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี (2546: 10) มีการศึกษาพบว่า สัดส่วนของการเกิดออทิสซึมในสังคม พบได้ประมาณ 4:1,000 ของเด็กทั่วไป พบในเด็กชายมากกว่าเด็กหญิงอัตราส่วนเด็กชายต่อเด็กหญิง เท่ากับ 4-5:1 คน

ศูนย์ควบคุมและป้องกันโรคแห่งอเมริกา (Center for Disease Control and Prevention. 2007: online) ได้เสนอข้อมูลการแพร่กระจายของโรค พบว่า ในอเมริกามีอัตราการแพร่กระจายของภาวะออทิสซึม 1:150 ของจำนวนประชากร และมีแนวโน้มสูงขึ้นประมาณร้อยละ 10-17 ต่อปี โดยอัตราการเกิดไม่เกี่ยวข้องกับเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ หรือสถานะชนชั้นทางสังคม สถานะครอบครัว หรือระดับการศึกษาของบิดามารดา โดยจะเกิดขึ้นกับผู้ชายมากกว่าผู้หญิงประมาณ 4 เท่า

จากที่กล่าวมาแล้วนั้น สรุปได้ว่า อุบัติการณ์ของเด็กที่มีภาวะออทิสซึมพบได้ทั่วโลก ไม่จำกัดพื้นฐานทางสังคม การศึกษา สถานะ และเชื้อชาติ มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ สัดส่วนของการเกิดภาวะออทิสซึมโดยทั่วไป มีความใกล้เคียงกันคือ ประมาณ 5:10,000 คน พบในเด็กชายมากกว่าเด็กหญิงในอัตราส่วน 4:1 คน ซึ่งถ้าเป็นหญิงจะพบว่า มีความรุนแรงมากกว่าในด้านความบกพร่องทางสติปัญญา

การพยากรณ์โรคขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ถ้าเด็กออทิสติกอายุ 5 ปีขึ้นไป ยังไม่สามารถสื่อความหมายได้ หรือมีประวัติการชัก สมองได้รับการกระทบกระเทือนตั้งแต่ระยะอยู่ในครรภ์มารดา ระยะคลอด หรือหลังคลอด หรือมีพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ร่วมด้วย พยากรณ์โรคจะไม่ดี ส่วนเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านใดด้านหนึ่ง เช่น ความจำดี มีความสามารถคิดคำนวณ การวาดรูป เล่นดนตรีได้ดี มีการใช้มือและสายตาได้ดี แสดงว่าระดับสติปัญญาอยู่ในเกณฑ์ดี พยากรณ์โรคก็จะดีด้วย ในปัจจุบันนี้ แพทย์สามารถให้การวินิจฉัยได้อย่างถูกต้องรวดเร็วขณะเด็กยัง มีอายุไม่ถึง 3 ปี ทำให้เด็กได้รับการช่วยเหลืออย่างเหมาะสมทันที เด็กออทิสติกจึงสามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้มากขึ้น

ประมาณร้อยละ 40-50 ของผู้ป่วยออทิสติก สามารถพูดหรือใช้ภาษาไทยในการสื่อสารกับผู้อื่นได้ในระดับหนึ่ง ทั้งนี้โดยส่วนใหญ่เมื่อวัดระดับเชาวน์ปัญญาแล้ว ถ้ามีระดับ IQ เกิน 70 จะเป็นกลุ่มที่มีพยากรณ์โรคดี (สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี. 2546: 11) สำหรับ

การพยากรณ์โรคของเด็กออทิสติก เป็นเรื่อง ที่พูดได้ยาก เพราะมีความแตกต่างกันมาก แต่ละรายขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยว่าแต่ละรายในอนาคตเขาจะดีขึ้ นมากน้อยเท่าใด ปัจจัยสำคัญขึ้นอยู่กับว่าเริ่มรักษาเร็วมากเท่าใด การรักษาที่ผ่านมาทำได้มากน้อยเท่าใด เด็กมีความพิการในด้านอื่นด้วยหรือไม่ เพราะฉะนั้นพยากรณ์โรคของเด็กในแต่ละรายก็จะไม่เหมือนกัน เด็กออทิสติกที่เริ่มคำที่มีความหมายก่อนอายุ 5 ปี ถือว่าเป็นอาการที่ดี (ชาติรี วิฑูรชาติ: 2548. ออนไลน์)

ดังนั้นสรุปได้ว่า การพยากรณ์โรคของเด็กออทิสติกแต่ละรายไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับพัฒนาการด้านภาษา การสื่อสาร ระดับเชาวน์ปัญญา ถ้าเด็กมีระดับเชาวน์ปัญญามากกว่า 70 และมีพัฒนาการด้านภาษาที่ดี ก่อนอายุ 5 ปี จะส่งผลให้การพยากรณ์ค่อนข้างดี

5. การคัดแยกเด็กออทิสติก

ผดุง อารยะวิญญู (2542: 125-154) ได้ให้แนวทาง ในการคัดเลือกเด็กออทิสติก ซึ่งใช้ประกอบการพิจารณาจากข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก จากการทดสอบใน 3 ด้าน ดังนี้

1. การทดสอบด้านการพูดและภาษา อาจใช้วิธีทดสอบที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ หรือทั้งสองอย่างก็ได้ การทดสอบที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ การพูดคุยกับเด็กเพื่อ สังเกตการ แสดงออกทาง ภาษา ใช้การ สังเกตพฤติกรรมของเด็กควบคู่กัน ส่วนการทดสอบที่เป็นทางการนั้น อาจใช้แบบทดสอบมาตรฐาน เช่น แบบทดสอบความบกพร่องในการพูดของภาควิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. การทดสอบด้านความคิดความจำ แบบทดสอบลักษณะนี้ส่วนมากเป็นแบบทดสอบสติปัญญาที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้กับเด็กออทิสติกที่มีความบกพร่องเล็กน้อย แบบทดสอบมาตรฐานที่อาจนำมาใช้ ได้แก่ 1. Wechsler Intelligence Scale for Children-Revised 2. Bialy Scale of Infant Development และ 3. Leister Internation Performance Scale การใช้แบบทดสอบวัดสติปัญญาของเด็กออทิสติก เพื่อการคัดแยกความแตกต่างระหว่างเด็กปัญญาอ่อนกับเด็กออทิสติก เนื่องจากทั้งสองประเภทอาจมีพฤติกรรมร่วมกัน

3. การทดสอบด้านสังคมและพฤติกรรม เด็กออทิสติก เป็นเด็กที่มีปัญหาด้านอารมณ์ และพฤติกรรม การทดสอบทั้งสองด้าน จึงเป็นสิ่งจำเป็น แบบทดสอบที่นำมาใช้มีหลายแบบทดสอบ ดังรายชื่อต่อไปนี้ แบบสำรวจเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม ของภาควิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีแบบทดสอบชนิดต่างๆ ดังนี้

3.1 แบบทดสอบเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนของภาควิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3.2 แบบทดสอบเบ็นหมูน 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3.3 AAMD Adaptive Behavior Scale

3.4 Autism Screening Instrument for Education Planning

3.5 Balthazar Scale of Adaptive Behavior

3.6 Collier – Azusa Scale

3.7 Camelot Behavior Checklist

3.8 Individualized Assessment and Treatment for Autistic and Developmentally Disabled Children: Psycho educational Profile

3.9 Assessment System for Severely Handicapped Children

3.10 Attainment Record

3.11 Social Maturity Scale

3.12 Stamford – Bitnet Test

3.13 Draw – A – Person Test

3.14 Bender – Gestalt Test

3.15 Dial – R

3.16 Peabody Picture Vocabulary Test

3.17 Checklist of Autistic Behavior

3.18 การรวบรวมข้อมูลจากผู้ปกครอง

3.19 การรวบรวมข้อมูลจากแพทย์

กรมสุขภาพจิต (2546: 9-12) ได้กล่าวไว้ว่า ยังไม่มีผู้รายงานเรื่องการตรวจพิเศษทางการแพทย์เพื่อใช้พิจารณาและบ่งบอกว่า เด็กเป็นออทิสติก สำหรับเด็กออทิสติกที่มีประวัติการคลอดที่ผิดปกติ สมองขาดออกซิเจนมีการเจ็บป่วยรุนแรงที่อาจกระทบกระเทือนต่อสมอง การมีไข้สูง และการชัก เป็นต้น หรือเด็กที่มีพฤติกรรมแปลกๆ เหม่อลอย ไม่รู้สึกตัวเป็นพักๆ หรือเด็กที่หัวเราะมากจนเกินไปโดยไม่มีสาเหตุ ควรได้รับการตรวจ คลื่นสมองด้วยไฟฟ้า เพื่อมาประกอบการรักษา แต่จะให้เป็นข้อตัดสินใจว่าเด็กเป็นออทิสติกไม่ได้ เนื่องจากลักษณะของคลื่นสมองที่ผิดปกติไม่ได้เป็นแบบเฉพาะสำหรับเด็กออทิสติกเท่านั้น แพทย์ต้องใช้วิธีการสอบถามประวัติของเด็กอย่างละเอียดจากพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กอย่างใกล้ชิด รวมถึงการสังเกตพฤติกรรมของเด็กควบคู่ไปด้วย

การสอบถามประวัติอย่างละเอียดจากพ่อแม่หรือผู้ดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด เกี่ยวกับ

- ประวัติการตั้งครรภ์ของมารดา
- พัฒนาการทางด้านร่างกาย
- การแสดงออกทางพฤติกรรมของเด็กขณะอยู่บ้าน
- มีบุคคลในครอบครัวหรือเครือญาติมีปัญหาเหมือนเด็กหรือไม่
- ประวัติการเจ็บป่วยของเด็ก การกระทบกระเทือนต่อสมอง

การตรวจและประเมินเพื่อประกอบการพิจารณา เมื่อพ่อแม่พาเด็กมาพบแพทย์ ขณะที่คุยกับพ่อแม่เด็กแพทย์ควรสังเกตพฤติกรรมของเด็กตามไปด้วย การตรวจใช้ระยะเวลาค่อนข้างนาน โดยเฉพาะเด็กที่มีอาการไม่รุนแรง ระหว่างอยู่กับแพทย์จะยังไม่ค่อยพบพฤติกรรมที่ผิดปกติ บางครั้ง

ต้องตรวจอย่างละเอียดจนต้องนัดผู้ป่วยมาตรวจภายหลังอีก ถ้าเป็นไปได้พ่อแม่ที่มีวิถีเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กขณะอยู่ที่บ้านมาให้แพทย์ด้วยก็จะเป็นการดี เพื่อที่แพทย์จะได้นำมาประกอบการพิจารณารักษาเด็กต่อไป

การสังเกตพฤติกรรมของเด็กเพื่อประกอบการพิจารณา จะดูว่าเด็กมีพฤติกรรมในด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านร่างกาย

- การเคลื่อนไหวร่างกาย
- การแสดงออกทางสังคมและบุคลิกรอบข้าง
- การตอบสนองต่อการใช้สายตา
- การตอบสนองต่อการฟัง
- การตอบสนองต่อรส กลิ่น สัมผัส
- การสื่อความหมาย
- พฤติกรรมซ้ำๆ
- การจินตนาการ
- การปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมและการแสดงออกทางอารมณ์

ด้านสติปัญญา เด็กออทิสติกโดยทั่วไป มีความสามารถในด้านต่างๆ ล่าช้า คล้ายเด็กปัญญาอ่อน แต่ต่างกันที่เด็กออทิสติกจะมีความสามารถพิเศษด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายๆ ด้านรวม กันได้ เช่น มีความสามารถพิเศษด้านการจำ มีทักษะการใช้สายตา มีความโดดเด่นด้านดนตรี ศิลปะ กีฬา การคิดเลข เป็นต้น

การตรวจทางจิตวิทยาเพื่อดูระดับความสามารถทางสติปัญญา

ควรพิจารณาส่งตรวจ เมื่อเด็กออทิสติกได้รับการรักษาและช่วยเหลือจนเด็กสามารถพูดได้และเรียนรู้ได้แล้ว เพื่อประโยชน์ในการจัดส่งเด็กเข้าไปเรียนในชั้นเรียน

การทดสอบการได้ยิน เด็กควรได้รับการตรวจพิเศษ เพื่อทดสอบการได้ยินจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งคนที่เป็นออทิสติกจะรับคลื่นเสียงที่เป็นช่วงเสียงที่กว้างกว่าของคนปกติ หมายความว่า คนที่เป็นออทิสติกอาจได้ยินเสียงที่ คนปกติไม่ได้ยิน แต่ในทางกลับกัน เสียงที่ดังพอดีสำหรับคนปกติ อาจจะได้ยินเกินไปสำหรับคนที่เป็นออทิสติก

ชาญยุทธ์ สุภคุณภิญโญ (2553: 44-45) ได้เสนอแบบทดสอบเพื่อช่วยในการคัดกรองออทิสติกสำหรับพ่อแม่ผู้ปกครองและแพทย์ สำหรับประเทศไทยมีแบบคัดกรองออทิสติก ดังนี้

1. แบบคัดกรองโรคออทิสซึมในเด็กอายุระหว่าง 1-6 ปี กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข มีข้อคำถามสำหรับผู้ปกครอง 10 ข้อ สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเพื่อค้นหาเด็กที่มีภาวะเสี่ยงต่อออทิสติก

2. แบบคัดกรอง Pervasive Developmental Disorders Screening Questionnaire (PDDSQ) (8) พัฒนาโดย นพ. ชาญวิทย์ พรณาดล ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล ซึ่งดัดแปลงจากแบบคัดกรอง CHAT, M-CHAT, CARS, PDDST, และ ASQ เพื่อให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้ปกครองมีทั้งสิ้น 40 ข้อ ประกอบด้วยแบบสอบถาม 2 ฉบับ คือ PDDSQ 1-4 สำหรับเด็กอายุ 12-47 เดือน และ PDDSQ 4-18 สำหรับเด็กอายุ 4-18 ปี โดยที่ PDDSQ 1-4 มีค่าความไวร้อยละ 82 และค่าความจำเพาะร้อยละ 94 ส่วน PDDSQ 4-18 มีค่าความไวร้อยละ 77 และค่าความจำเพาะร้อยละ 94

อย่างไรก็ตาม แบบคัดกรองออทิสติกดังกล่าว เป็นเครื่องมือสำหรับการประเมินเบื้องต้น สำหรับพ่อแม่ผู้ปกครองที่มีความวิตกกังวลหรือสงสัย หรือสำหรับแพทย์เวชปฏิบัติทั่วไป กุมารแพทย์ เพื่อเป็นแนวทางในการดูแลและส่งต่อผู้เชี่ยวชาญ ไม่สามารถนำมาใช้เป็นมาตรฐานวินิจฉัยออทิสซึมได้ จำเป็นต้องพบแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินโดยละเอียด

6. การสอน การฝึก และการช่วยเหลือเด็กออทิสติก

กรมสุขภาพจิต (2546: 13-15) ได้เสนอหลักในการช่วยเหลือเด็กออทิสติกโดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญอยู่ 7 ประการ คือ

1. การกระตุ้นเด็กออทิสติกอย่างเหมาะสม เพื่อให้พัฒนาการที่หยุดยั้งได้พัฒนา เป็นปกติตามวัย ซึ่งพ่อแม่จะต้องมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือและเข้ารับการฝึกอบรม เพื่อรับคำแนะนำจากแพทย์และพยาบาล และปฏิบัติต่อเด็กอย่างต่อเนื่อง พ่อแม่ของเด็กจะได้รับการช่วยเหลือเพื่อช่วยบรรเทาความเครียดและความวิตกกังวลและยอมรับในความผิดปกติของเด็กด้วย

2. การลดพฤติกรรมที่ผิดปกติของเด็กออทิสติก โดยใช้พฤติกรรมบำบัด และกิจกรรมอื่นๆทดแทน

3. กระตุ้นให้เด็กออทิสติกเข้ากลุ่มกับเด็กวัยเดียวกัน เพื่อพัฒนาทางด้านสังคม และอารมณ์

4. การฝึกให้เด็กพูดและสามารถสื่อความหมายได้ พูดได้ตอบปฏิบัติตามคำสั่งได้

5. เด็กออทิสติกที่มีปัญหาด้านการนอน มีพฤติกรรมที่อยู่ไม่สุข ว่องไวไม่อยู่นิ่ง หรือมีปัญหาด้านอารมณ์รุนแรง จนพยาบาลไม่สามารถฝึก หรือให้ทำ กิจกรรมต่างๆ แพทย์จะเป็นผู้ให้ยาด้วยความระมัดระวัง

6. การฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กออทิสติกโดยใช้กิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมเข้าจังหวะ ละคร บำบัดดนตรี การออกกำลังกาย ซึ่งนับว่า สำคัญมากสำหรับเด็กออทิสติก

7. ในเด็กออทิสติกที่มีพฤติกรรมต่างๆ ดีขึ้นแล้ว และมีอายุอยู่ในวัยเรียน ควรจัดให้เรียน ในห้องเรียนการศึกษาพิเศษของโรงพยาบาลก่อน ให้เด็กได้มีทักษะการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อฝึก ความพร้อมเบื้องต้น จึงส่งเรียนร่วมกับเด็กปกติต่อไป เด็กปกติจะเป็นแบบอย่างให้เด็กออทิสติกเป็น อย่างดี

การบำบัดรักษาอาการของเด็กออทิสติกนั้น สามารถปฏิบัติได้หลายวิธี โดยจากหลาย วิชาชีพ ซึ่งสามารถสรุปการรักษาได้ดังนี้ (เพ็ญเช ลิ้มศิลา. 2545; ดารารัตน์ สัตตวัชราเวช. 2546; ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. 2548; และ ชาญยุทธ์ สุภคุณภิญโญ. 2553)

1. การบำบัดทางชีวภาพ ได้แก่ การให้ยามักจะใช้ในกรณีที่เด็กมีอาการชัก ก้าวร้าวอยู่ไม่ นิ่ง ตลอดจนปัญหาทางด้านอารมณ์ พฤติกรรมอื่นๆ นอกจากนี้การนำ HEG (Hemoencephalogram) มาใช้ซึ่งเป็นการทำ blood brain exercise ในสมองทั้งสองซีกจะช่วยให้มีการไหลเวียนของเลือด ภายในสมองดีขึ้น ในเด็กออทิสติก จะเพิ่มการกระตุ้นที่บริเวณ Broa'area ซึ่งเป็นสมองส่วนที่ควบคุม การพูด ขณะรักษา HEG มีการบันทึกกราฟคลื่นความคิดที่สามารถบอกความก้าวหน้าในการรักษาแต่ ละครั้ง

2. พฤติกรรมบำบัด เป็นวิธีการปรับพฤติกรรมเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ โดยใช้ วิธีการกระตุ้นพัฒนาการ และพฤติกรรมบำบัด ซึ่งมีพื้นฐานอยู่บนทฤษฎีการเรียนรู้ ได้แก่ การฝึก กิจกรรมอย่างเป็นระบบระเบียบและชัดเจน เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายและไม่สับสน รวมทั้งการให้ รางวัลเมื่อเด็กมีพฤติกรรมดี การปรับพฤติกรรมต้องมีการวางแผนร่วมกันกับผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็ก ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กทั้งหมด เพื่อให้การบำบัดเป็นไปอย่างต่อเนื่องและสร้างพฤติกรรมใหม่ที่ พึงประสงค์ วิธีที่นิยม ได้แก่ วิธีการของ Lovaas และ TEACCH

3. พัฒนาการบำบัด เด็กออทิสติกจะมีความบกพร่องของพัฒนาการ ดังนั้นการส่งเสริม พัฒนาการที่บกพร่องไป จึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยเริ่มตั้งแต่เมื่อเด็กอายุน้อย ยิ่งผู้ปกครองทราบได้เร็ว มากเท่าใด ว่าลูกเป็นออทิสติกและเริ่มการบำบัดที่ถูกต้องได้เร็วมากเท่านั้น น โอกาสในการที่เด็กจะ เรียนรู้พัฒนาและสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นปกติจะมีมากยิ่งขึ้น การส่งเสริมพัฒนาการ ได้แก่

3.1 การส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อต่างๆ ของร่างกายไม่ว่าจะเป็นกล้ามเนื้อมัดเล็กหรือ กล้ามเนื้อมัดใหญ่ ในการดำรงชีวิตหรือการทำกิจวัตรประจำวันต่างๆ เช่น การทรงตัว การเดิน การก้าวข้ามสิ่งกีดขวาง การใช้ช้อนรับประทานอาหาร การแต่งตัว เป็นต้น

3.2 การส่งเสริมทักษะทางภาษา ได้แก่ การช่วยเหลือเด็กให้มีการสื่อสาร โดยใช้วิธี การที่เด็กถนัด เช่น PECS (The Picture Exchange Communication System) การสื่อสารด้วยภาพ

Speech Therapy (อรรถบำบัด) การฝึกพูด สอนให้เด็กรู้จักภาษา วิธีพูดสื่อสารกับผู้อื่น รู้จักเป ล่งเสียง และ Facilitated Communication Training เป็นวิธีสอนการสื่อสาร โดยให้เด็กกดคีย์บอร์ดว่าจะเลือก อักษรหรือสัญลักษณ์อะไร เพื่อลดปัญหาทางด้านอารมณ์และพฤติกรรม

3.3 การจัดการศึกษา โดยแบ่งออกเป็นการเรียนร่วมกับเด็กปกติในกรณีที่เด็กสามารถ นั่งเรียนได้ และไม่มีปัญหาทางด้านอารมณ์และพฤติกรรมมากนัก อีกทั้งยังสามารถที่จะเรียนรู้ร่วมกับ เด็กปกติอื่นได้ ซึ่งจะสร้างโอกาสให้เด็กออทิสติกได้เรียนรู้ทักษะทางสังคมมากขึ้น ในกรณีที่เด็ก ไม่สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ ซึ่งเนื่องมาจาก มีปัญหาทางด้านก ารรับรู้หรือปัญหาทางด้าน อารมณ์ และพฤติกรรมมาก การจัดการศึกษาควรเป็นในรูปแบบการจัดชั้นเรียนพิเศษ โดยมีครูที่ได้รับการ ฝึกทางด้านการศึกษาพิเศษ ทั้งนี้ สามารถกระทำได้ทั้งในโรงพยาบาลหรือโรงเรียนปกติ ซึ่ง สุรัสวดี ว่องไว (2553: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมในการชื้อและรับประทานอาหารของนักเรียนชั้น ประถม ศึกษาปีที่ 5 ที่มีภาวะออทิ สติก จากการสอนตรงร่ว มกับการใช้ บัตรพลัง (Power Card) ผลการวิจัยพบว่า พฤติ กรรมในการชื้ออาหารของนักเรียนที่มีภาวะออทิสติก หลังการสอนตรงร่ว มกับ การใช้บัตรพลัง (Power Card) อยู่ในระดับดี

4. กิจกรรมบำบัด การจัดการกิจกรรมบำบัดในเด็กออทิสติก มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการ รับรู้เบื้องต้น ที่จะส่งผลไปสู่การมีสมาธิในการทำกิจกรรม การควบคุมความตั้งใจ ความมีคุณค่าใน ตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง ความสามารถทางการเรียน ความสามารถในการคิดเชิงนามธรรม ตลอดจนความถนัดของร่างกาย สมอง โดยมีหลักการ ทำกิจกรรมบำบัด เพิ่มการใช้พลังงานเด็ก (Physical exertion) การผ่อนคลาย (Relaxation) การฝึกควบคุมตนเอง (Self control) และส่งเสริม กิจกรรมที่พึงประสงค์ (Purposeful activity) วิธีการช่วยเหลือโดยการใช้บูรณาการประสาทสัมผัสนั้น ได้มีงานวิจัยในด้านนี้มากมาย เช่น อัจจิมา ศิริพิบูลย์ผล (2552: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาทักษะทาง สังคมของเด็ก ปรูมวัยออทิสติกที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ ผลการวิ จัยพบว่า เด็ก ปรูมวัยออทิสติกที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ มีทักษะทางสังคมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .01

5. การบำบัดทางจิตใจ เช่น การบำบัดด้วยวิธีกอด (Holding Therapy) มีแนวคิดความ เชื่อว่า เด็กออทิสติกไม่มีสายสัมพันธ์กับพ่อแม่ เด็กถอยหนีจากผู้คน เพราะรู้สึกว่ามีใครต้อนรับตน การกอดเด็กไม่ใช่สิ่งที่เป็นอันตราย นอกจากนี้ยังถือว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการกระตุ้นประสาทสัมผัส แต่ควรใช้กับเด็กเล็ก ไม่ควรใช้ไปจนโต เพราะเด็กอาจเคยชินและไปกอดผู้อื่นโดยไม่เลือก

6. การบำบัดทางเลือก (Alternative therapy) ปัจจุบันยังมีกา รบำบัดทางเลือกอื่นๆ เพื่อส่งเสริมให้เด็กออทิสติกได้พัฒนาการเรียนรู้ ลดปัญหาทางด้านอารมณ์ และพฤติกรรม ช่วยให้เด็ก สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้มากที่สุด เช่น ศิลปะบำบัด มีประโยชน์ในด้านการพัฒนาอารมณ์

สติปัญญา สมาธิ ความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงการช่วยพัฒนากล้ามเนื้อ อมัตเล็ก และการประสานงาน เคลื่อนไหวร่างกาย นอกจากนี้ ยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยกระตุ้นการสื่อสาร และเสริมสร้างทักษะ ทางสังคมด้วย ได้มีการศึกษาความสามารถในการรู้คิดและการแสดงออกทางอารมณ์ของเด็กออทิสติก โดยใช้กิจกรรมศิลปะ ผลการวิจัยพบว่า เด็กออทิสติกที่ได้รับการสอนกิจกรรมศิลปะมีผลสัมฤทธิ์ของ การวาดภาพที่มีต่อการรู้คิดและการแสดงออกทางอารมณ์สูงกว่าก่อนเรียน (กันตรัตน์ ไพรินทร์. 2545: บทคัดย่อ) นอกจากนี้ศิลปะบำบัดแล้ว ยังมีวิธีการบำบัดอีกหลายอย่าง ได้แก่ ดนตรีบำบัด การเล่น บำบัด สัตว์เลี้ยงบำบัด อาชบาบำบัด เป็นต้น

สมาคมกุมารแพทย์ สมาคมแพทย์ทางประสาทวิทยาและสมาคมจิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น แห่งสหรัฐอเมริกา (ซาญญุท์ ศุภคุณภิญโญ . 2553: 47) ได้ประกาศแนวทางในการดูแลรักษาเด็ก ออทิสติกว่า การช่วยเหลือที่ได้ผลดีมี 2 ประการ

1. การกระตุ้นพัฒนาการโดยเร็วที่สุด
2. การปรับพฤติกรรมของเด็กให้เหมาะสม โดยเน้นการช้ วยเหลือที่กระทำอย่างรวดเร็วที่สุด ตั้งแต่อายุน้อย กระทำอย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง โดยมุ่งทางด้านพฤติกรรม พัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก

ดังนั้นสรุปได้ว่า การช่วยเหลือเด็กออทิสติก เป็นการผสมผสานวิธีการต่างๆ ร่วมกันไป ซึ่งจำเป็นต้อง อาศัยความร่วมมือ จากหลาย ๆ ฝ่าย เป็นต้นว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน บุคลากรทาง การแพทย์และผู้ปกครอง ที่จะมีความเข้าใจและเห็นใจเด็กออทิสติก ยอมรับในสิ่งที่เด็กเป็น และเข้าใจ ธรรมชาติของเด็กออทิสติก ก็จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพของเด็กออทิสติกแต่ละคน

ทักษะทางสังคม

1. ความหมายของทักษะทางสังคม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546: 517, 1159) ได้ให้ความหมายของ คำว่า ทักษะ และ สังคม ไว้ว่า

ทักษะ หมายถึง ความชำนาญ

สังคม หมายถึง คนจำนวนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อกันตามระเบียบ กฎเกณฑ์ โดยมี วัตถุประสงค์สำคัญร่วมกัน

จากความหมายข้างต้น ได้มีนักการศึกษาและนักวิชาการได้ให้ความหมายและทักษะ เกี่ยวกับทักษะทางสังคมไว้ดังนี้

ทักษะทางสังคม หมายถึง ความ สามารถของบุคคลในสังคมที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยการรู้จักปรับผิชอบตามบทบาทหน้าที่ของตน รู้จักปฏิบัติต่อผู้อื่น มีสำนึกต่อสังคม และสร้างประโยชน์ให้แก่สังคม (สุขุมาล เกษมสุข. 2535: 7)

ประนอม เดชชัย (2536: 19) ได้ให้ความหมายของทักษะทางสังคมไว้ว่า หมายถึง ทักษะซึ่งผู้เรียนจำเป็นต้องมี เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคม ได้แก่ ทักษะในการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคม (Social Living Skills) และทักษะทางกระบวนการกลุ่ม (Group Process Skills) ความหมายทั่วไปของขอบเขตการพัฒนาทักษะทางสังคมจะเน้น 2 เรื่อง คือ

1. ทักษะทางสังคม เป็นวิธีฝึกฝนและสนับสนุนให้นักเรียนปฏิบัติในสิ่งที่ดี เช่น การพูดที่เหมาะสม การตกลงกันในเรื่องที่ได้แย้งผู้อื่น

2. ทักษะทางสังคม ช่วยเพิ่มพูนให้เด็กมีพฤติกรรมและความสามารถในการสนองตอบและแสดงท่าทางที่เหมาะสม การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนๆ เพื่อเป็นฐานในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในอนาคต

ศรีกัลยา พึ่งแสงสี (2539: 28) ให้ความหมายทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถในการอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ได้รับการยอมรับจากสมาชิกในสังคม และเป็นสมาชิกที่ทำประโยชน์แก่สังคมนั้น

ทักษะทางสังคม เป็นกลุ่มของทักษะต่างๆ ที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารระหว่างกันในสังคม อันได้แก่ ทักษะการสื่อสาร การพูด การฟัง การทำงานร่วมกันเป็นทีม ฯลฯ รวมทั้งความสามารถในการเข้าใจถึงสถานการณ์ที่หลากหลาย กฎกติกาต่างๆ ในสังคม ความสามารถในการรู้จักผู้อื่น และการคิดคำนึงถึงคนรอบข้างอย่างเข้าอกเข้าใจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสัมพันธ์ในทางบวกให้เกิดขึ้น เป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับทุกเพศทุกวัย ทั้งวัยเด็กที่ต้องการการพึ่งพา การเรียนรู้สิ่งใหม่ในชีวิต วัยรุ่นที่ต้องการการยอมรับจากเพื่อนฝูงคนรอบข้าง วัยผู้ใหญ่ที่เริ่มสร้างครอบครัวและต้องการความสำเร็จในหน้าที่การงาน ทักษะสังคม เป็นทักษะที่จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนอย่างเป็นระบบเช่นเดียวกับทักษะอื่นๆ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2551: ออนไลน์)

ทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถที่จะได้ตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่ด้วยท่าทีที่จะก่อให้เกิดผลกระทบระหว่างบุคคลในทางบวก รวมทั้งการระคองความสัมพันธ์และเพิ่มพูนความสัมพันธ์ด้วย (พรชชชล ศรีอิสราพร. 2552: ออนไลน์ อ้างอิงจาก McIntyre. 2003)

ทักษะทางสังคม หมายถึง การประพฤติ ปฏิบัติตามกฎกติกาของสังคม ซึ่งเป็นที่คาดหวังและยอมรับของสังคม แต่ทักษะทางสังคมนั้นเป็นเรื่องยืดหยุ่น พฤติกรรมต่างๆ ของคนสามารถ

เปลี่ยนไปตามสังคมรอบตัวเขา ไม่ว่าจะเป็นเวลา สถานที่ และบุคคล ที่เราเรียกว่า “กาลเทศะ” (กฤษยา ก่อสุวรรณ. 2553: 32)

อัญชลี สารัตนะ (2553: 68) ได้ให้ความหมาย ของทักษะทางสังคมไว้ว่า เป็นความสามารถของสมองในการเข้าใจความคิด ความต้องการ ความรู้สึก และอารมณ์ของผู้อื่น ที่ส่งผลให้บุคคลแสดงพฤติกรรม อารมณ์ และความรู้สึก ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ รูปแบบแผนของการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น รู้ว่าทำไมต้องทักทายคน ทำไมต้องช่วยเหลือคนอื่น ทำไมต้องแบ่งปัน เป็นต้น

เวสต์วูด (Westwood. 1997: 77) ให้ความหมายทักษะทางสังคมไว้ว่า หมายถึง ส่วนประกอบของพฤติกรรมสำหรับบุคคล ซึ่งมีความสำคัญที่จะช่วยในการเริ่มมีปฏิสัมพันธ์ทางบวกกับผู้อื่น และผดุงรักษาซึ่งความสัมพันธ์นั้นไว้ได้

วิกิพีเดีย (Wikipedia. 2009: online) ให้ความหมายของทักษะทางสังคมไว้ว่า หมายถึง ทักษะที่ส่งเสริมให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารกับผู้อื่น ซึ่งต้องมีกฎ กติกา ทางสังคมที่เป็นทั้งใช้ภาษาและไม่ใช้ภาษา ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมนี้เรียกว่า การขัดเกลาทางสังคม

สรุปได้ว่า ทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น รู้จักบทบาทของตนในสังคม สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ รู้จักแก้ปัญหา และควบคุมตัวเอง

2. ความสำคัญของทักษะทางสังคม

ทักษะทางสังคมเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็น และมีความสำคัญต่อมนุษย์ และการทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข มีการกล่าวถึงความสำคัญของทักษะสังคมไว้หลากหลาย ดังนี้

สุขุมล เกษมสุข (2535: 10-11) ได้พูดถึงความสำคัญของทักษะทางสังคม ดังนี้

ทักษะทางสังคม เป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญต่อมนุษย์ เพราะมนุษย์ไม่สามารถจะอยู่ได้ตามลำพัง ต้องมีเพื่อนมีกลุ่มสังคมที่จะดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน ตั้งแต่สังคมเล็กๆ ในครอบครัว ขยายออกไปเป็นสังคมหองเรียน สังคมโรงเรียน สังคมในอาชีพ การงาน จนถึงสังคม ชุมชน ประเทศ และโลก ทุกกลุ่มสังคมต้องมีการติดต่อสัมพันธ์พึ่งพาอาศัยกัน ซึ่งต้องอาศัยทักษะทางสังคม ทักษะทางสังคม มีความสำคัญทั้งทางด้านส่วนบุคคลและด้านสังคม

ความสำคัญทางด้านส่วนบุคคล ทักษะทางสังคม เป็นทักษะที่ช่วยให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ อย่างมีความสุข ยิ่งสภาพสังคม มีการเปลี่ยนแปลงไปมากเท่าไร ทักษะทางสังคมยิ่งมีความจำเป็นมากขึ้นเท่านั้น เพราะบุคคลต้องสามารถปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น สามารถสื่อความหมายความเข้าใจกัน สามารถ ทำงานร่วมกัน สามารถแก้ปัญหาได้โดยสันติวิธีเมื่อเกิดความขัดแย้ง รู้จักคิดและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นต่อตนเองและสังคมได้ สามารถปรับตัวได้ทุกสภาพแวดล้อม สิ่งเหล่านี้เป็นทักษะที่ช่วยให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขและมั่นคง

ความสำคัญทางด้านสังคม สังคมใดที่สมาชิกเป็นผู้มีทักษะทางสังคม มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เข้าใจกัน สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยสันติวิธี สมาชิกรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีความคิดสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาสังคมที่ตนอยู่ สังคมนั้นย่อมเป็นสังคม ที่สงบสุข มีความเจริญมั่นคง แต่ถ้าสังคมใดมีลักษณะตรงกันข้าม สมาชิกขาดทักษะทางสังคม สังคมนั้นย่อมมีปัญหา ไม่สงบสุข และมีแต่ความเสื่อม

ทักษะทางสังคม จึงมีความสำคัญ ช่วยพัฒนาทั้งบุคคลและสังคม เพราะถ้าบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกของสังคม มีทักษะที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขแล้ว สังคมก็ย่อมสงบสุขและเจริญก้าวหน้าไปด้วย

ธีรยุทธ์ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา (2536: 220) ได้พูดถึงว่าทักษะทางสังคมนั้น มีความสำคัญต่อพัฒนาการทางสังคมของเด็กเป็นอย่างมากและส่งผลกระทบต่อตัวเด็กในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านจิตใจ สังคม การเรียน การปรับตัว ทั้งในชีวิตปัจจุบันและอนาคต ดังนั้น จึงควรมีการแก้ไขและพัฒนาทักษะทางสังคม โดยที่ครูร่วมมือกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กทุกๆ ฝ่าย

เทียมใจ พิมพ์วงศ์ (2541: 21; อ้างอิงจาก Cook; et al. 1996: 224-225) การพัฒนาทักษะทางสังคมให้เพิ่มขึ้นในทางที่ดี และประสบความสำเร็จให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษต้องกระทำตั้งแต่เริ่มแรก เพราะทักษะทางสังคมจะช่วยให้เด็กมีพื้นฐานทางอารมณ์ที่ดี สามารถพัฒนาความสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างเหมาะสม รวมถึง ยังช่วยพัฒนาด้านสติปัญญา การสื่อความหมาย และยังช่วยให้เด็กที่มีความบกพร่องสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมเหมือนเด็กปกติได้

กุลยา ก่อสุวรรณ (2553: 326) กล่าวไว้ว่า ทักษะทางสังคม เป็นทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตในสังคมสำหรับทุกคน เนื่องจากทักษะทางสังคมนี้เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้อื่นในสังคมนั้นๆ ยอมรับบุคคลนั้นหรือไม่ เช่น คนรอบข้างจะชอบหรือพอใจคบหาสมาคมกับบุคคลนั้นหรือไม่ นายจะจ้างงานหรือไม่ ขึ้นอยู่กับทักษะของบุคคลนั้นๆ ด้วย ดังนั้น ทุกคนจึงจำเป็นต้องมีทักษะทางสังคมที่เหมาะสม

สรุปได้ว่า ทักษะทางสังคมมีความสำคัญ ต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ก่อให้เกิดการยอมรับจากบุคคลอื่น ส่งผลให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

3. พื้นฐานทักษะทางสังคม

ทักษะทางสังคมเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญของบุคคล ซึ่งควรได้รับการฝึกฝนและปลูกฝัง เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และสร้างประโยชน์ให้แก่สังคม

ปัทมาวดี บุญยสวัสดิ์ (2535: 20) ได้แบ่งทักษะทางสังคมไว้ ดังนี้

1. การเคารพต่อระเบียบวินัยของตนเองและกลุ่ม
2. การมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม

3. การแสดงออกและการแก้ปัญหาในกลุ่ม

4. การมีมารยาทในสังคม

5. การแสดงความรับผิดชอบ

6. การช่วยเหลือผู้อื่น

เวสต์วูด (Westwood. 1997: 77-78) ได้แบ่งพื้นฐานทักษะทางสังคม ดังนี้

1. การสบตากับคู่สนทนาอย่างเหมาะสม

2. การรับรู้ การแสดงอารมณ์ทางสีหน้าอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์

3. การใช้ระดับเสียงในคำพูด ไม่ควรดังหรือค่อยจนเกินไป

4. การรู้จักแสดงความยินดีกับผู้อื่น

5. การรู้จักสนทนากับผู้อื่น แสดงความรู้สึก ถาม ฟัง แสดงความสนใจ และมีการตอบ

สนองต่อคำถาม

6. การยืนในระยะเหมาะสมกับคู่สนทนา

7. การมีความตั้งใจที่จะฟัง

8. การเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น เล่นตามกฎกติกา แบ่งปัน ช่วยเหลือกัน รู้จัก

ผลัดเปลี่ยน การประนีประนอม การแสดงความยินดีกับผู้อื่น รู้จักขอโทษและขอบคุณ

9. สามารถควบคุมความโกรธ ความก้าวร้าว ความขัดแย้งในใจ มีน้ำใจเป็นนักกีฬา

10. แต่งกายสะอาด มีสุขภาพอนามัยดี

แกรนดิน (Grandin. 2000: Online) อธิบายว่าทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

ประจำวัน ได้แก่

1. การคอย (Waiting)

2. การผลัดกัน (Taking Turns)

3. การเปลี่ยนแปลง (Transitions)

4. การเปลี่ยนหัวข้อสนทนา (Changing the conversation)

5. การสิ้นสุด (Finishing)

6. การเริ่มต้น (Initiating)

7. ความยืดหยุ่น (Being Flexible)

8. ความเงียบ (Being Quiet)

สมาคมนักจิตวิทยาโรงเรียนแห่งชาติ (National Association of School Psychologists.

2002: online) ได้แบ่งทักษะทางสังคมออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ คือ

1. ทักษะเพื่อความอยู่รอด (Survival Skills) เช่น การฟัง การปฏิบัติตามคำสั่ง ไม่สนใจต่อสิ่งรบกวน การพูดด้วยความกล้าหาญและเหมาะสม การให้รางวัลตนเอง เป็นต้น

2. ทักษะการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (Interpersonal Skills) เช่น การแบ่งปัน การขออนุญาต การเข้าร่วมกิจกรรม การรอคอยผลัดเปลี่ยน เป็นต้น

3. ทักษะการแก้ปัญหา (Problem-Solving Skills) ได้แก่ การขอความช่วยเหลือ การขอโทษ การยอมรับผลที่เกิดขึ้น การตัดสินใจทำสิ่งต่างๆ เป็นต้น

4. ทักษะการแก้ไขความขัดแย้ง (Conflict Resolution Skills) ได้แก่ การจัดการกับการถูกล้อเลียน การสูญเสีย การใส่ความ การออกไปจากสถานการณ์เมื่อได้รับความกดดันจากเพื่อน เป็นต้น

4. วิธีฝึกทักษะทางสังคม

การฝึกทักษะทางสังคม ทำได้ 2 วิธี คือ

1. การบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอน ตามปกติวิธีนี้เป็นกรฝึกพร้อมๆ กับการเรียนการสอนเนื้อหาวิชาตามหลักสูตรปกติ ครูสามารถนำไปบูรณาการกับการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มประสบการณ์โดยใช้เนื้อหาวิชาเหมือนเดิม แต่จะเน้นกระบวนการเรียนการสอนและเทคนิควิธีที่ช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะทางสังคมไปด้วยขณะที่เรียนหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุงพ.ศ. 2533) (เทียมใจ พิมพ์วงศ์. 2541: 23; อ้างอิงจาก กระทรวงศึกษาธิการ. 2533: 28) ได้กำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่สามารถส่งเสริมทักษะทางสังคมได้ คือ

1.1 การจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิต และให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้ โดยลงมือปฏิบัติจริง

1.2 การจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ใช้วิธีสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ เน้นการเรียนรู้กระบวนการต่างๆ เช่น กระบวนการแก้ปัญหาการทำงาน การหาความรู้ การวิเคราะห์ ฯลฯ รวมทั้งสถานการณ์ในชีวิตจริงด้วย

2. การจัดกิจกรรมฝึกทักษะทางสังคมโดยตรง โดยใช้กิจกรรมฝึกต่างหาก แยกจากการเรียนการสอนเนื้อหาตามปกติ เป็นกิจกรรมที่สัมพันธ์กับสภาพการดำเนินชีวิตของนักเรียน

2.1 การฝึกประชาธิปไตยในโรงเรียน

2.2 การให้นักเรียนได้รับผิดชอบทำงานส่วนรวมของชั้นเรียนหรือโรงเรียน

2.3 การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน

2.4 การพานักเรียนไปทัศนศึกษาสถานที่สำคัญ การอยู่ค่ายพักแรม

2.5 การให้นักเรียนได้ร่วมทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรในรูปแบบต่างๆ

การฝึกทักษะทางสังคม สามารถฝึกได้พร้อมกับการเรียนการสอนทั้งในเวลาเรียนเนื้อหาวิชาตามปกติ และเวลาอื่นๆ ที่นักเรียนอยู่ในโรงเรียนให้สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของนักเรียน

ครูจึงสามารถฝึกทักษะทางสังคมได้เกือบตลอดเวลา โดยใช้กิจกรรมที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดทักษะทางสังคมมากขึ้น (เพียมใจ พิมพ์วงศ์. 2541: 23-24)

สรุปได้ว่า วิธีฝึกทักษะทางสังคมทำได้ 2 วิธี คือ ฝึกโดยบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนตามปกติ และจัดกิจกรรมฝึกทักษะทางสังคมโดยตรง โดยการใช้กิจกรรมฝึกต่างหากแยกจากการเรียนการสอนเนื้อหาวิชาตามปกติ เป็นกิจกรรมที่สัมพันธ์กับสภาพการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียน

5. ขั้นตอนการฝึกทักษะทางสังคม

สุขุมล เกษมสุข (2535: 16-17) ได้แบ่งขั้นตอนการฝึกทักษะทางสังคมเป็น 3 ขั้นตอนคือ

1. **ขั้นจูงใจ** การจูงใจช่วยให้นักเรียนเห็นคุณค่า มีความต้องการที่จะฝึก และฝึกได้ดี ครูควรแสดงให้นักเรียนเห็นว่าทักษะนั้นๆ มีคุณค่า มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตอย่างไร จะช่วยให้เขาประสบความสำเร็จในการเรียนการทำงาน และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างไร

2. ขั้นฝึก

2.1 นักเรียนต้องฝึกทักษะด้วยตนเอง ด้วยการกระทำจริง จึงจะเกิดการเรียนรู้ทักษะ

2.2 นักเรียนต้องเรียนรู้ทักษะอย่างถูกวิธี และถูกขั้นตอน

2.3 นักเรียนต้องฝึกฝนเป็นระยะเวลาานพอสมควร จึงจะพัฒนาได้เป็นขั้นๆ

2.4 นักเรียนต้องฝึกทักษะในสถานที่จำเป็นและต้องใช้บ่อยๆ หลายๆ สถานการณ์ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

3. **ขั้นประเมิน** การประเมินผล จะช่วยพัฒนาทักษะให้ได้ผลดี จึงควรประเมินผลบ่อยๆ และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลตนเอง ได้ทราบผลการฝึกของตนเอง เพื่อปรับปรุงให้การฝึกได้ผลดียิ่งขึ้น

เวสต์วูด (Westwood. 1997: 79-80) ได้แบ่งการสอนทักษะทางสังคมเป็น 6 ขั้นตอน คือ

1. **กำหนดทักษะที่จะสอน (Definition)** พิจารณาจากทักษะทางสังคมที่สำคัญที่จะช่วยเหลือเด็กให้เกิดทักษะดังกล่าวนี้ การสอนอาจจะใช้วิดีโอ รูปภาพ การ์ตูน หุ่นกระบอก หรือชี้ให้เด็กเห็นกิจกรรมที่เพื่อนๆ ทำในกลุ่ม

2. **ทำให้ดู (Model the Skill)** โดยแบ่งทักษะออกเป็นขั้นตอนย่อยๆ หลายขั้นตอน (Task Analysis) โดยครูแสดงให้ดูหรือให้เพื่อนแสดงให้ดู

3. **การเลียนแบบและฝึกซ้อม (Imitation and Rehearsal)** ให้เด็กเลียนแบบตามครูหรือเพื่อน

4. การประเมินผล (Feedback) ถ้าเด็กยังทำได้ไม่ดี ครูควรบอกเด็ก พูดให้กำลังใจเด็กว่า “พยายามอีกครั้งหนึ่ง” หรือถ้าเด็กทำได้ดีขึ้นก็ควรบอกว่า “ดีขึ้นแล้วนะ” บันทึกขั้นตอนไว้ดูว่า ขั้นตอนใดยังต้องปรับปรุงแก้ไข

5. จัดเตรียมสถานการณ์เพื่อให้โอกาสเด็กได้ใช้ทักษะ (Provide Opportunity for the Skill to be Used) โดยจัดเด็กเป็นกลุ่มเล็กๆ หรือจัดเป็นคู่ แล้วให้เด็กทำกิจกรรมเพื่อให้เด็กสามารถประยุกต์ใช้ทักษะได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

6. ให้แรงเสริมอย่างสม่ำเสมอ (Intermittent Reinforcement) ถ้าเด็กสามารถใช้ทักษะทางสังคมได้โดยไม่ต้องชี้แนะ ควรให้คำชมเชยหรือรางวัล เด็กจะเป็นที่ยอมรับ และมีความสัมพันธ์อันดีในกลุ่มเพื่อน และจะรักษาทักษะไว้ให้กลายเป็นพฤติกรรม

ขั้นตอนในการฝึกทักษะทางสังคมที่กล่าวมาพอสรุปได้ดังนี้ เลือกทักษะที่สำคัญที่จะสอน ทำให้ดูแล้วให้นักเรียนทำเลียนแบบ ฝึกซ้อมทำ ประเมินผลว่าดีขึ้นหรือต้องปรับปรุงแก้ไข จัดเตรียมสถานการณ์เพื่อให้โอกาสเด็กได้ใช้ทักษะและให้แรงเสริมเด็กอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เด็กรักษาทักษะนั้นไว้ให้เป็นพฤติกรรม

การสอนทักษะทางสังคมควรจัดเป็นกลุ่มเล็กๆ จะได้ผลมากกว่ากลุ่มใหญ่ ประกอบไปด้วย (Grandin, 2000: Online)

1. จำแนกทักษะ ส่วนประกอบของทักษะ และใช้ทักษะเมื่อไร
2. จำลองตัวแบบของทักษะนั้น ๆ
3. ให้ลองแสดง
4. ฝึกฝนและลองใช้
5. นำไปใช้ในสถานการณ์ทั่ว ๆ ไป

ขั้นตอนในการฝึกทักษะทางสังคมที่กล่าวมาพอสรุปได้ดังนี้ เลือกทักษะที่สำคัญที่จะสอน ทำให้ดู แล้วให้เด็กทำเลียนแบบ ฝึกซ้อมทำ ประเมินผลว่าดีขึ้นหรือต้องปรับปรุงแก้ไข ให้แรงเสริมเด็กอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เด็กสามารถรักษาทักษะนั้นไว้จนเป็นพฤติกรรมได้

6. ความบกพร่องทางทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติก

ออทิสซึมจะมีความผิดปกติด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยเป็นความผิดปกติที่เกี่ยวข้องกับความยากลำบากในการสร้างปฏิสัมพันธ์ทั้งในการเป็นผู้เริ่มต้นและเป็นผู้ตอบสนอง เช่น เริ่มต้นคุยถามและตอบ เริ่มการเล่น ตอบสนองต่อท่าทางต่างๆ ไม่สบตาเวลาคุยกับบุคคลอื่น ไม่เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ซึ่งส่งผลต่อการหาเพื่อนและคงความสัมพันธ์กับเพื่อน ไม่เข้าใจว่าต้องทำอะไรหรือพูดอย่างไร ในสถานการณ์ที่อยู่กับผู้อื่นในสังคม (Social Situations) เช่น ไม่ยิ้มทักทาย ไม่มีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ไม่ตอบสนองเสียงเรียก ไม่แสดงออกทางสี หน้า กิริยาท่าทางที่เหมาะสมกับ

สถานการณ์ไม่เข้าใจจะเบียด กติกาต่างๆ เอาแต่ใจตนเอง หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งคือ ไม่รู้จักกาลเทศะ ขาดมารยาท แต่เป็นการไม่รู้จักกาลเทศะ ขาดมารยาท ที่เกิดจากความบกพร่องของระบบประสาทที่ส่งผลต่อการรู้คิด ไม่ใช่จากการขาดการอบรมสั่งสอน (อัญชลี สารรัตน์. 2553: 67)

กฤษยา ก่อสุวรรณ (2553: 34) กล่าวถึง การเข้าใจทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติก ถือเป็นเรื่องยากและซับซ้อนเกินกว่าที่เด็กออทิสติกหลายคนจะเข้าใจ ทั้งนี้ เนื่องจากเด็กออทิสติกเรียนรู้แบบตรงไปตรงมา และมักเรียนรู้ในสถานการณ์หนึ่งและจำสิ่งนั้นไปใช้ในทุกสถานการณ์โดยไม่มีการปรับเปลี่ยน เด็กเหล่านี้จึงไม่เข้าใจว่าในสถานการณ์ใดควรปฏิบัติตัวอย่างใดจึงจะเหมาะสม ไม่เข้าใจว่าอะไรควรหรือไม่ควร คนรอบข้างจึงมักมองว่า เด็กเหล่านี้ไม่มีมารยาท ไม่รู้จักกาลเทศะ หรืออาจถูกมองว่าทำอะไรเคร่งครัดมากเกินไปหรือบางคนเรียกว่า “เวอร์” เกินไปก็ได้

อัญชลี สารรัตน์ (2553: 68) ได้กล่าวถึง ความบกพร่องทางทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติก แสดงออกมาให้เห็นในด้านต่อไปนี้

1. ไม่เข้าใจการสนทนาหรือภาษาท่าทาง (Nonverbal Interactions) เช่น สีหน้า ท่าทางการสบตาผู้ที่กำลังพูดด้วย
2. การสร้างและคงความสัมพันธ์ (Reciprocal Interactions) อันเนื่องมาจากขาดความสามารถในการเข้าใจภาษา โดยเฉพาะภาษาที่เป็นนามธรรม การพูดในระดับเสียงที่ผิดปกติจากคนทั่วไป การพูดทวนคำ การพูดไม่เข้ากับบริบท และ ขาดความสามารถในการเข้าใจความรู้สึก ความคิด ความต้องการของผู้อื่น
3. มีความยากลำบากหรือ ไม่สามารถเข้าใจความคิด ความรู้สึกของผู้อื่น ไม่เข้าใจ ว่าการกระทำของตนเองมีผลกระทบต่อผู้อื่นอย่างไร
4. มีความลำบากในการแก้ปัญหา (Problem Solving)
5. ขาดความสามารถในการคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมและการคิดเชื่อมโยง
6. มักมีความเครียดและกังวลกับสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่พบ เพราะไม่สามารถเข้าใจเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่พบ เช่น เห็นเพื่อนหัวเราะ แต่ไม่เข้าใจว่าเพื่อนหัวเราะเรื่องขำขัน เพราะตนเองไม่เข้าใจเรื่องขำขัน อยากเล่นกับเพื่อนแต่ไม่รู้จะเล่นอย่างไร
7. ไม่เข้าใจอารมณ์และการกระทำของตนเอง (Lack of Understanding of Self)

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางสังคม

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติก มีผู้ศึกษาได้ทำการวิจัยในหลายๆ รูปแบบที่แตกต่างกัน ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

ปัทมา บรรเทึงจิต (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทักษะทางสังคมด้านการเล่นกับเพื่อนของเด็กออทิสติก โดยการจัดกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านของไทยประกอบกับการสื่อด้วยภาพ กลุ่มตัวอย่างคือ เด็กออทิสติก 1 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะทางสังคมด้านการเล่นกับเพื่อน โดยการจัดกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านของไทยประกอบกับการสื่อด้วยภาพ มีทักษะทางสังคมด้านการเล่นกับเพื่อนสูงขึ้น

พัชรี จิวพัฒนกุล (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเสริมสร้างทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติก กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กออทิสติกที่มีปัญหาทักษะทางสังคม ด้านการควบคุมตนเอง การสื่อความหมายกับบุคคลอื่น และการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น ที่เรียนอยู่ในช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนวัดโสมนัส จำนวน 6 คน ผลการวิจัยพบว่า เด็กออทิสติกที่ได้รับการเสริมสร้างทักษะทางสังคม 3 ด้าน มีทักษะทางสังคมสูงขึ้น

ปิยฉัตร ไทยสมบุญ (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทักษะทางสังคม ด้านการรับรู้อารมณ์ของเด็กออทิสติก โดยการอ่านจิตใจ ที่ใช้การสอนด้วยภาพวาดลายเส้นและภาพถ่าย กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กออทิสติก อายุ 4-6 ปี ที่ไม่มีความพิการซ้ำซ้อน จำนวน 6 คน จากศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ผลการวิจัยพบว่า การสอนทักษะทางสังคม ด้านการรับรู้อารมณ์ของเด็กออทิสติก โดยการอ่านจิตใจ ด้วยภาพวาดลายเส้นและภาพถ่าย มีผลต่อทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติก ดังนี้ ทักษะทางสังคมด้านการรับรู้อารมณ์ของเด็กออทิสติก โดยวิธีการอ่านจิตใจที่ใช้การสอนด้วยภาพวาดลายเส้นสูงกว่าก่อนการสอน และทักษะทางสังคมด้านการรับรู้อารมณ์ของเด็กออทิสติก โดยวิธีการอ่านจิตใจที่ใช้การสอนด้วยภาพถ่ายสูงกว่าก่อนการสอน

อัจฉิมา ศิริพิบูลย์ผล (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยออทิสติกที่ได้รับการจัดกิจกรรมการละเล่นแบบร่วมมือ กลุ่มตัวอย่างเป็น เด็กปฐมวัยออทิสติก อายุ 5-6 ปี ซึ่งได้รับการวินิจฉัยจากจิตแพทย์เด็กว่าอยู่ในกลุ่มภาวะออทิสซึม (Autism) มีความบกพร่องของทักษะทางสังคม จำนวน 10 คน ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยออทิสติกที่ได้รับการจัดกิจกรรมการละเล่นแบบร่วมมือ มีทักษะทางสังคมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

งานวิจัยต่างประเทศ

เลาซีส์และเฮฟลิน (Laushey and Heflin, 2000: ERIC) ได้ศึกษาการเพิ่มทักษะทางสังคมให้กับเด็กปฐมวัยที่มีภาวะ ออทิสซึมจากการสอนโดยใช้วิธีเพื่อนช่วยเพื่อน ใช้การวิจัยแบบ A-B-A-B ผลการวิจัยพบว่า การสอนโดยใช้เพื่อนช่วยเพื่อนสามารถทำให้เด็กปฐมวัยที่มีภาวะ ออทิสซึม มีทักษะทางสังคมสูงขึ้น

วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling)

1. ความหมายของวีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling)

โปรเฟสชันแนล ดีเวลอปเม้นท์ อิม โอลดิสม์ (Professional Development in Autism. 2006: online) ให้ความหมายของ วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม ว่า หมายถึง เทคนิคทางการสอน ที่ให้นักเรียนชมวีดิทัศน์ที่มีตัวแบบแสดงทักษะเป้าหมาย แล้วให้นักเรียนฝึกแสดงทักษะ ตามที่ได้ชมจากวีดิทัศน์

แมรี แมคโดนัลด์ (McDonald. 2010: online) ได้ให้ความหมายของ วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) คือ นวัตกรรมทางการสอนแบบใหม่ หมายถึง กระบวนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งใช้ในการสร้างทักษะในด้านต่างๆ ให้กับนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม โดยการบันทึกวีดิโอบุคคลหรือกลุ่มคนที่แสดงพฤติกรรมต่างๆ อาทิ การเล่นเกม การพูดคุย หรือการทำงานบางอย่างให้สำเร็จ ลุล่วง เป็นต้น นักเรียนจะได้ชมการแสดงของบุคคลเหล่านี้ผ่านทางจอทีวีหรือคอมพิวเตอร์ หลังจากนั้นนักเรียนจะเลียนแบบพฤติกรรมที่พวกเขาได้เห็น รูปแบบการสอนด้วยวีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม จะช่วยให้นักเรียนสามารถเลียนแบบพฤติกรรมต่างๆ ได้โดยไม่ต้องมีผู้ใหญ่คอยกำกับดูแล นอกจากนี้ วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม ยังมีลักษณะที่เป็นมิตรกับนักเรียนมากกว่าการเรียนรู้จากคำสั่งทางวาจาหรือทางกาย

วิกิพีเดีย (Wikipedia. 2011: online) ให้ความหมายไว้ว่า วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) เป็นรูปแบบการเรียนรู้จากการสังเกต ซึ่งต้องการให้เกิดพฤติกรรมจากการเรียนรู้ โดยการชมวีดิทัศน์และเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมตามตัวแบบ วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม สามารถใช้สอนได้หลายทักษะ ไม่ว่าจะเป็นทักษะทางสังคม ทักษะการสื่อสาร หรือทักษะการเล่นกีฬา

คริสตา มาร์ติน (Martin. 2011: online) ให้ความหมายไว้ว่า วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) เป็นรูปแบบการเรียนรู้โดยการสังเกตและเลียนแบบ เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมสามารถเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงทักษะทางสังคมและพฤติกรรม โดยสังเกตจากตัวแบบที่แสดงทักษะในวีดิทัศน์ นักเรียนเลียนแบบและฝึกทักษะจากการสังเกต วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม ถูกนำมาใช้บ่อยในการสอนนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม นอกจากนี้ ยังถูกนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะทางการสื่อสาร และทักษะการมีปฏิสัมพันธ์อีกด้วย

สรุปได้ว่า วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) เป็นการสอนทักษะทางสังคม โดยนำเสนอต้นแบบที่แสดงพฤติกรรมเป้าหมายผ่านทางวีดิทัศน์ เมื่อเด็กออทิสติกได้ชมวีดิทัศน์เด็กจะเกิดกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตพฤติกรรมเป้าหมายที่ตัวแบบแสดง จนทำให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมในที่สุด

2. ความเป็นมาของวีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling)

เจนนิเฟอร์ จาคอบส์ (Jacobs. 2009: online) ได้นำเสนอไว้ว่า วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ได้แนวคิดมาจาก ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory 1977) ของ แบนดูรา ซึ่งทฤษฎีนี้ได้กล่าวไว้ว่า โดยส่วนใหญ่แล้ว พฤติกรรมของมนุษย์นั้นมาจากการสังเกตและการเลียนแบบบุคคลอื่น ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างประสบการณ์ใหม่ๆ ให้กับมนุษย์ ซึ่งการเรียนรู้ผ่านการสังเกต ต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมและกระบวนการรับรู้ที่เกิดขึ้น อันเนื่องมาจากการสังเกตผู้อื่นที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่คล้ายกัน ต่อมาในช่วงต้นปี 1999 ได้เริ่มมีการวิจัยด้วยวีดิทัศน์ในลักษณะ Video Self Modeling เพื่อจะสอนพฤติกรรมต่างๆ ต่อมาได้มีการใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรมสอนการอยู่ร่วมกับเพื่อนในสังคม

3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling)

คอร์เบท และ อับดุลลาห์ (Corbett & Abdullah. 2005: online) กล่าวไว้ว่า วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ได้แนวคิดมาจาก ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory 1977) ของ แบนดูรา ซึ่งทฤษฎีนี้ได้กล่าวไว้ว่า โดยส่วนใหญ่แล้ว พฤติกรรมของมนุษย์นั้นมาจากการสังเกตและเลียนแบบบุคคลอื่น ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างประสบการณ์ใหม่ๆ ให้กับมนุษย์ จากการศึกษาตุ๊กตาทายาล้มลุกของแบนดูรา (The Bodo Doll Studies 1977) การศึกษาทำโดยให้เด็กคนหนึ่งดูเด็กอีกคนหนึ่งเล่นกับตุ๊กตาล้มลุก เด็กเล่นกับตุ๊กตาโดยใช้ค้อน หนังสติ๊ก และตะโกนใส่ จากนั้นจึงนำตุ๊กตาล้มลุกให้เด็กอีกคนที่นั่งดูอยู่ในตอนแรก เด็กคนนั้นก็แสดงพฤติกรรมเหมือนกับที่ตัวเองได้เห็นมาในตอนแรก โดยไม่มีใครชี้แนะแต่อย่างใด

จากการศึกษาเบื้องต้น แบนดูรา ได้ค้นพบว่า

- โดยส่วนใหญ่แล้ว พฤติกรรมมนุษย์นั้นเกิดจากการสังเกตและเลียนแบบบุคคลอื่น
- การเรียนรู้จากการสังเกตคือ กระบวนการเรียนรู้อย่างหนึ่ง การเปลี่ยนแปลงทาง

พฤติกรรมเกิดขึ้นจากการสังเกตบุคคลอื่นและเลียนแบบในพฤติกรรมนั้น

กระบวนการในการเรียนรู้จากการสังเกต ประกอบด้วย 4 ปัจจัยดังต่อไปนี้

1. ความสนใจ (attention) ผู้ดูให้ความสนใจผู้แสดง เป็นตัวแบบในวีดิทัศน์ ถ้ามีลักษณะ ร่วมที่เหมือนกับผู้ดู ผู้ดูจะให้ความสนใจมากขึ้น
2. การจดจำ (retention) ผู้ดูจดจำภาพที่เห็น มนุษย์จะจดจำภาพที่เห็นไว้ในสมอง แล้วดึงมาใช้ในเวลาที่ต้องการ โดยจะแสดงพฤติกรรมอย่างที่เราเห็นและจดจำไว้ วิธีที่จะทำให้เด็กจำได้คือ ตัวแบบจะต้องแสดงซ้ำๆ

3. สร้างแบบจำลอง (reproduction) จำลองพฤติกรรมนั้นมาใช้กับตัวเอง ภาพที่จดจำไว้ จะถูกนำมาแปลงเป็นพฤติกรรม เมื่อเด็กเริ่มทำตาม เลียนแบบสิ่งที่ตัวแบบทำได้อย่างถูกต้องแล้ว เด็ก ก็จะทำพฤติกรรมนั้นซ้ำไปเรื่อยๆ

4. แรงจูงใจ (Motivation) มีเหตุผลที่จะเลียนแบบพฤติกรรมนั้น

4. วัตถุประสงค์ของการใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling)

แมรี แมคโดนัลด์ (McDonald. 2010: online) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของ วีดิทัศน์แสดง ต้นแบบพฤติกรรม ไว้ดังนี้

1. เพื่อนำเสนอสื่อการสอนที่ง่ายต่อความเข้าใจและสามารถดึงดูดใจให้เด็กเกิดความสนใจ และแสดงการโต้ตอบ หรือเลียนแบบพฤติกรรมจากต้นแบบได้

2. เพื่อให้เด็กได้พัฒนาการเรียนรู้จากพฤติกรรมของต้นแบบที่หลากหลาย และสามารถ ลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้

3. เพื่อสามารถนำเสนอการเปลี่ยนแปลงและควบคุมพฤติกรรมทางสังคมต่างๆ ที่ ต้องการให้เด็กเรียนรู้ผ่านต้นแบบได้

4. เพื่อให้เด็กสามารถพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม และพฤติกรรมที่แสดงออกอย่าง เหมาะสมในชีวิตประจำวันได้

5. การสร้างวีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling)

เนชั่นแนล โปรเฟสชันแนล ดีเวลอปเม้นท์ เซนเตอร์ ออน ออทิสซึม สเปกตรัม ดิสออเดอร์ (National Professional Development Center on Autism Spectrum Disorders. 2010: online) ได้ เสนอขั้นตอนในการสร้างวีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรมไว้ ดังนี้

1. เลือกพฤติกรรมที่ต้องการสอน ทักษะทางสังคม โดยเลือกสอนทักษะทางสังคมที่ สอดคล้องกับเรื่องราวจริงในชีวิตประจำวัน และเป็นปัญหาหลักของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม

2. คัดเลือกนักแสดง จัดหาสถานที่ถ่ายทำ เขียนบทที่ใช้ในการถ่ายทำ ในรูปแบบของบท ละครโททัศน์ ที่เขียนโดยใช้สำนวนสนทนาสำหรับการพูดคุย ซึ่งจะบอกคำพูดทุกคำที่ผู้แสดงจะต้อง พูดในวีดิทัศน์ ตั้งแต่ต้นจนจบ พร้อมกับบอกรายละเอียด ลักษณะของภาพและเสียง จาก สภาพ บรรยากาศในฉาก กิริยา และอารมณ์ของผู้แสดง รวมถึงจัดเตรียมอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการถ่ายทำ

3. ดำเนินการถ่ายทำวีดิทัศน์ตามบทที่เขียนไว้

4. นำวีดิทัศน์ที่ถ่ายทำเสร็จแล้วไปทำการตัดต่อ เพื่อจัดลำดับภาพให้เนื้อหาในแต่ ละส่วน มีความสอดคล้องต่อเนื่องกัน

5. นำวีดิทัศน์ที่ตัดต่อเสร็จแล้วมาตรวจสอบความถูกต้อง ก่อนนำไปฉายให้นักเรียนชม

6. ขั้นตอนการสอนโดยใช้วิดีโอที่แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling)

National Professional Development Center on Autism Spectrum Disorders (2010: online) ได้เสนอขั้นตอนในการสร้างวิดีโอที่แสดงต้นแบบพฤติกรรมไว้ ดังนี้

1. ขั้นนำ ครูเกริ่นนำถึงเรื่องทักษะทางสังคมที่จะสอนในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อสร้างความเข้าใจและอธิบายถึงจุดมุ่งหมายของการชมวิดีโอที่แสดงต้นแบบพฤติกรรม รวมทั้งกระตุ้นความสนใจเกี่ยวกับเนื้อหาของวิดีโอด้วยการตั้งคำถาม แล้วนำเข้าสู่การชมวิดีโอที่แสดงต้นแบบพฤติกรรม

2. ขั้นสอน ครูให้นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมชมวิดีโอที่แสดงต้นแบบพฤติกรรม โดยเปิดวิดีโอให้นักเรียนชมติดต่อกัน 2-3 รอบ ขึ้นอยู่กับความยาวของวิดีโอ แต่ถ้านักเรียนสนุกกับการดูวิดีโอ จะให้ดูเพิ่มอีกหลายๆ ครั้งก็ได้ (Professional Development in Autism. 2006: online) เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และจดจำพฤติกรรมที่ชมจากวิดีโอจนสามารถเลียนแบบตามพฤติกรรมนั้นได้อย่างถูกต้อง

3. ขั้นสรุป ครูสรุปเนื้อหาที่ได้ชมจากวิดีโอร่วมกับนักเรียน พร้อมทั้งตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนด้วยการตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่สอนว่าเป็นเรื่องอะไร ถ้านักเรียนพบกับสถานการณ์ที่ได้ชมจากวิดีโอ นักเรียนจะปฏิบัติตัวอย่างไร ให้นักเรียนตอบคำถามพร้อมทั้งให้แสดงพฤติกรรมเลียนแบบตามพฤติกรรมที่ได้ชมจากวิดีโอ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน

7. ประโยชน์ของการใช้วิดีโอที่แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling)

แมรี แมคโดนัลด์ (McDonald. 2010: online) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของวิดีโอที่แสดงต้นแบบพฤติกรรม ดังนี้

1. ช่วยดึงดูดให้เด็กมีความสนใจและสามารถ เลียนแบบตาม พฤติกรรมที่ได้เรียนรู้จากต้นแบบ ซึ่งปรากฏในวิดีโอที่แสดงต้นแบบพฤติกรรม

2. ช่วยพัฒนาทักษะทางด้านการเรียนรู้และพฤติกรรมที่หลากหลายจากตัวแบบที่แสดงในวิดีโอที่แสดงต้นแบบพฤติกรรม

3. ช่วยทำให้ผู้สอนสามารถเปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือนำเสนอพร้อมทั้งสามารถเปลี่ยนแปลงสื่อที่เป็นพฤติกรรมต้นแบบได้อย่างง่ายดายและหลากหลาย

4. สามารถทำให้เด็กเกิดการพัฒนาทักษะและพฤติกรรมทางสังคม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. สามารถทำให้เด็กพัฒนาทักษะต่างๆ ได้รวดเร็วขึ้น โดยปราศจากพฤติกรรมการแทรกแซงและการหันเหความสนใจของเด็กจากสื่อการสอน

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling)

บาร์บารา แอน ไรน์ฮาร์ท (Rhinehart, 2011: online) ได้ทำการศึกษาวิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) สำหรับการสอนทักษะทางสังคมแก่นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม การศึกษาแสดงให้เห็นว่า การใช้วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม สามารถช่วยพัฒนาทักษะของเด็กที่มีภาวะออทิสซึมได้อย่างหลากหลาย จุดประสงค์ของการวิจัยคือ เพื่อทดสอบผลกระทบของการใช้วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม ที่มีต่อทักษะทางสังคม ได้แก่ การทักทายผู้อื่นอย่างเหมาะสมของเด็กในวัยประถมศึกษาที่มีภาวะออทิสซึม 3 คน ซึ่งเป็นการต่อยอดจากการวิจัยเกี่ยวกับ วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรมที่มีมาก่อนหน้านี้ โดยมีการวัดทักษะทางสังคมผ่านการใช้เรื่องราวทางสังคม และมีการวิจัยแบบหลายเส้นฐานเพื่อชี้วัดว่า นักเรียนจะเลียนแบบพฤติกรรมการทักทายหลังจากดูวิดีโอทัศน์ที่มีเพื่อนวัยเดียวกันอ่านเรื่องราวทางสังคมที่สร้างขึ้นแล้วแสดงการทักทายได้หรือไม่ ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลกราฟ ผลกระทบที่ได้ และระดับการบรรลุเป้าหมายของนักเรียนแต่ละคน พบว่านักเรียนสองในสามคนมีการพัฒนาอย่างเห็นได้ชัด ขณะที่นักเรียนอีกหนึ่งคนไม่มีพัฒนาการใดๆ

เจฟฟรีย์ เอฟ ไฮน์ แอนด์ มาร์ค วอลเลอรี (Hine & Wolery, 2010: online) ได้ทำการศึกษาการใช้วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ในมุมมองแบบทัศนียภาพในการสอนทักษะการเล่นให้กับเด็กก่อนวัยเรียนที่มีภาวะออทิสซึม การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการประเมินประสิทธิภาพของการใช้วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรมในมุมมองแบบทัศนียภาพในการสอนทักษะการเล่นของเล่นเฉพาะอย่างให้กับเด็กก่อนวัยเรียนที่มีภาวะออทิสซึม 2 คน ในการทดลองโดยใช้การแสดงต้นแบบพฤติกรรมชนิดนี้ ผู้วิจัยต้องถือกล้องวิดีโอทัศน์ให้อยู่ในระดับสายตา (จากมุมมองของเด็ก) และไม่มีการบินที่ภาพต้นแบบ (บุคคล) ใดๆ แต่เป็นการแสดงสภาพแวดล้อมที่เด็กจะได้เห็นเมื่อเด็กทำทักษะที่กำหนด ผู้วิจัยได้ออกแบบการตรวจสอบหลากหลายรูปแบบในการศึกษาเด็กทั้ง 2 คน และพฤติกรรมที่แสดงออกสองรูปแบบเพื่อประเมินประสิทธิภาพของการใช้วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม ในมุมมองแบบทัศนียภาพสำหรับการพัฒนาทักษะและการเรียนรู้ในการเล่น ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการตรวจสอบทั่วไปเพื่อประเมินระดับที่ผู้เข้าร่วมการวิจัยใช้ทักษะใหม่ๆ กับของเล่นต่างๆ และในระหว่างการทำกิจกรรมในห้องเรียน ผลการวิจัยบ่งชี้ว่า การใช้ วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม ในมุมมองแบบทัศนียภาพเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสำหรับการสอนกิจกรรมการเล่นในเด็กก่อนวัยเรียนที่มีภาวะออทิสซึม ผู้เขียนได้อภิปราย ถึงการขยายผลการวิจัยเรื่องการ ใช้วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม ในปัจจุบันและการนำไปใช้กับการทำกิจกรรมที่บ้านและที่โรงเรียน

คาเรน คอปเปล และคณะ (Copple et al. 2011: online) ได้ทำการศึกษาการใช้วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับอุปกรณ์การสร้างคำพูด เพื่อสอนการขอร้องให้กับบุคคลที่มีภาวะออทิสซึม งานวิจัยชิ้นนี้ เป็นการอธิบายเทคนิคการใช้ วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม

และสรุปผลการศึกษาโดยเป็นการศึกษาพัฒนาการด้านทักษะการขอร้องตามธรรมชาติผ่านการใช้อุปกรณ์การสร้างคำพูดของบุคคลที่มีภาวะออทิสซึมหลังจากการใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม ซึ่งผลการศึกษาของการศึกษาทั้ง 2 ชิ้น แสดงให้เห็นว่า การใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม ประกอบกับการใช้อุปกรณ์การสร้างคำพูดมีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการสื่อสารให้แก่บุคคลที่มีภาวะออทิสซึมที่มีความสามารถในการพูดหรือไม่สามารถพูดได้เลย

ลีส นูปู (Noupuu. 2009: online) ได้ทำการศึกษาพัฒนาการด้านการเล่น ของเด็กที่มีภาวะออทิสซึม โดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ผลปรากฏว่า เด็กที่มีภาวะออทิสซึมมีการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมและมีพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งจุดประสงค์หลักในการนำเสนอการศึกษาวิธีนี้คือ การสอนทักษะทางการเล่นเกมกับเด็กที่มีภาวะออทิสซึมจำนวน 3 คน โดยใช้รูปแบบของสถานการณ์จำลองโดยนำเสนอมุมมองจากต้นแบบ วิธีนี้จะทำให้เด็กที่มีภาวะออทิสซึมเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วทั้งในด้านการพูดและการพัฒนาการทางด้านกลไกของร่างกายที่ดีขึ้นเป็นลำดับ

สถานการณ์จำลอง

1. ความหมายของสถานการณ์จำลอง

สถานการณ์จำลอง เป็นเทคนิคหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการสอน ซึ่งนักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความหมายของสถานการณ์จำลองไว้ สรุปได้ดังนี้

ไสว พักขาว (2544: 22) ให้ความหมายของวิธีการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองไว้ว่า เป็นการจัดการเรียนการสอนที่พยายามให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์ที่มีความใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยการสร้างสถานการณ์จำลองขึ้นในห้องเรียน แล้วให้ผู้เรียนแสดงบทบาทของตนเองตามสถานการณ์นั้น

สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ (2545: 74) ได้ให้ความหมายของสถานการณ์จำลองไว้ว่า สถานการณ์จำลอง หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนให้ผู้เรียนเข้าไปอยู่ในสถานการณ์ที่สร้างขึ้นมา ซึ่งสถานการณ์นั้นจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด ทั้งสภาพแวดล้อมและปฏิสัมพันธ์โดยมีการกำหนดบทบาท ข้อมูลและกติกาไว้เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจจากสภาพการณ์ที่เขากำลังเผชิญอยู่ ซึ่งผู้เรียนจะต้อง ใช้ข้อมูลทั้งหมดที่ได้รับประกอบกับวิจารณญาณของตนเองให้ปฏิบัติหน้าที่ตามสถานการณ์นั้นให้ดีที่สุด ซึ่งการเรียนรู้แบบสร้าง สถานการณ์จำลองจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการถ่ายโยงการเรียนรู้ได้ดีและสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริงได้

ทิตนา แชมมณี (2552: 89) ได้ให้ความหมายของสถานการณ์จำลองไว้ว่า หมายถึง กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนลง

ไปเล่นในสถานการณ์ที่มีบทบาท ข้อมูล และกติกาการเล่น ที่สะท้อนความเป็นจริง และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ที่อยู่ในสถานการณ์นั้น โดยใช้ ข้อมูลที่มีสภาพคล้ายกับข้อมูลในความเป็นจริง ในการตัดสินใจและ แก้ปัญหาต่างๆ ซึ่งการตัดสินใจนั้นจะส่งผลถึงผู้เล่นในลักษณะเดียวกันกับที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2552: 5-64; อ้างอิงจาก สิริวรรณ ศรีพหล . 2549: 113) และชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2554: 47; อ้างอิงจาก วราภรณ์ ตระกูลสวัสดิ์ . 2537: 15-16) ได้ให้ความหมายของสถานการณ์จำลอง ไว้ในทำนองเดียวกันว่า หมายถึง การนำเอาสถานการณ์จริงมาจัดใหม่ แต่พยายามให้มีสภาพใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด แล้วให้ผู้เรียนอยู่ในสถานการณ์นั้นๆ เพื่อแก้ปัญหาหรือปฏิบัติงาน การจัดสถานการณ์จำลองให้ผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกการแก้ปัญหา การควบคุมสถานการณ์ การตัดสินใจ ตลอดจน การทำงานเป็นกลุ่มภายใต้สภาพแวดล้อมสมจริง ทักษะที่ได้รับจากการฝึกฝนดังกล่าวแล้ว จะทำให้เขาคุ่นเคยและเมื่อพบกับสถานการณ์คล้ายๆ กันก็จะสามารถควบคุมสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น สถานการณ์จำลองในการซื้อขาย สถานการณ์จำลองในการรบกับข้าศึก สถานการณ์จำลองในการบริหาร เป็นต้น

โจนส์ (Jones. 1982: 5) กล่าวไว้ว่า สถานการณ์จำลองเป็นเหตุการณ์ที่ไม่ใช่การสอนโดยครู แต่เป็นการให้นักเรียนได้เข้าร่วมในเหตุการณ์นั้น และเป็นผู้ทำให้เหตุการณ์ดำเนินต่อไป โดยได้รับมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องอยู่ในสถานการณ์ นั้น ซึ่งต้องมีการแก้ปัญหา และการตัดสินใจรวมอยู่ด้วย ส่วนครูจะเป็นผู้กำหนดเวลาเริ่มต้นและเวลาจบของสถานการณ์ พร้อมทั้งอธิบายรายละเอียดต่างๆ ที่สำคัญในสถานการณ์นั้น

จากการศึกษาความหมายของสถานการณ์จำลองดังกล่าว สรุปได้ว่า สถานการณ์จำลอง เป็นวิธีการสอนแบบหนึ่ง โดยการจำลองสถานการณ์และสภาพแวดล้อมเลียนแบบให้เหมือนหรือใกล้เคียงสภาพการณ์จริง โดยผู้เรียนแสดงบทบาทและสามารถคิดตัดสินใจในการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่ตนกำลังเผชิญอยู่ และทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในสิ่งต่างๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริงต่อไป

2. จุดประสงค์ของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ (2545: 73-74) และ ชาญชัย ยมดิษฐ์ (2548: 223-224) ได้เสนอจุดประสงค์ของการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองไว้ในทำนองเดียวกัน สรุปได้ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ สภาพความเป็นจริง เกิดความเข้าใจ ในสถานการณ์ต่างๆ หรือเรื่องที่มีตัวแปรจำนวนมากที่มีความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจน
2. เพื่อฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม การสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกกลุ่ม การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

3. เพื่อฝึกการคิดวินิจฉัย แก้ปัญหา กล้าแสดงออก ควบคุมสถานการณ์ การตัดสินใจในสถานการณ์ที่ผู้เรียนอาจพบได้ในชีวิตจริง

ทิตานา แซมมณี (2552: 89) กล่าวว่าไว้ว่า วิธีการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนรู้สภาพความเป็นจริง และเกิดความเข้าใจใน สถานการณ์หรือเรื่องที่มีตัวแปรจำนวนมากที่มีความสัมพันธ์กันอย่างซับซ้อน

เชย์ (กนกรัตน์ พงษ์สมุทร. 2537: 32-33; อ้างอิงจาก Shay. 1980: Simulation in the Classroom : An Appraisal) กล่าวว่า สถานการณ์จำลองสร้างขึ้นเพื่อ

1. ใช้ในการสร้างบรรยากาศในความเป็นกันเอง (To Break the Ice) ใช้สถานการณ์จำลองในการแนะนำให้นักเรียนรู้จักซึ่งกันและกัน และรู้จักกันมากขึ้น หรือใช้แนะนำวิชาที่เรียน กิจกรรมบางอย่างสามารถใช้การสร้างบรรยากาศ เพื่อช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมในห้องเรียน การเลือกใช้สถานการณ์จำลอง เพื่อความมุ่งหมายนี้ ควรมีข้อจำกัดเป็นกิจกรรมสั้นๆ ที่ควรจะทำให้แล้วเสร็จใน 1-2 ชั่วโมง ของการเรียนการสอน

2. เพื่อที่จะบอกความจริง (To Impart Facts) สถานการณ์จำลองมักไม่ใช้เดี่ยวๆ ในการสอนความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง มีสถานการณ์จำลองมากมายที่ออกแบบ เพื่อใช้ในการให้ข้อมูล โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อทำให้นักเรียนมีความรู้และประสบการณ์มากขึ้น

3. เพื่อพัฒนาความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ (To Develop Empathic Sensitivity) สถานการณ์จำลองส่วนมากมักถูกออกแบบมา เพื่อให้นักเรียนได้รับรู้และตระหนักเกี่ยวกับเรื่องวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ สถานการณ์จำลองจะช่วยให้เด็กเรียนมีสายตาวางไกล ส่งเสริมพัฒนาการการรับรู้ที่ถูกต้องมากยิ่งขึ้น ทำให้เข้าใจและมีเหตุผลมากยิ่งขึ้น

4. เพื่อสำรวจอนาคต (To Explore the Future) สถานการณ์จำลองที่ใช้ในห้องเรียน ออกแบบเพื่อทำนาย หรือเพื่อเพิ่มประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับอนาคต ให้กับนักเรียนได้จัดฉากหรือสถานการณ์บางอย่างที่จะมีขึ้นในอนาคต ถูกจำลองอยู่ในแบบจำลองหรือความคิดรวบยอด ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และเพิ่มความสามารถในการที่จะต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงที่ถูกควบคุม ทำให้มีความสามารถในการแก้ปัญหามากขึ้น และมีความสามารถในการประเมินผลระยะยาวของการกระทำต่างๆ

สรุปได้ว่า จุดประสงค์ การสร้างสถานการณ์จำลอง เพื่อพัฒนาเพิ่มพูนประสบการณ์ทักษะให้กับผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนได้อย่างชัดเจน

3. องค์ประกอบของสถานการณ์จำลอง

ซูวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ (2545: 74) กล่าวว่า สถานการณ์จำลองมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. สถานการณ์ ข้อมูล บทบาท และกติกาที่สะท้อนความเป็นจริง
2. ผู้เรียนทำหน้าที่แสดงบทบาทต่างๆ ตามที่กำหนดไว้
3. การแก้ปัญหาหรือการตัดสินใจที่เกิดจากกิจกรรมของผู้แสดง
4. การอภิปรายเกี่ยวกับสถานการณ์ ข้อมูล กติกา บทบาท หรือการแสดงพฤติกรรม

และผลการแสดงเพื่อการเรียนรู้

ทิตนา แซมณี (2552: 89) ได้เสนอ องค์ประกอบสำคัญของสถานการณ์จำลอง เพิ่มเติม จากซูวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ ไว้ว่า ผู้เล่นหรือผู้สวมบทบาทมีการใช้ข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจ

สรุปได้ว่า องค์ประกอบสำคัญของการใช้สถานการณ์จำลองนั้นก็คือ ผู้สอนและผู้เรียน โดยผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการสวมบทบาทและเข้าไปอยู่ในสถานการณ์ที่ถูกกำหนด ส่วนผู้สอน เป็นผู้ทำหน้าที่เตรียมสถานการณ์ไว้ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียน

4. การสร้างสถานการณ์จำลอง

ซูวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ (2545: 75-76) ได้นำเสนอวิธีการสร้างสถานการณ์จำลองที่ดีควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ผู้ใช้สามารถเข้าใจโครงสร้างและการทำงานได้ง่าย
2. มีจุดประสงค์และเป้าหมายที่แน่นอนชัดเจน
3. ไม่มีจุดบอดหรือข้อผิดพลาดในการทำงาน
4. ผู้ใช้สามารถควบคุมสถานการณ์และใช้งานได้อย่างสะดวก
5. ให้ผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์
6. สามารถนำไปปรับปรุง เปลี่ยนแปลงเพื่อใช้ระบบงานอื่นได้ง่าย
7. สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาได้ ตั้งแต่ปัญหาที่ง่ายจนถึงปัญหาที่มีความยุ่งยากซับซ้อน

มากขึ้น

การสร้างสถานการณ์จำลองหรือเกมจำลองสถานการณ์นั้น ผู้สอนอาจร่วมกับกลุ่มผู้สอน หรือบางครั้งอาจให้ผู้เรียนร่วมกันสร้างได้ด้วย โดยผู้สอนควรคำนึงถึงคำถามก่อนการสร้างบทเรียน

ดังนี้

1. บทเรียนที่สร้างเป็นสถานการณ์ที่จะสอนให้ประโยชน์อะไรกับผู้เรียน
2. บทเรียนที่จะสร้างขึ้นนั้นมีวัตถุประสงค์อย่างไร วัตถุประสงค์นั้นสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนหรือไม่

ต้องการของผู้เรียนหรือไม่

3. สถานการณ์จำลอง ที่จะสร้างนั้นสะท้อนให้เห็นถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมจริง
อย่างไรบ้าง

4. ผู้เรียนแต่ละคนหรือกลุ่มมีความสัมพันธ์กันอย่างไรบ้าง ความสัมพันธ์นั้นๆ ให้
ประโยชน์มากน้อยเพียงใดแก่ผู้เรียน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2552: 5-65)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2552: 5-65-5-67; อ้างอิงจาก สิริวรรณ ศรีพหล: 116-
118) และ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2554: 48-49; อ้างอิงจาก สุพิน บุญชูวงศ์ 2530: 84-87) ได้เสนอขั้นตอน
ในการสร้างสถานการณ์จำลองไว้ในทำนองเดียวกัน ดังนี้

1. ขั้นสำรวจและวิเคราะห์ ก่อนสร้างสถานการณ์จำลองต้องศึกษาและสำรวจจุดประสงค์
ว่า ต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องใดบ้าง ศึกษาสถานการณ์ต่างๆ เมื่อได้พิจารณาและศึกษาเป็นอย่างดี
แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ว่า สถานการณ์จำลองนั้นจะมีผลต่อการเรียนรู้อะไร และจะให้ผลเสียอะไร
สถานการณ์ที่นำมาวิเคราะห์นั้นใกล้เคียงกับความจริงแค่ไหน เพื่อให้สถานการณ์นั้นมีประโยชน์ต่อการ
เรียนรู้มากที่สุด

2. ขั้นการกำหนดจุดประสงค์ การกำหนดจุดประสงค์นั้นมุ่งให้ ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
อะไร เมื่อผู้เรียนเรียนรู้จากสถานการณ์แล้ว ผู้เรียนจะเป็นอย่างไร การสร้างสถานการณ์จำลอง จึงต้อง
สร้างให้ตรงกับจุดประสงค์

3. ขั้นการเลือกสถานการณ์ สถานการณ์ที่เป็นจริงและสามารถจำลองมาใช้ในชั้นเรียน
ต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์และมีการดัดแปลงให้เหมาะกับการใช้ในชั้นเรียน โดยสถานการณ์จำลอง
นั้นได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกวิเคราะห์ ตัดสินใจ ก่อให้เกิดการเรียนรู้และทักษะที่ต้องการใกล้เคียง
กับความเป็นจริงมากที่สุด

4. ขั้นกำหนดโครงสร้างของสถานการณ์จำลอง การกำหนดโครงสร้างของ สถานการณ์
จำลองประกอบด้วยสิ่งที่สำคัญ ดังนี้

4.1 การกำหนดจุดประสงค์ของสถานการณ์จำลอง

4.2 การกำหนดบทบาทของผู้ร่วมกิจกรรมแต่ละคน

4.3 การเตรียมข้อมูล เนื้อหาข่าวสารที่จำเป็น

4.4 การกำหนดสถานการณ์ต่างๆ ให้เห็นเหมือนจริงในสังคม

4.5 การลำดับขั้นของเหตุการณ์ เวลา และปัญหาจากสถานการณ์

4.6 การสรุปและอภิปราย เมื่อจบสถานการณ์

5. ขั้นการสร้างและออกแบบสื่อการเรียนและสร้างกฎเกณฑ์ การสร้างและออกแบบสื่อ
การเรียน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบกิจกรรม เช่น บัตรคำ รูปภาพ บัตรคำสั่ง เป็นต้น สื่อการ

เรียนจะสอดคล้องกับ จุดประสงค์ที่กำหนดในกิจกรรม ควรวางเงื่อนไขแต่ละชั้น ของการแสดงว่า ต้อง กำหนดการเล่นตามลำดับเหตุการณ์นั้นๆ อย่างไร

6. ขั้นการทดลองใช้ เมื่อสร้างสถานการณ์เสร็จแล้ว ควรนำสถานการณ์จำลองนั้น ไปใช้ กับนักเรียนกลุ่มอื่น เพื่อตรวจข้อบกพร่อง ด้านวิธีการ ภาษา ตลอดจนการใช้สื่อและเงื่อนไขต่างๆ ว่า ควรแก้ไขและปรับปรุงในแง่ใดบ้าง เพื่อให้ได้สถานการณ์จำลองที่สมบูรณ์ เหมาะที่จะนำไปใช้กับ นักเรียนแต่ละวัยได้อย่างเหมาะสม

5. ขั้นตอนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ (2545: 75-80) ได้เสนอขั้นตอนการสอน โดยใช้ สถานการณ์จำลองไว้ ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ

ผู้สอนเตรียมสถานการณ์จำลองที่จะใช้จัดการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนอาจจะสร้างสถานการณ์ ขึ้นเอง หรือเลือกสถานการณ์จำลองที่มีผู้สร้างไว้แล้ว รวมทั้งการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ สิ่งจำเป็นต่างๆ และสถานที่

ในขั้นตอนนี้ ผู้สอนจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจในสถานการณ์จำลองนั้นและควรจะ ทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาอุปสรรค ข้อขัดข้องต่างๆ จะได้จัดเตรียมหาทาง ป้องกันหรือแก้ไขไว้

2. ขั้นนำเสนอสถานการณ์จำลองและแนวทางปฏิบัติ

โดยปกติสถานการณ์จำลอง ส่วนใหญ่ จะมีความซับซ้อน พอสมควร การนำเสนอ สถานการณ์จำลอง บทบาท และกติกาต่าง ๆ จึงจำเป็นที่ผู้สอนต้องมีการเตรียมการอย่างดี ผู้สอน จัดเตรียมข้อมูลทุกอย่างไว้ให้พร้อม ในการนำเสนอสถานการณ์นั้นๆ ผู้สอน จะต้องเสนอให้เป็นไป ตามลำดับขั้นตอน โดยเริ่มด้วยการบอกเหตุผล วัตถุประสงค์ ภาพรวมของสถานการณ์จำลองทั้งหมด แล้วจึงให้ข้อมูลรายละเอียดที่จำเป็น เช่น บทบาท กติกา พร้อม ทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียน หรือผู้แสดง ชักถาม เพื่อความเข้าใจได้

3. ขั้นมอบหมายบทบาทให้ผู้เรียน

เมื่อผู้เรียนเข้าใจภาพรวม บทบาท กติกาของสถานการณ์จำลอง ผู้เรียนทุกคนควรได้รับ บทบาทในการแสดงซึ่งผู้สอนอาจเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกบทบาทเอง หรือผู้สอนอาจเป็นผู้กำหนด บทบาทให้ผู้เรียนได้ตามความเหมาะสม ซึ่ง บางครั้งผู้เรียนบางคนอาจจะได้รับบทบาทที่เหมาะสมกับ บุคลิกภาพหรือใกล้เคียงกับชีวิตจริงของตน แต่บางคนอาจจะได้รับบทบาทไม่ตรงกับ บุคลิกภาพหรือ แตกต่างจากชีวิตจริง จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แนวคิดใหม่ๆ ขึ้นมาได้

4. ชั้นแสดง

ในชั้นนี้ ผู้เรียนที่ร่วมแสดงในสถานการณ์จำลองจะต้องใช้ข้อมูลที่ ได้รับ ประกอบกับ วิจารณ์ญาณของตัวเอง เพื่อปฏิบัติหน้าที่หรือแก้ปัญหาตามสถานการณ์นั้นให้ดีที่สุด โดยผู้เรียน จะต้องพิจารณาว่า

- จะพูดอะไร
- จะพูดกับใคร
- จะเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมกับบทบาทอย่างไร

ส่วนผู้สอนควรจะทำหน้าที่

- ควบคุม ติดตามคอยสังเกตพฤติกรรมของผู้แสดงอย่างใกล้ชิด
- จัดบันทึกข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนไว้
- ให้คำปรึกษาหรือตามความจำเป็น ช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น
- กำหนดว่าจะเริ่มและยุติการแสดงเมื่อไร

5. ชั้นอภิปราย

เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสถานการณ์จำลอง เป็นวิธีการที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงหรือใกล้เคียงความเป็นจริงที่สถานการณ์จำลองขึ้นมา ดังนั้น หลังจากแสดงแล้วจึงจำเป็นต้องมีการอภิปรายประเด็นการเรียนรู้จากสถานการณ์ ในเรื่องนั้นๆ อะไรบ้างเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสถานการณ์นั้น สิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

6. ชั้นสรุปและประเมินผล

ผู้สอนและผู้เรียนสรุปสาระสำคัญและประเมินผลการเรียนรู้

ทิตนา เขมมณี (2552: 90-92) ได้นำเสนอเทคนิคการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองให้มีประสิทธิภาพ ดังต่อไปนี้

1. การเตรียมการ

ผู้สอนเตรียมสถานการณ์จำลองที่จะใช้สอน โดยอาจสร้างขึ้นเอง เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์โดยตรง ซึ่งอาจจะสร้างขึ้นเอง ผู้สร้างจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการสร้าง รวมทั้งมีประสบการณ์ในสถานการณ์นั้นในความเป็นจริง หรือผู้สอนอาจเลือกสถานการณ์จำลองที่มีผู้สร้างไว้แล้ว หากตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ สถานการณ์จำลองที่วาง จำหน่ายมีจำนวนไม่น้อย ผู้สอนสามารถศึกษาได้จากรายการและคำอธิบายซึ่งจะบอกวัตถุประสงค์และลักษณะของสถานการณ์จำลองไว้ สถานการณ์จำลองโดยทั่วไปมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ เป็นสถานการณ์จำลองแท้ กับสถานการณ์จำลองแบบเกม หรือที่เรียกกันว่า เกมจำลองสถานการณ์ สถานการณ์จำลองแท้ จะเป็นสถานการณ์

การเล่นที่ให้ผู้เรียนได้เล่น เพื่อเรียนรู้ความจริง เช่น ผู้สอนอาจจำลองสถานการณ์ในประวัติศาสตร์ขึ้นมาให้ผู้เรียนเล่น โดยผู้เรียนจะต้องใช้ข้อมูลที่เป็นจริงของสถานการณ์นั้นในการตัดสินใจในเหตุการณ์ต่างๆ ส่วนเกมจำลองสถานการณ์ มีลักษณะเป็นเกมการเล่น แต่เกมการเล่นนี้มีลักษณะที่สะท้อนความเป็นจริง ในขณะที่เกมธรรมดาทั่วไป อาจจะได้สะท้อนความเป็นจริงอะไร เกมจำลองสถานการณ์นี้มีอยู่ 2 ประเภท คือ เกมจำลองสถานการณ์แบบไม่มีการแข่งขัน เช่น เกมจำลองสถานการณ์การเลือกตั้ง เกมจำลองสถานการณ์การเลือกอาชีพ เป็นต้น และเกมจำลองสถานการณ์แบบมีการแข่งขัน เช่น เกมจำลองสถานการณ์มลภาวะเป็นพิษ เกมจำลองสถานการณ์การค้าขาย เป็นต้น

เมื่อมีสถานการณ์จำลองแล้ว ผู้สอนจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจในสถานการณ์จำลองนั้น และควรลงเล่นด้วยตนเอง เพื่อจะได้ทราบถึงอุปสรรคข้อขัดข้องต่างๆ ในการเล่น จะได้ จัดเตรียมการป้องกันหรือแก้ไขไว้ให้พร้อม เพื่อช่วยให้การเล่นเป็นไปอย่างสะดวกและราบรื่น ต่อจากนั้นจึงจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ในการเล่น ไว้ให้พร้อม รวมทั้งการจัดสถานการณ์ที่เล่นให้เอื้ออำนวยต่อการเล่น

2. การนำเสนอสถานการณ์จำลอง บทบาท และกติกา

เนื่องจากสถานการณ์จำลองส่วนใหญ่จะมีความซับซ้อนพอสมควรไปถึงระดับมาก การนำเสนอสถานการณ์ บทบาท และกติกา จึงจำเป็นต้องมีการเตรียมการอย่างดี ผู้สอนควรนำเสนออย่างเป็นไปตามลำดับขั้นตอน ไม่สับสน และควรจัดข้อมูลทุกอย่างไว้ให้พร้อม ในการนำเสนอ ผู้สอนควรเริ่มด้วยการบอกเหตุผลและวัตถุประสงค์กว้างๆ แก่ผู้เรียนว่า การเล่นในสถานการณ์จำลองนี้ จะทำอะไรและเหตุใดจึงมาเล่นกัน ต่อไปจึงให้ภาพรวมของสถานการณ์จำลองทั้งหมด แล้วจึงให้รายละเอียดที่จำเป็น เช่น กติกา บทบาท เมื่อทุกคนเข้าใจพอสมควรแล้ว จึงให้เล่นได้

3. การเลือกบทบาท

เมื่อผู้เรียนเข้าใจภาพรวม และกติกาแล้ว ผู้เรียนทุกคนควรได้รับบทบาทในการเล่น ซึ่งผู้เรียนอาจเป็นผู้เลือกเอง หรือในบางกรณี ครูอาจกำหนดบทบาทให้ผู้เรียนบางคนรับบทบาท บางบทบาท ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ตรงกับความต้องการหรือความจำเป็นของผู้เรียนคนนั้น

4. การเล่นในสถานการณ์จำลอง

ในขณะที่ผู้เรียนกำลังเล่นในสถานการณ์จำลองนั้น ผู้สอนควรติดตามอย่างใกล้ชิด เพื่อสังเกตพฤติกรรมการเล่นของผู้เรียน และจดบันทึกข้อ มูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนไว้ นอกจากนั้นต้องคอยดูแลให้การเล่นดำเนินไปอย่างไม่ติดขัด ให้คำปรึกษาตามความจำเป็น รวมทั้งช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น

5. การอภิปราย

เนื่องจากการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองเป็นการสอนที่มุ่งช่วยผู้เรียนให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นจริงที่สถานการณ์นั้นจำลองขึ้นมา ดังนั้นการอภิปรายจึงควรมุ่งประเด็นไปที่การเรียนรู้ความเป็นจริงว่า ในความเป็นจริงสถานการณ์ในเรื่องนั้นๆ เป็นอย่างไร และอะไรเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสถานการณ์นั้นๆ ซึ่งผู้เรียนควรได้เรียนรู้จากการเล่นของตนในสถานการณ์นั้นๆ จึงทำให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง เมื่อได้เรียนรู้ความเป็นจริงแล้ว การอภิปรายอาจขยายต่อไปว่า เราควรจะให้สถานการณ์นั้นคงอยู่ หรือเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างไร และจะทำอย่างไร จึงจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นได้

4.6 ข้อดีและข้อจำกัดของวิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

ชาลนุชชัย ยมดิษฐ์ (2548: 224-225) และ ทิศนา แคมมณี (2552: 371-372) ได้นำเสนอข้อดีของสถานการณ์จำลองไว้ทำนองเดียวกัน สรุปได้ดังนี้

1. เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องที่มีความสัมพันธ์ซับซ้อนได้อย่างเข้าใจ เกิดความเข้าใจ เนื่องจากได้มีประสบการณ์ที่เห็นประจักษ์ชัดด้วยตนเอง
2. เป็นวิธีสอนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้สูงมาก ผู้เรียนได้เรียนอย่างสนุกสนาน การเรียนรู้มีความหมายต่อตัวผู้เรียน
3. เป็นวิธีสอนที่ผู้เรียน มีโอกาสได้ฝึกทักษะกระบวนการต่างๆ จำนวนมาก เช่น กระบวนการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น กระบวนการสื่อสาร กระบวนการตัดสินใจ กระบวนการแก้ปัญหา และกระบวนการคิด เป็นต้น นับเป็นวิธีเรียนที่ได้ความรู้แบบคงทน
4. เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพมากสำหรับผู้เรียนที่มีแรงจูงใจต่ำ
5. ทำให้เข้าใจสถานการณ์จริงได้ก่อนปฏิบัติจริง
6. ช่วยนำสถานการณ์ที่มีข้อจำกัดในการปฏิบัติจริงมาฝึกได้ก่อนใช้ทักษะขั้นสูงในสถานการณ์จริงต่อไป

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2552: 5-64 อ้างอิงจาก สิริวรรณ ศรีพหล 2549: 114-115) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของวิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองว่า มีคุณค่าต่อตัวผู้เรียนหลายประการ ดังนี้

1. ได้รับความรู้ ขณะที่ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนสถานการณ์จำลองนั้น ผู้เรียนจะเรียนรู้ในเนื้อหาสาระจากบทเรียนนั้นๆ ไปด้วย ทำให้เกิดมโนคติในเนื้อหาวิชานั้นๆ
2. ได้พัฒนากระบวนการทางความคิด โดยเฉพาะการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ สถานการณ์จำลองมีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้เกี่ยวกับการแก้ปัญหาที่ตนเผชิญอยู่

รวมทั้งการฝึกทักษะของการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล กิจกรรมข้อนี้ผู้สอนจะช่วยให้พัฒนาผู้เรียนด้วยการชี้แนะและคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นของตนอย่างเต็มที่

3. เข้าใจโครงสร้างและระบบของสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง เพราะสถานการณ์จำลองหรือที่จัดเป็นเกมจำลองสถานการณ์บางบท ได้จำลองสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมมาไว้ในห้องเรียน สภาพการณ์ดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างและระบบสังคมไว้ด้วย นอกเหนือจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สิ่งนี้เองที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ไปด้วยในตัว

4. ฝึกฝนการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เช่น การร่วมมือกับกลุ่ม การยอมรับมติของกลุ่ม การแข่งขัน การติดต่อ การสื่อความคิด การประสานงานกับผู้อื่น รวมทั้งเข้าใจกฎเกณฑ์ เงื่อนไขของสังคม ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

5. ได้ฝึกฝนการเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ การฝึกฝนเช่นนี้จะทำให้ผู้เรียนเป็นคนใจเย็น มีเหตุผล และมีสติ เมื่อเผชิญกับสภาพการณ์หรือเหตุการณ์ต่างๆ

6. ได้พัฒนาทัศนคติและค่านิยมของตนเอง จากการเรียนการสอน โดยใช้สถานการณ์จำลองหรือเกมจำลองสถานการณ์จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองมากขึ้น เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่จำลองมา

7. เปิดโอกาส ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม กิจกรรมส่วนใหญ่ในการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองหรือเกมจำลองสถานการณ์นั้น ผู้เรียนจะเป็นผู้ดำเนินการเอง ผู้สอนจะเป็นผู้แนะนำช่วยเหลือ การสอนด้วยวิธีการดังกล่าวเหมาะสมกับผู้เรียนมาก เพราะเป็นการจัดสภาพการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนโดยการเสนอประสบการณ์ตรง คือ สภาพการเรียนการสอนที่มีสภาพคล้ายความเป็นจริงมากที่สุด ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น กระฉับกระเฉง และมีความสนใจในการเรียนอย่างมาก

ชาญชัย ยมดิษฐ์ (2548: 225) และทีศนา แคมมณี (2552: 372-373) ได้นำเสนอข้อจำกัดของสถานการณ์ไว้ทำนองเดียวกัน สรุปได้ดังนี้

1. สถานการณ์จำลองไม่ใช่สถานการณ์จริง จึงเป็นสถานการณ์ที่ง่ายกว่าสถานการณ์จริง
2. ผู้สอนต้องใช้เวลาในการเตรียมสร้างสถานการณ์ และมักจะได้ผลไม่คุ้มทุน ผู้สอนจึงไม่นิยมทำ
3. ถ้ามีความซับซ้อนผู้เรียนจะสับสน ถ้าง่ายไปผู้เรียนก็เบื่อหน่าย
4. ไม่สามารถปรับให้เข้ากับความต้องการเฉพาะของแต่ละคน
5. เป็นวิธีสอนที่ต้องใช้ค่าใช้จ่ายสูง เพราะต้องมีวัสดุอุปกรณ์และข้อมูลสำหรับผู้เล่นทุกคน และสถานการณ์จำลองบางเรื่องมีราคาแพง

6. เป็นวิธีสอนที่ต้องพึ่งสถานการณ์จำลอง ถ้าไม่มีสถานการณ์จำลองที่ตรงกับวัตถุประสงค์หรือความต้องการ ผู้สอนอาจสร้างขึ้นเอง ถ้าผู้สอนไม่มีความเข้าใจในการสร้างสถานการณ์เพียงพอก็จะไม่สามารถสร้างได้

7. เป็นวิธีสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เล่นและแสดงออกอย่างหลากหลาย จึงเป็นการยากสำหรับผู้สอนในการนำการอภิปรายให้ไปสู่การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

8. การแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับสถานการณ์จริง ๆ โดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็นการยากที่จะทำให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สถานการณ์จำลอง

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ สถานการณ์จำลอง นั้นได้ทำการวิจัยในหลายๆ รูปแบบที่แตกต่างกัน ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

ลัดน์ลลิต สืบประดิษฐ์ (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียที่มีสถานการณ์จำลองประกอบบทเรียน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการสอนปกติ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 148 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพทั้งในด้านเนื้อหาและด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาอยู่ในระดับดีมาก และมีประสิทธิภาพ 87.74/87.47

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียที่มีสถานการณ์จำลองประกอบบทเรียนกับการสอนปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่เรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียที่มีสถานการณ์จำลองประกอบ บทเรียนเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการจัดการสอนปกติ

เนตรา มุลดวง (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง วิถีประชาธิปไตย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 18 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนด้วยแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ แตกต่างหรือสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมาก

อัญชลี ยิ่งรักพันธุ์ (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการใช้สถานการณ์จำลองผสมกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 40 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง ผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยรวม ก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังทดลอง 1 สัปดาห์ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับ

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง ผสานกับ เทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยแยกตามรายองค์ประกอบของจิตสาธารณะ 3 องค์ประกอบ ก่อนทดลอง หลังทดลอง และหลังทดลอง 1 สัปดาห์ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับ

อริสา ไสคำภา (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติ กรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง จำนวน 15 คน ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลองส่งเสริมให้พฤติกรรมทางสังคมโดยรวม และรายด้านของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นอย่างชัดเจน

งานวิจัยต่างประเทศ

กิบบอนส์ (สุขสม สิวะอมรรัตน์. 2552: 16; อ้างอิงจาก Gibbons. 1995: 704) ได้ศึกษาผลของการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อทัศนคติในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ที่สูงขึ้น

บอส (พิชญพร คำชาย. 2552: ออนไลน์; อ้างอิงจาก Bos. 2004) ได้ทำการศึกษาเพื่ออธิบายเกี่ยวกับสถานการณ์จำลองในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เกมออนไลน์ที่มีผู้เล่นหลายคนเป็นเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้ออกแบบเกมโดยสร้างสถานการณ์จำลองให้เป็นเมืองขนาดเล็กบนเกาะ ผู้เล่นเกมเปรียบเสมือนประชากรที่อยู่บนเกาะ ที่จะต้องใช้ความสามารถในการติดต่อสื่อสารและการดำเนินการทางธุรกิจระหว่างประเทศ ผลการวิจัยในระยะแรกพบว่า นักเรียนต้องใช้ความพยายามสูงในการตัดสินใจด้านคุณธรรมจริยธรรมในการติดต่อธุรกิจระหว่างประเทศ ในระยะต่อมา ผู้วิจัยได้สร้างปัญหาที่เป็นประเด็นสำคัญ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความสามารถในการตัดสินใจ ที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม ผลการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่า นักเรียนประสบความสำเร็จในการใช้มุมมองและทัศนคติ โดยสามารถแก้ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการทางธุรกิจระหว่างประเทศ ได้อย่างสร้างสรรค์ ทั้งในแง่ของธุรกิจการค้า ในแง่ของจิตสำนึกในทางจริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคมนั้นได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม จากการสอนโดยใช้วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลอง เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. วิธีดำเนินการทดลอง
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากร เป็นนักเรียนที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่า เป็นออทิสติก หรือมีภาวะออทิสซึม ไม่มีปัญหาด้านสุขภาพ มีความบกพร่องด้านทักษะทางสังคม สามารถพูดสื่อสารได้ และช่วยเหลือตนเองได้ กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 ของโรงเรียนในโครงการเรียนร่วม สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่า เป็นออทิสติก หรือมีภาวะออทิสซึม ไม่มีปัญหาด้านสุขภาพ มีความบกพร่องด้านทักษะทางสังคม สามารถพูดสื่อสารได้ และช่วยเหลือตนเองได้ กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ของโรงเรียน มินประชาวิทยา ในโครงการเรียนร่วม สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เลือกโดยวิธีเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 5 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้

1. เป็นนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์
2. มีอายุระหว่าง 7-9 ปี
3. พูดสื่อสารเป็นประโยคได้
4. มีความบกพร่องด้านทักษะทางสังคม
5. สามารถเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติได้
6. ได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองให้นักเรียนเข้ารับการทดลองอย่างต่อเนื่อง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง จำนวน 5 คน มีลักษณะดังนี้

นักเรียนคนที่ 1 กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 เพศชาย อายุ 8 ปี มีสุขภาพแข็งแรง สามารถพูดสื่อสาร บอกความต้องการ และช่วยเหลือตนเอง ในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ได้ มีสมาธิในการเรียนพอสมควร พฤติกรรมหนึ่ง มีความตั้งใจเรียนและให้ความร่วมมือในการเรียนดี สามารถทำตามคำสั่งที่ครูสอนได้

นักเรียนคนที่ 2 กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 เพศชาย อายุ 8 ปี มีสุขภาพแข็งแรง สามารถพูดสื่อสาร บอกความต้องการ ได้ และช่วยเหลือตนเอง ในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ได้บ้าง มีพฤติกรรมไม่ก้าวร้าว ชอบมีโลกส่วนตัว มีอาการเหม่อลอยบ้างในเวลาเรียน ครูต้องคอยกระตุ้นเตือน แต่ให้ความร่วมมือในการเรียนดี สามารถทำตามคำสั่งที่ครูสอนได้

นักเรียนคนที่ 3 กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 เพศชาย อายุ 9 ปี มีสุขภาพแข็งแรง สามารถพูดสื่อสาร บอกความต้องการ ได้บ้าง และช่วยเหลือตนเอง ในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ได้พอสมควร ชอบส่งเสียงดัง มีโลกส่วนตัว ชอบพูดคุยและเล่นคนเดียว ขาดจินตนาการ ไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการเรียนมากนัก ไม่ค่อยทำตามคำสั่งที่ครูสอน ส่วนใหญ่ครูต้องให้ความช่วยเหลือถึงจะทำได้สำเร็จ

นักเรียนคนที่ 4 กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 เพศชาย อายุ 9 ปี มีสุขภาพแข็งแรง สามารถพูดสื่อสาร บอกความต้องการ ได้ และช่วยเหลือตนเอง ในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ได้บ้าง มีสมาธิในการเรียนพอสมควร มีพฤติกรรมค่อนข้างนิ่ง ไม่ก้าวร้าว ให้ความร่วมมือในการเรียนดี สามารถทำตามคำสั่งที่ครูสอนได้

นักเรียนคนที่ 5 กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 เพศชาย อายุ 9 ปี มีสุขภาพแข็งแรง สามารถพูดสื่อสารบอกความต้องการ ได้ และช่วยเหลือตนเอง ในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ได้พอสมควร ไม่ค่อยมีสมาธิในการเรียน อยู่ไม่นิ่ง ไม่ก้าวร้าว แต่ถ้าให้แรงเสริมในการสอนจะให้ความร่วมมือในการเรียนมากขึ้น สามารถทำตามคำสั่งที่ครูสอนได้บ้าง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1.1 วิดีทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม เป็นวีดิทัศน์ที่มีผู้แสดง แสดงการสนทนาและท่าทางโต้ตอบกัน ตามบทบาทที่กำหนดไว้ในสถานการณ์ต่างๆ จำนวน 4 เรื่อง

1.2 แผนการจัดการเรียนรู้ การ สอนทักษะทางสังคมโดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม ร่วมกับสถานการณ์จำลอง จำนวน 4 แผน ใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้แผนละ 50 นาที

1.3 แบบประเมินทักษะทางสังคมในสถานการณ์จำลอง โดยทำการประเมินนักเรียนเป็นรายบุคคล ในแต่ละสถานการณ์ จำนวน 4 สถานการณ์

2. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

กำหนดขั้นตอนในการสร้างดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

2.1 การสร้างวีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม

2.1.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการจัดทำวีดิทัศน์ เนื้อหาสาระหรือประเด็นในการจัดทำวีดิทัศน์ของ Professional Development in Autism (2006. online)

2.1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม ที่มีปัญหาทักษะทางสังคม

2.1.3 กำหนดเนื้อหาของวีดิทัศน์ แสดงต้นแบบพฤติกรรม โดยเลือกสอนทักษะทางสังคมที่สอดคล้องกับเรื่องราวจริงในชีวิตประจำวัน และเป็นปัญหาหลักของนักเรียนที่มีภาวะ ออทิสซึม ได้แก่ การทำความเคารพคุณครู เวลามารถึงโรงเรียน การรู้จักกล่าวคำขอบคุณเมื่อได้รับสิ่งของจากคุณครู การขอเมื่อต้องการขอสิ่งของจากคุณครู และการแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนเมื่อเพื่อนขอ

2.1.4 ออกแบบจัดทำบทวีดิทัศน์แสดง ต้นแบบพฤติกรรม โดยเขียนบทในรูปแบบของบทละครโทรทัศน์ ที่ เขียนโดยใช้สำนวนสนทนาสำหรับการพูดคุย ซึ่งจะบอกคำ พูดทุกคำ ที่ผู้แสดงจะต้องพูดในวีดิทัศน์ตั้งแต่ต้นจนจบ พร้อมกับบอกรายละเอียด ลักษณะของภาพและเสียง จาก สภาพบรรยากาศในฉาก กี วิทยา และอารมณ์ของผู้แสดง การถ่ายทำวีดิทัศน์ ทั้ง 4 เรื่อง ซึ่งประกอบด้วย การเกริ่นนำ การดำเนินเรื่อง และบทสรุป หลัง จากถ่ายทำวีดิทัศน์เสร็จ นำวีดิทัศน์มาตัดต่อเพื่อจัดลำดับภาพให้เนื้อหาในแต่ละส่วนมีความสอดคล้องต่อเนื่องกัน สามารถถ่ายทอดเรื่องราวและสื่อความหมายได้อย่างชัดเจนกับผู้ชมเป้าหมาย

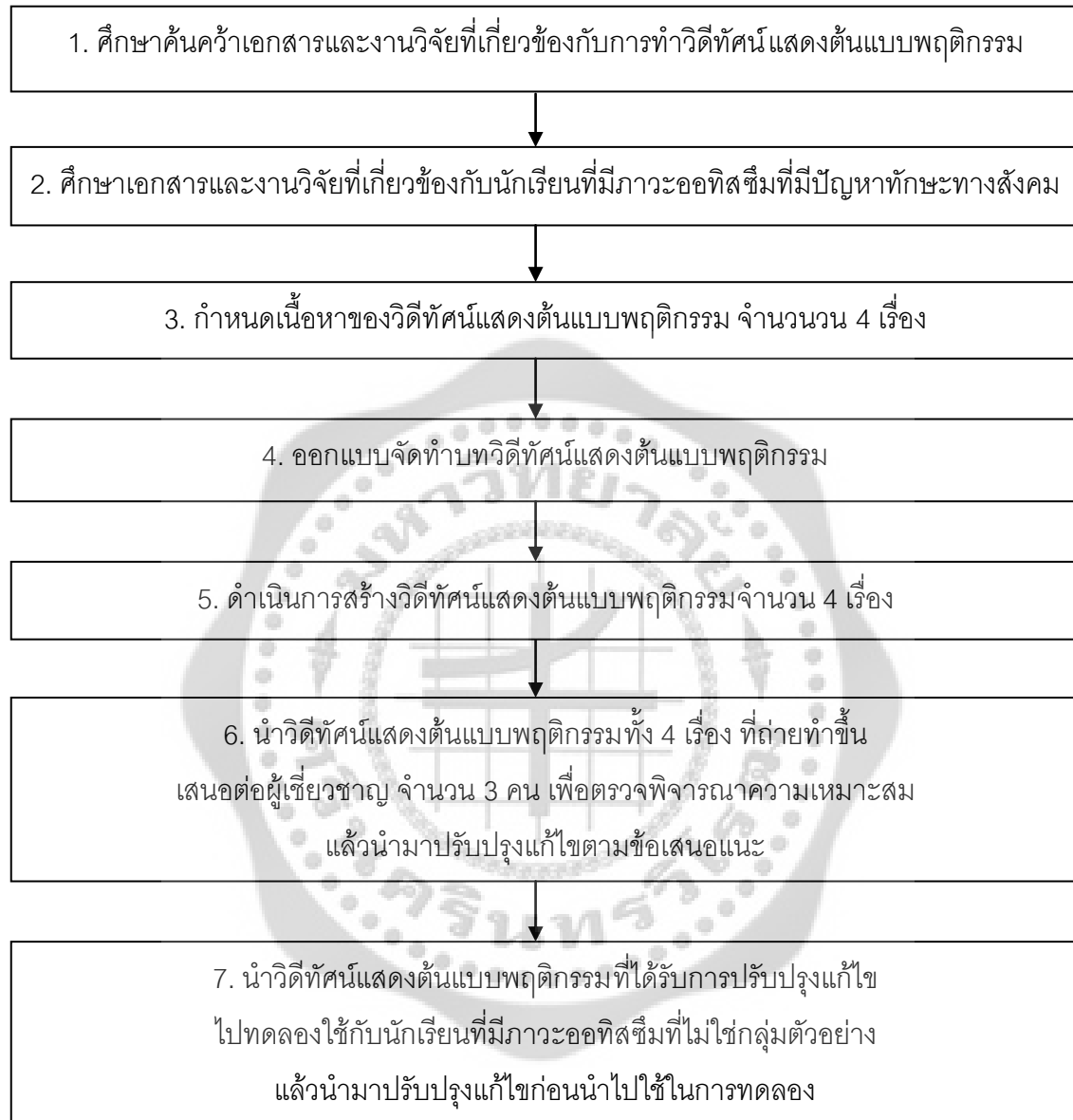
2.1.5 ดำเนินการสร้างวีดิทัศน์แสดง ต้นแบบพฤติกรรม โดย ถ่ายทำเป็นวีดิทัศน์ ตามบทที่เขียนไว้ ซึ่งมีเนื้อหาที่แสดงให้เห็นถึงการ มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น มีประโยคคำพูดสั้นๆ เข้าใจง่ายไม่ซับซ้อน พร้อมแสดงท่าทางประกอบสถานการณ์ที่จัดทำขึ้น จำนวน 4 เรื่อง

2.1.6 นำวีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม ทั้ง 4 เรื่องที่ถ่ายทำขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการถ่ายทำวีดิทัศน์และด้านการศึกษาพิเศษ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาในวีดิทัศน์และจุดประสงค์ รวมถึงความเหมาะสมของเนื้อหา ซึ่งมีประเด็นที่ต้องปรับปรุงแก้ไข ได้แก่ การออกเสียงของตัวแบบที่แสดงในวีดิทัศน์ ควรออกเสียงให้ถูกต้องและชัดเจน และการแสดงสีหน้า ข้อเสนอแนะดังกล่าวได้นำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะแล้ว

2.1.7 นำวีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่โรงเรียนเกษมพิทยา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

สรุปการสร้างวีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) มีขั้นตอนตามภาพประกอบ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 ขั้นตอนการสร้างวีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling)

2.2 การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ การใช้วีดิทัศน์ แสดงต้นแบบพฤติกรรม ร่วมกับ สถานการณ์จำลอง

2.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม ที่มีปัญหา ด้านทักษะทางสังคมของอัณชลี สารรัตน์ะ (2553: 65-69) และการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองของ ทิศนา แชมมณี (2552: 90-91) นำมาออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ การ สอนทักษะทางสังคมโดยใช้ วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรมร่วมกับสถานการณ์จำลอง

2.2.2 กำหนดจุดประสงค์ของแผนการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาในแต่ละแผนมีรายละเอียด เกี่ยวกับการ สอนทักษะทางสังคม ได้แก่ การทำความเคารพคุณครู เวลามาถึงโรงเรียน การรู้จักกล่าว คำขอบคุณเมื่อได้รับสิ่งของจากคุณครู การขอเมื่อต้องการขอสิ่งของจากคุณครู และการแบ่งปันสิ่งของ ใจให้เพื่อนเมื่อเพื่อนขอ

2.2.3 ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ในการช่วยเหลือด้านการ สอนทักษะทางสังคม ให้กับนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม ซึ่งมีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ขั้นนำ ครูเกริ่นนำถึงเรื่องทักษะทางสังคมที่จะสอนในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อ สร้างความเข้าใจและอธิบายถึงจุดมุ่งหมายของการชมวีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม รวมทั้งกระตุ้น ความสนใจเกี่ยวกับเนื้อหาของวีดิทัศน์ด้วยการตั้งคำถาม แล้วนำเข้าสู่การชมวีดิทัศน์

2. ขั้นสอน

2.1 ครูให้นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมชมวีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม โดย เปิดวีดิทัศน์ให้นักเรียนชมติดต่อกัน 3 รอบ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และจดจำพฤติกรรมที่ชมจาก วีดิทัศน์

2.2 ครูให้นักเรียนแสดงท่าทางและคำพูดเลียนแบบตามที่ได้ชมจากวีดิทัศน์ เพื่อ ตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน

2.3 ครูสังเกตการแสดงพฤติกรรมของนักเรียน หากนักเรียนสามารถแสดงพฤติกรรม ได้ถูกต้อง ครูควรให้คำชมเชย หากนักเรียนไม่สามารถแสดงพฤติกรรมได้ถูกต้องตามที่ชมจาก วีดิทัศน์ ครูควรให้การช่วยเหลือหรือชี้แนะเพิ่มเติม แล้วครูก่อๆ ลดการช่วยเหลือจนกระทั่งนักเรียนสามารถ ปฏิบัติได้เอง

หากนักเรียนไม่สามารถปฏิบัติตามได้ถึงแม้จะได้รับการช่วยเหลือจากครู แล้วก็ตาม ครูควรให้นักเรียนกลับไปชมวีดิทัศน์ อีกครั้งแล้วกลับไปทำตามขั้นตอนเดิม จนนักเรียน สามารถแสดงพฤติกรรมได้ถูกต้อง

3. ขั้นสรุป ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป เนื้อหาที่ได้ชมจากวีดิทัศน์ ว่านักเรียนควร ปฏิบัติตนอย่างไร

4. ชั้นฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จำลอง ครูจัดทำสถานการณ์จำลองแบบเดียวกับที่ได้ชมจากวิดีโอ เพื่อให้นักเรียนได้ฝึก แสดงพฤติกรรมเลียนแบบจากวิดีโอที่ได้ชม และบันทึกผลการสอนลงในแผนการจัดการเรียนรู้

2.2.4 ดำเนินการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ในการสอนทักษะทางสังคม จำนวน 4 แผนกิจกรรม ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้	เนื้อหา	บทสนทนา	ท่าทาง
ที่ 1	การทำความเคารพคุณครู เวลามาถึงโรงเรียน	“สวัสดีครับ/ค่ะ”	1. ยกมือไหว้ 2. มีสีหน้ายิ้มแย้ม
ที่ 2	การรู้จักกล่าวคำขอบคุณเมื่อ ได้รับสิ่งของจากคุณครู	“ขอบคุณครับ/ค่ะ”	1. ยกมือไหว้ 2. มีสีหน้าที่ยิ้มแย้ม 3. ยื่นมือรับสิ่งของที่คุณครูให้
ที่ 3	การขอเมื่อต้องการขอสิ่งของ จากคุณครู	1. “คุณครูครับ/ค่ะ ขอ (สิ่งของที่ต้องการ) ครับ/ค่ะ” 2. “ขอบคุณครับ/ค่ะ”	1. ยกมือไหว้ 2. มีสีหน้ายิ้มแย้ม 3. ยื่นมือรับสิ่งของที่ ขอจากคุณครู
ที่ 4	การแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนเมื่อ เพื่อนขอ	“ได้สิ”	1. ส่งของที่เพื่อน ต้องการให้ 2. มีสีหน้ายิ้มแย้ม

2.2.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ และการถ่ายทำวิดีโอ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจพิจารณาปรับปรุงแก้ไขด้านเนื้อหา การใช้ภาษา ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่าไม่มีข้อควรปรับปรุง

2.2.6 นำแผนการจัดการ เรียนรู้ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนที่มี ภาวะออทิสซึม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่โรงเรียนเกษมพิทยา พบว่าไม่มีข้อควรปรับปรุง หลังจากนั้นนำวิดีโอแสดงต้นแบบพฤติกรรมไปใช้ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

สรุปการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ การสอนทักษะทางสังคมโดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลอง มีขั้นตอนตามภาพประกอบ ดังนี้

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ การสอนทักษะทางสังคมโดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลอง

3. การสร้างแบบประเมินทักษะทางสังคม มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบประเมิน ทักษะทางสังคม ของพัชรี จีวพัฒน์กุล (2549) และ ธนพร กิจสุทธิ (2553)

3.2 กำหนดจุดมุ่งหมายในการ ประเมิน ทักษะทางสังคม และดำเนิน การสร้างแบบ ประเมินทักษะทางสังคม โดยกำหนดเป็นการบันทึกทักษะทางสังคม ของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมใน สถานการณ์ต่างๆ ตามที่กำหนด ซึ่งมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนนทักษะทางสังคม ดังนี้

2 คะแนน หมายถึง สามารถทำสำเร็จและถูกต้อง โดยไม่มีการช่วยเหลือ

1 คะแนน หมายถึง สามารถทำสำเร็จและถูกต้อง โดยมีครูคอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือ

0 คะแนน หมายถึง ไม่สามารถทำได้สำเร็จ

3.3 นำแบบประเมินทักษะทางสังคมไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ ดำเนินการถ่ายทำวิดีโอทัศน์ และด้านการวัดผลประเมินผล จำนวน 3 คน พิจารณาความสอดคล้องกับเนื้อหา เกี่ยวกับ ทักษะทางสังคม ซึ่งเกณฑ์การพิจารณาถึงความเห็น มีดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าแบบประเมินทักษะทางสังคมสอดคล้องกับเนื้อหา

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าแบบประเมินทักษะทางสังคมสอดคล้องกับเนื้อหา

-1 เมื่อแน่ใจว่าแบบประเมินทักษะทางสังคมไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

นำผลการพิจารณาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เลือกข้อที่มีค่าดัชนีที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.67 ซึ่งเป็นแบบประเมินทักษะทางสังคมที่อยู่ใน เกณฑ์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่สามารถ นำไปใช้ได้ ผลการพิจารณาคัดเลือกได้ข้อการประเมิน ที่อยู่ใน เกณฑ์ความเที่ยงตรง ดังรายละเอียดในภาคผนวก ข

3.4 นำแบบประเมินทักษะทางสังคมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มี ภาวะออทิสซึมที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ผลจากการนำไปทดลองใช้พบว่า ไม่มีข้อควรปรับปรุง

3.5 นำแบบประเมินทักษะทางสังคม ที่ปรับปรุงแก้ไขไปจัดทำเป็นฉบับจริง แล้วนำไปใช้ กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

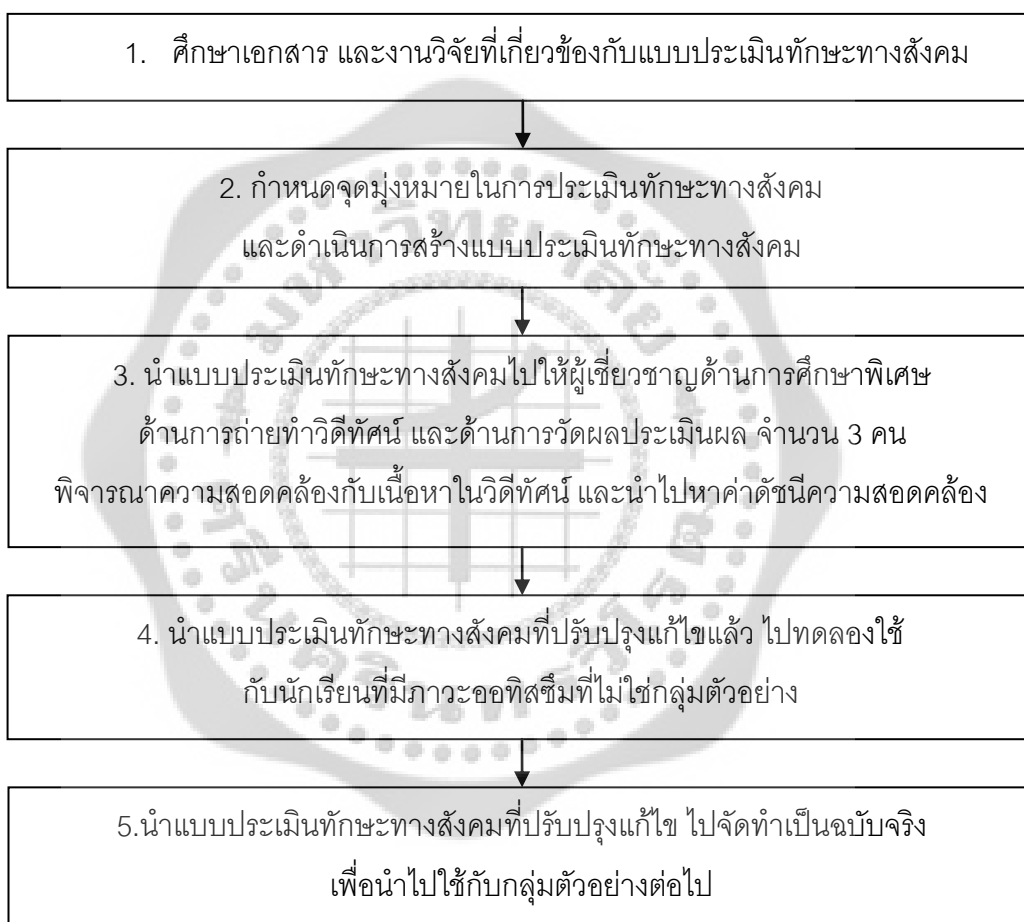
เกณฑ์ในการประเมินผลคะแนนทักษะทางสังคม จากกา รใช้วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบ พฤติกรรม ร่วมกับสถานการณ์จำลอง ก่อนและหลังการทดลอง โดยการนำคะแนนที่นักเรียนแสดง พฤติกรรมได้ถูกต้องมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

คะแนน 17 - 24 คะแนน หมายถึง มีทักษะทางสังคมอยู่ในระดับดี

คะแนน 9 - 16 คะแนน หมายถึง มีทักษะทางสังคมอยู่ในระดับพอใช้

คะแนน 0 - 8 คะแนน หมายถึง มีทักษะทางสังคมอยู่ในระดับปรับปรุง

สรุปการสร้างแบบประเมินทักษะทางสังคมมีขั้นตอนตามภาพประกอบ ดังนี้

ภาพประกอบ 3 ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินทักษะทางสังคม

วิธีดำเนินการทดลอง

1. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ได้ใช้แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest - Posttest Design (ลัวิน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536: 216) มีรูปแบบการทดลองดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง	ทดสอบก่อนการทดลอง	ตัวแปรอิสระ	ทดสอบหลังการทดลอง
E	T ₁	X	T ₂

E แทน กลุ่มตัวอย่าง

T₁ แทน การประเมินทักษะทางสังคม ก่อนการสอนโดยใช้วีดิทัศน์ แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลอง

X แทน การสอนทักษะทางสังคมโดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลอง

T₂ แทน การประเมินทักษะทางสังคม หลังการสอนโดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลอง

2. ขั้นตอนในการดำเนินการทดลอง

2.1 ทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขออนุญาต ผู้บริหารโรงเรียน มีนประชาวิทยา เพื่อดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม จำนวน 5 คน

2.2 ทำเรื่องขออนุญาตผู้ปกครองนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม

2.3 ดำเนินการ ประเมินทักษะทางสังคมของ นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม ด้วยแบบประเมิน ทักษะทางสังคมที่ ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 4 ชุด กับนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง ก่อนการทดลอง (Pretest) เป็นรายบุคคล ในวันที่ 4 มกราคม 2556

2.4 ดำเนินการสอนโดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม ร่วมกับสถานการณ์จำลอง ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้จัดทำขึ้นด้วยตนเอง กำหนดการ สอนทีละทักษะใช้เวลาในการ สอน ทักษะละ 1 สัปดาห์ๆ ละ 3 วัน คือ วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ ใช้เวลาวันละ 50 นาที ระหว่างเวลา 14.00 น.-14.50 น. ตั้งแต่วันที่ 7 มกราคม - 1 กุมภาพันธ์ 2556 จำนวน 4 แผนการสอน ตามกำหนดการสอน ดังนี้

สัปดาห์ที่	ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	เนื้อหา
1	1	7 มกราคม 2556	การทำความเคารพคุณครูเวลามาถึงโรงเรียน
	2	9 มกราคม 2556	การทำความเคารพคุณครูเวลามาถึงโรงเรียน
	3	11 มกราคม 2556	การทำความเคารพคุณครูเวลามาถึงโรงเรียน
2	4	14 มกราคม 2556	การรู้จักกล่าวคำขอบคุณเมื่อได้รับสิ่งของจากคุณครู
	5	16 มกราคม 2556	การรู้จักกล่าวคำขอบคุณเมื่อได้รับสิ่งของจากคุณครู
	6	18 มกราคม 2556	การรู้จักกล่าวคำขอบคุณเมื่อได้รับสิ่งของจากคุณครู
3	7	21 มกราคม 2556	การขอเมื่อต้องการขอสิ่งของจากคุณครู
	8	23 มกราคม 2556	การขอเมื่อต้องการขอสิ่งของจากคุณครู
	9	25 มกราคม 2556	การขอเมื่อต้องการขอสิ่งของจากคุณครู
4	10	28 มกราคม 2556	การแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนเมื่อเพื่อนขอ
	11	30 มกราคม 2556	การแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนเมื่อเพื่อนขอ
	12	1 กุมภาพันธ์ 2556	การแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนเมื่อเพื่อนขอ

2.5 เมื่อดำเนินการทดลองครบ 4 สัปดาห์แล้ว จึงทำการประเมินทักษะทางสังคมหลังการสอน (Posttest) โดยใช้แบบประเมินทักษะทางสังคม ของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม ที่สร้างขึ้น ในวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2556 ซึ่งเป็นแบบประเมินทักษะทางสังคมชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนการสอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ทักษะทางสังคม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม จากการสอนโดยวิธีทัศน์ แสดงต้นแบบพฤติกรรม ร่วมกับสถานการณ์จำลอง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยควอไทล์ (Interquartile Range: IQR) และสถิตินอนพาราเมตริก The Sign Test for Median: One Sample

2. เปรียบเทียบ ทักษะทางสังคม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม จากการสอนโดยวิธีทัศน์ แสดงต้นแบบพฤติกรรม ร่วมกับสถานการณ์จำลอง ก่อนสอนและหลังสอน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีทดสอบ The Wilcoxon Matched - Pairs Signed - Ranks Test

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1.1 ค่ามัธยฐาน (Median) โดยใช้สูตร ดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ. 2545 : 174)

$$Mdn = \frac{X_N + 1}{2}$$

เมื่อ	Mdn	แทน มัธยฐานหรือค่ากลาง
	X	แทน จำนวนคะแนนหรือข้อมูลที่เป็นเลขคู่
	$\frac{X_N}{2}$	แทน คะแนนตัวที่ $\frac{N}{2}$
	$\frac{X_N + 1}{2}$	แทน คะแนนตัวที่ $\frac{N}{2} + 1$

1.2 ค่าพิสัยควอไทล์ (Inter-quartile Range) โดยใช้สูตร ดังนี้ (สสวท. 2554 : 40)

$$IQR = Q_3 - Q_1$$

เมื่อ	Q_1	แทน ค่าตำแหน่ง 1/4 หรือ 25 % หาได้จาก $Q_1 = (N + 1) \times \frac{1}{4}$
	Q_3	แทน ค่าตำแหน่ง 3/4 หรือ 75 % หาได้จาก $Q_3 = (N + 1) \times \frac{3}{4}$
	N	แทน จำนวนข้อมูล

2. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

2.1 การเปรียบเทียบ ทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม หลังการสอนโดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรมร่วมกับสถานการณ์จำลอง กับเกณฑ์ระดับดีที่กำหนดไว้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ The Signed Test for Median: One Sample (Miltion; Mcteer; & Corbet. 1997: 594 - 595) โดยใช้สูตรดังนี้

$$P(X \leq M) = P(X \geq M) = 1$$

เมื่อ	M	แทน ค่ามัธยฐานที่ตั้งไว้ (เกณฑ์ที่กำหนดไว้)
	X	แทน จำนวนค่าของตัวแปรที่น้อยกว่าค่ามัธยฐานที่กำหนดไว้ (-) หรือจำนวนค่าของตัวแปรที่มากกว่าค่ามัธยฐานที่ตั้งไว้ (+) โดยพิจารณาใช้ค่า + เมื่อตั้งสมมติฐาน $H_a: M < M_0$ และพิจารณาใช้ค่า - เมื่อตั้งสมมติฐาน $H_a: M > M_0$ เมื่อ M เป็นค่ามัธยฐานที่ได้จากการทดลองและ M_0 เป็นค่ามัธยฐานที่กำหนดไว้

2.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างก่อนและหลังการทดลอง โดยสถิติของ Wilcoxon Matched - Pairs Signed - Ranks Test (นิภา ศรีไพโรจน์. 2533 : 93) โดยมีสูตรดังนี้

$$D = Y - X$$

เมื่อ D = ค่าความแตกต่างระหว่างคะแนน X และ Y ก่อนและหลังการทดลอง

X = คะแนนทดสอบก่อนการทดลอง

Y = คะแนนทดสอบหลังการทดลอง

จัดอันดับค่าความแตกต่างจากค่าน้อยไปหาค่ามาก กำกับอันดับที่ด้วยเครื่องหมายบวกหรือเครื่องหมายที่มีอยู่เดิม หาผลรวมของอันดับที่มีเครื่องหมายบวก และมีเครื่องหมายลบตามลำดับค่าของผลรวมที่น้อย (โดยไม่คำนึงถึงเครื่องหมาย) พิจารณาให้ค่าของผลรวมของอันดับที่มีค่าน้อยกว่าเป็นค่า T ที่จะทำการทดสอบ นับจำนวนอันดับที่มีอยู่ทั้งหมดให้เป็น N แล้วนำค่า N ไปเปิดตารางค่าวิกฤตของ T ใน Wilcoxon Matched - Pairs Signed - Ranks Test แล้วเปรียบเทียบค่า T ที่คำนวณได้

3. สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมิน ทักษะทางสังคม เป็นการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้สูตร IOC (พงวรรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 117)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับแบบประเมิน ทักษะทางสังคมของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม

$$\frac{\sum R}{N} \text{ แทน ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ}$$

$$N \text{ แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ}$$

4. การวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นระหว่างผู้สังเกต (Inter Observer Reliability) โดยใช้สูตร IOR (สมโภชน์ เขียมสุภาษิต. 2549: 78)

$$IOR = \frac{A}{A + D} \times 100$$

เมื่อ A = การบันทึกได้ตรงกันระหว่างผู้สังเกต 2 คน ในแต่ละช่วงของเวลา

D = การบันทึกไม่ตรงกันระหว่างผู้สังเกต 2 คน ในแต่ละช่วงของเวลา

หาความเชื่อมั่นระหว่างผู้สังเกตที่คำนวณได้จะต้องมีค่าตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป จึงจะถือว่าเชื่อถือได้ (Kazdin. 2002: 59)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาทักษะทางสังคมของ นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม จากการสอน โดยใช้วิธีทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรมร่วมกับสถานการณ์จำลอง มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

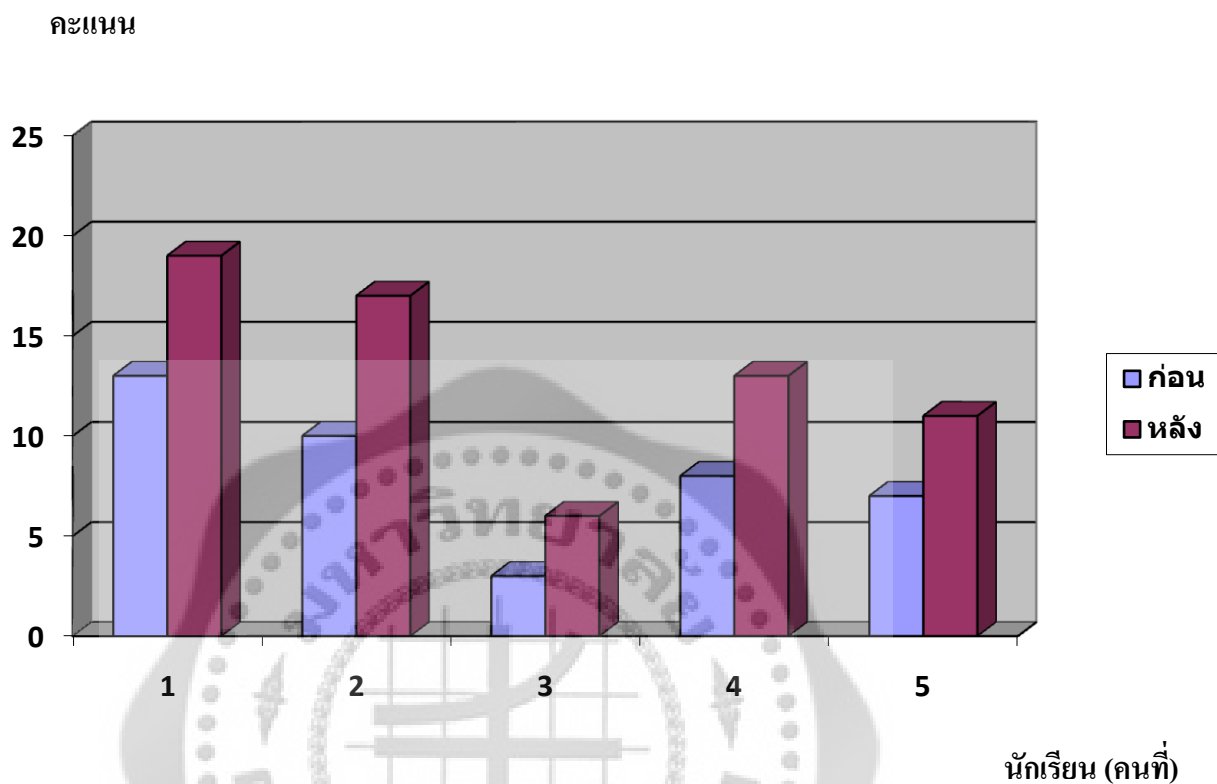
1. การศึกษาทักษะทางสังคมของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึมจากการสอนโดยใช้วิธีทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรมร่วมกับสถานการณ์จำลอง

ตาราง 1 จำนวนคะแนน ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยควอไทล์ ทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม จากการสอนโดยใช้วิธีทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรมร่วมกับสถานการณ์จำลอง

คนที่	คะแนนก่อนสอน (คะแนนเต็ม 24 คะแนน)	ระดับ	คะแนนหลังสอน (คะแนนเต็ม 24 คะแนน)	ระดับ
1	13	พอใช้	19	ดี
2	10	พอใช้	17	ดี
3	3	ปรับปรุง	6	ปรับปรุง
4	8	ปรับปรุง	13	พอใช้
5	7	ปรับปรุง	11	พอใช้
Mdn	8	ปรับปรุง	13	พอใช้
IQR	7		11	

จากตาราง 1 แสดงว่า ทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม ก่อนสอน โดยใช้วิธีทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรมร่วมกับสถานการณ์จำลอง มีคะแนนระหว่าง 3-13 คะแนน ค่ามัธยฐานเท่ากับ 8 ค่าพิสัยควอไทล์เท่ากับ 7 ทักษะทางสังคม อยู่ในระดับปรับปรุง และหลังจากการสอน โดยใช้วิธีทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรมร่วมกับสถานการณ์จำลอง นักเรียนมีคะแนนระหว่าง 6 -19 คะแนน ค่ามัธยฐานเท่ากับ 13 ค่าพิสัย ควอไทล์เท่ากับ 11 ทักษะทางสังคมอยู่ในระดับพอใช้

ข้อมูลจากตาราง 1 แสดงด้วยแผนภูมิ ได้ดังนี้

ภาพประกอบ 4 แผนภูมิแสดงทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึมก่อนและหลังการใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรมร่วมกับสถานการณ์จำลอง

ตาราง 2 การเปรียบเทียบค่ามัธยฐานที่คำนวณได้กับค่ามัธยฐานที่เป็นเกณฑ์ระดับดี ของทักษะทาง

สังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม หลังจากการสอนโดยใช้วีดิทัศน์แสดง
ต้นแบบพฤติกรรมร่วมกับสถานการณ์จำลอง

คนที่	คะแนนหลังเรียน (คะแนนเต็ม 24 คะแนน)	ค่ามัธยฐานที่ กำหนดไว้ระดับดี	เครื่องหมาย		t	P-value
			+	-		
1	19	17-24	+		2	0.5000
2	17		+			
3	6			-		
4	13			-		
5	11			-		
Mdn	13		2	3		$H_0 : M \geq 17$
IQR	11					$H_a : M < 17$

จากตาราง 2 แสดงว่า ค่ามัธยฐานของ ทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม จากการสอนโดยใช้ วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรมร่วมกับสถานการณ์ จำลอง ต่ำกว่ามัธยฐานที่กำหนดไว้ในระดับดี (17 - 24 คะแนน) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จึงจัดว่าอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ว่า ทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม หลังการสอนโดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรมร่วมกับสถานการณ์จำลอง อยู่ในระดับดี

2. การเปรียบเทียบ ทักษะทางสังคมของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม หลังการสอนโดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรมร่วมกับสถานการณ์จำลอง

ตาราง 3 การเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม หลังการสอนโดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรมร่วมกับสถานการณ์จำลอง

คนที่	คะแนน		ผลต่างของ คะแนน D=Y-X	ลำดับที่ของความ แตกต่าง	เครื่องหมาย		T
	ก่อนสอน (X)	หลังสอน (Y)			+	-	
1	13	19	6	4	+4		0*
2	10	17	7	5	+5		
3	3	6	3	1	+1		
4	8	13	5	3	+3		
5	7	11	4	2	+2		
รวม					T+ = 15	T- = 0	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 แสดงว่า ทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม หลังการสอนโดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรมร่วมกับสถานการณ์จำลองสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้อง กับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ว่า ทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม หลังการสอนโดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรมร่วมกับสถานการณ์จำลองสูงขึ้น

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม จากการสอนโดยใช้วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลอง เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) มีการสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม หลังการสอนโดยใช้วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลอง
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม ก่อนและหลังการสอนโดยใช้วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลอง

สมมติฐานการวิจัย

1. ทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม หลังการสอนโดยใช้วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลองอยู่ในระดับดี
2. ทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม หลังการสอนโดยใช้วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลองสูงขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นออทิสติก หรือมีภาวะออทิสซึม ไม่มีปัญหาด้านสุขภาพ มีความบกพร่องด้านทักษะทางสังคม สามารถพูดสื่อสารได้ และช่วยเหลือตนเองได้ กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โครงการเรียนร่วม ในโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นออทิสติก หรือมีภาวะออทิสซึม ไม่มีปัญหาด้านสุขภาพ มีความบกพร่องด้านทักษะทางสังคม สามารถพูดสื่อสารได้ และช่วยเหลือตนเองได้ กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ของโรงเรียนมีนประชาวิทยา ในโครงการเรียนร่วม สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เลือกโดยวิธีเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) วิดีทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) เป็น วิดีทัศน์แสดงทักษะทางสังคมในสถานการณ์ต่างๆ จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ การทำความเคารพคุณครู เวลามาถึงโรงเรียน การรู้จักกล่าวคำขอบคุณเมื่อได้รับสิ่งของจากคุณครู การขอเมื่อต้องการขอสิ่งของ จากคุณครู และการแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนเมื่อเพื่อนขอ 2) แผนการจัดการเรียนรู้การสอนทักษะทาง สังคมโดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลอง 3) แบบ ประเมินทักษะทางสังคม

ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม กำลังศึกษาอยู่ใน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนมีนประชาวิทยา ดำเนินการ ทดลองตามแผนการทดลอง แบบ One Group Pretest-Posttest Design ก่อนดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ ทำการประเมินทักษะทางสังคม (Pretest) แล้วดำเนินการสอน โดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลอง ใช้ระยะเวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 50 นาที ในวันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ รวมทั้งสิ้น 12 ครั้ง ระหว่างวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2556 ถึงวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 และทำการประเมินหลังการทดลอง (Posttest) ด้วยแบบประเมิน ทักษะทางสังคมฉบับเดียวกับที่ทำก่อนสอน แล้วนำผลมาวิเคราะห์ห้ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ พื้นฐาน ได้แก่ ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยควอไทล์ (Interquartile Range = IQR) และสถิตินอน พาราเมตริก The Signed Test for Median: One Sample และ The Wilcoxon Matched-Pairs Signed-Ranks Test

สรุปผลการวิจัย

1. ทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม หลังการสอนโดยใช้ วิดีทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลองอยู่ในระดับดี

($t = 2$; $P\text{-Value} = 0.5000$)

2. ทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม หลังการสอนโดยใช้ วิดีทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลองสูงขึ้น ($T = 0$; $p < .05$)

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มี ภาวะออทิสซึม หลังการสอนโดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับ สถานการณ์จำลอง ผลการวิจัยมีดังนี้

1. จากการศึกษาพบว่า ทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะ ออทิสซึม หลังการสอนโดย ใช้วิธีทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม ร่วมกับสถานการณ์จำลองอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ว่า ทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มี ภาวะออทิสซึม หลังการสอนโดย ใช้วิธีทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม ร่วมกับสถานการณ์จำลองอยู่ใน ระดับดี สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

วิธีทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม เป็นการสอนทักษะทางสังคม โดยนำเสนอต้นแบบที่แสดง พฤติกรรมเป้าหมายผ่านทางวิธีทัศน์ ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนรู้โดยการสังเกต จดจำ และเลียนแบบตาม พฤติกรรมที่ได้ชมจากวิธีทัศน์ การสอนทักษะทางสังคม โดย ใช้วิธีทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม จะช่วย ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ จดจำ และสามารถแสดงพฤติกรรมเลียนแบบจากวิธีทัศน์ที่ชมได้ สอดคล้อง กับแนวคิดของเจนนีเฟอร์ จาคอบส์ (Jacobs. 2009: online) ที่กล่าวว่า วิธีทัศน์แสดงต้นแบบ พฤติกรรมได้แนวคิดมาจาก ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของแบนดูรา ซึ่ง ทฤษฎีนี้ได้กล่าวไว้ว่า โดยส่วนใหญ่แล้ว พฤติกรรมของมนุษย์นั้นมาจากการสังเกตและเลียนแบบ บุคคลอื่น ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างประสบการณ์ใหม่ๆ ให้กับมนุษย์ และสอดคล้องกับแมรี แมคโดนัลด์ (McDonald. 2010: online) ที่กล่าวว่า วิธีทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม เป็นการนำเสนอ สื่อการสอนที่ง่ายต่อความเข้าใจและสามารถดึงดูดให้นักเรียนเกิดความสนใจและแสดงการโต้ตอบ หรือเลียนแบบพฤติกรรมจากต้นแบบได้ และได้กล่าวถึง ข้อดีของวิธีทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม ที่จะ ช่วยให้นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมเกิดการพัฒนาทักษะและพฤติกรรมทางสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การชมวิธีทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม ยังเป็นวิธีที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียนที่มี ภาวะออทิสซึมส่วนใหญ่ที่มีวิธีการเรียนรู้จากการมองเห็น (Learning Through Seeing) เมื่อนักเรียนที่ มีภาวะออทิสซึมได้ ชมวิธีทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม หลายๆ ครั้ง ก็จะมีการจดจำ และสามารถ เลียนแบบพฤติกรรมตามที่เห็นได้ ซึ่งสอดคล้องกับพรหมณี หาญหัก และปริศนา อานจำปา (2553: 120, 128) ได้เสนอแนะให้ใช้วิธี การเสนอต้นแบบ (Modeling) ซึ่งเป็นเทคนิคทางด้านการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification) สอดคล้องกับคู่มือฝึกและดูแลเด็กออทิสติกกลุ่มงานจิตเวชเด็กและวัยรุ่น (สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี. 2546: 14) ที่เสนอเทคนิคการสร้างพฤติกรรมใหม่ โดยผู้ฝึกทำ ให้ดูเป็นต้นแบบ นอกจากการสอนทักษะทางสังคมให้กับนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม ด้วยวิธีทัศน์แสดง ต้นแบบพฤติกรรมแล้ว ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมได้ฝึกปฏิบัติทักษะทางสังคมที่ได้ ชมจากวิธีทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม โดยการจัดทำสถานการณ์จำลอง ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้สอน ให้ผู้เรียนเข้าไปอยู่ในสถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้นมา สถานการณ์จำลองนั้น จะมีลักษณะคล้ายคลึง กับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด ทั้งสภาพแวดล้อมและปฏิสัมพันธ์ โดยมีบทบาท ข้อมูล และกติกาไว้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจจากสภาพการณ์ที่ผู้เรียนกำลังเผชิญ อยู่ สอดคล้อง

กับแนวคิดของ ทิศนา แคมมณี (2552: 371-372) ที่กล่าวว่า การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็นวิธีสอนที่ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกทักษะกระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น กระบวนการสื่อสาร กระบวนการตัดสินใจ เป็นต้น ซึ่งนอกจากจะทำให้ผู้เรียนที่มีภาวะออทิสซึม ได้ฝึกแสดงพฤติกรรมเลียนแบบพฤติกรรมเป้าหมายที่ได้ชม จากวิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม แล้ว ยังทำให้ทราบว่า นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมสามารถเลียนแบบพฤติกรรมเป้าหมายได้ถูกต้องหรือไม่ ส่งผลให้ผู้เรียนที่มีภาวะออทิสซึมเกิดการเรียนรู้ จดจำ และสามารถเชื่อมโยงไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ ดังนั้น การสอนโดยใช้วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรมร่วมกับสถานการณ์จำลอง จึงเป็นวิธีสอนที่เหมาะสมในการสอนนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมที่มีปัญหาทักษะทางสังคมให้เกิดการสร้างพฤติกรรมใหม่เลียนแบบตามที่ได้ชมจากวิดีโอทัศน์ และการใช้สถานการณ์ จำลองก็จะช่วยตรวจสอบว่า นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมสามารถแสดงพฤติกรรมในสถานการณ์ต่างๆ ได้ถูกต้องตามที่ได้ชมจากต้นแบบในวิดีโอทัศน์หรือไม่ นอกจากนี้การสอนตามขั้นตอนของแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ จดจำ และแสดงพฤติกรรมเลียนแบบตามต้นแบบได้ เริ่มจากขั้นนำ ซึ่งเป็นภาระกระตุ้นความสนใจ โดยการถามนำเกี่ยวกับเรื่องที่จะสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีการตื่นตัว มีความพร้อม และมีสมาธิก่อนที่จะเริ่มชมวิดีโอทัศน์ ขั้นสอน เป็นการเปิดวิดีโอทัศน์ให้นักเรียนชม ซึ่งโดยส่วนใหญ่ นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมจะชอบชมวิดีโอทัศน์กันอยู่แล้ว ประกอบกับการได้ชมวิดีโอทัศน์เรื่องเดิมติดต่อกันหลายๆ รอบ จึงส่งผลให้นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมเกิดการจดจำพฤติกรรมที่ชมได้ สำหรับขั้นสรุป จะเป็นการร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้ชมจากวิดีโอทัศน์ เพื่อทบทวนและฝึกปฏิบัติ หากนักเรียนแสดงพฤติกรรมได้ถูกต้องผู้สอนควรให้แรงเสริมทันที ซึ่งส่งผลให้เด็กเกิดแรงจูงใจในการเรียน สำหรับขั้นฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จำลอง เป็นการทำให้ผู้วิจัยสามารถประเมินได้ว่าการสอนโดยใช้วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรมร่วมกับสถานการณ์จำลองนั้นมีประสิทธิภาพหรือไม่

จากผลการวิจัย นักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 คน มีนักเรียนจำนวน 2 คน ที่มีทักษะทางสังคมอยู่ในระดับดี หลังจากการสอนโดยใช้วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนชอบชมวิดีโอทัศน์ สนใจฟังผู้สอน และให้ความร่วมมือในการฝึกฝนเป็นอย่างดี ส่วนนักเรียนอีก 2 คน ทักษะทางสังคมก่อนสอนอยู่ในระดับปรับปรุงหลังจากสอนอยู่ในระดับพอใช้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาทักษะทางสังคมในแนวโน้มที่ดีขึ้น แต่ยังไม่ถึงระดับดี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการฝึกฝน ต้องได้รับการกระตุ้นเตือนจากผู้สอนจึงจะสามารถทำได้ ส่วนนักเรียนอีก 1 คน ทักษะทางสังคมพัฒนาขึ้นเล็กน้อยแต่ยังอยู่ในระดับปรับปรุงเช่นเดียวกับก่อนสอน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนมีพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง ชอบลุกออกจากที่นั่ง มีโลกส่วนตัวสูง ชอบส่งเสียงดัง เวลาสอนมักไม่สนใจ ผู้สอนต้องคอยกระตุ้นเตือนบ่อยๆ เวลาให้แสดงพฤติกรรมจะไม่ค่อยให้ความ

ร่วมมือมากนัก จึงทำให้พัฒนาได้น้อย แต่ถ้าได้รับการสอนเป็นรายบุคคลมีแนวโน้มว่าจะพัฒนาได้ดีขึ้น

2. การเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม หลังการสอนโดย ใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม ร่วมกับสถานการณ์จำลอง พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีภาวะออทิสซึม หลังการสอนโดย ใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม ร่วมกับสถานการณ์จำลองสูงขึ้นไปเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากวีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม ที่นำมาสอนนักเรียนใช้ต้นแบบแสดงพฤติกรรมที่มีวัยเดียวกันกับนักเรียนที่ชมวีดิทัศน์ และสถานการณ์ที่เลือกมาสอนเป็นสถานการณ์ที่นักเรียนได้พบในชีวิตประจำวัน จึงทำให้เกิดการเรียนรู้และจดจำได้ดี และการได้ชมวีดิทัศน์ติดต่อกันหลายๆ ครั้ง ช่วยให้นักเรียนจดจำพฤติกรรมจนสามารถเลียนแบบตามได้ในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลิส นูปู (Noupuu. 2009: online) ที่ได้ทำการศึกษาพัฒนาการด้านการเล่นของเด็กที่มีภาวะออทิสซึม โดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม ผลปรากฏว่า เด็กที่มีภาวะออทิสซึมมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมีพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งจุดประสงค์หลักในการนำเสนอการศึกษาวิธี นี้คือ การสอนทักษะทางการเล่นเกมกับเด็กที่มีภาวะออทิสซึมจำนวน 3 คน โดยใช้รูปแบบของสถานการณ์จำลองโดยนำเสนอมุมมองจากต้นแบบ วิ ธีนี้จะทำให้เด็กที่มีภาวะออทิสซึมเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วทั้งในด้านการพูดและ พัฒนาการทางด้านกลไกของร่างกายที่ดีขึ้นเป็นลำดับ สำหรับการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จำลอง ซึ่งสถานการณ์นั้นจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด ทั้งสภาพแวดล้อมและการมีปฏิสัมพันธ์ การเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลองจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ได้ดีและสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อริสา ไสค์ภา (2551: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง จำนวน 15 คน ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ส่งเสริมให้พฤติกรรมทางสังคมโดยรวมและรายด้านของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นอย่างชัดเจน ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การสอนโดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรมร่วมกับสถานการณ์จำลอง เป็นกระบวนการที่มีประสิทธิผลมากในการช่วยสอนนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมให้มีทักษะทางสังคมที่ดีขึ้น

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ หลังจากการสอนโดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม (Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลอง 4 สถานการณ์ พบว่า นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม ทั้ง 5 คน มีการเปลี่ยนแปลงทักษะทางสังคมในสถานการณ์การรู้จักกล่าวคำขอบคุณเมื่อได้รับสิ่งของจากคุณครู

มากเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ สถานการณ์การรู้จักทำความเข้าใจคุณครูเวลามาถึงโรงเรียน และการขอเมื่อต้องการขอสิ่งของจากคุณครู ส่วนสถานการณ์การแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนเมื่อเพื่อนขอมีการเปลี่ยนแปลงเป็นอันดับสุดท้าย ซึ่งความแตกต่างของการเปลี่ยนแปลงสามารถนำไปพัฒนาในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมด้านการแบ่งปันให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

การจัดการเรียนการสอนควรมีอุปกรณ์ช่วย สอน เช่น ไม้ชี้ เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน เนื่องจากนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมบางคนจะหันเหความสนใจง่าย

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการ นำวีดิทัศน์แสดงต้นแบบ พฤติกรรม ร่วมกับ สถานการณ์จำลอง ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และ การวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ก่อนนำวีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรมไปใช้ ผู้สอนควรทดลองใช้เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และทราบปัญหาที่อาจเกิดขึ้น จะได้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่อไป
2. ควรเปิดวีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรมให้นักเรียนได้ชมติดต่อกันหลายๆ ครั้ง ถ้านักเรียนสนุกกับการชมวีดิทัศน์ ผู้สอนสามารถเปิดให้นักเรียนดูได้ตามความเหมาะสม
3. ผู้สอนควรให้นักเรียนแสดงทักษะตามที่ได้ชมจากวีดิทัศน์ทันทีหลังจากนักเรียนชมวีดิทัศน์ จบ เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมได้ถูกต้อง ผู้สอนควรให้แรงเสริมทันที

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำวิธีการสอนโดยการใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรมร่วมกับสถานการณ์จำลองไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องในทักษะด้านอื่นๆ
2. ควรนำวีดิทัศน์ แสดงต้นแบบพฤติกรรม ร่วมกับสถานการณ์จำลอง ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมในระดับชั้นอื่นๆ เช่น ระดับปฐมวัย และระดับชั้นมัธยมศึกษา
3. ควรทดลองใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม ร่วมกับสถานการณ์จำลอง กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษประเภทอื่นๆ เช่น นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาาระดับเรียนได้
4. ควรสร้างวีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม สำหรับสอนทักษะทางสังคมที่เป็นปัญหาของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมในสถานการณ์อื่นๆ เช่น การเล่นกับเพื่อน ทักษะมารยาททางสังคมในบริบทต่างๆ เป็นต้น
5. ควรนำวิธีสอนโดยการใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรมไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกรัตน์ พงษ์สมุทร. (2537). การศึกษาเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มกับการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนต่างเพศ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพรตพิทยพยัต กรุงเทพมหานคร. ปรินฎยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กันตรัตน์ ไพรินทร์. (2545). การศึกษาความสามารถในการรู้คิดและการแสดงออกทางอารมณ์ของเด็กออทิสติกโดยใช้กิจกรรมศิลปะ. ปรินฎยานิพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กรมวิชาการ. (2543). การพัฒนาเด็กออทิสติก. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2546). เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับเด็กออทิสติก. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ชุมชนุสทกรณการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). แนวทางการจัดหลักสูตรสำหรับบุคคลออทิสติก พุทธศักราช 2554. ถ่ายเอกสาร.
- กุลยา ก่อสุวรรณ. (2553). การสอนเด็กที่มีความบกพร่องระดับเล็กน้อย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2553). เด็กออทิสติก สอนไม่ยากหากเข้าใจ. กรุงเทพฯ: สหมิตรพริ้นติ้งแอนด์พับลิชซิง
- เกียรติกดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2551). "ทักษะทางสังคมใครว่าไม่สำคัญ" สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2554, จาก www.kriengsak.com/node/1646
- จอม ชุมช่วย. (2545). "เด็กออทิสติก" เอกสารประกอบในการบรรยาย ณ ห้องประชุมการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. ถ่ายเอกสาร.
- เจนต์จุฬา คำดี. (2553). ผลของการใช้โปรแกรมสถานการณ์จำลองเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านพระบาทท่าเรือ. ปรินฎยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ชาติรี วิฑูรชาติ. (2546). "ออทิสซึม" ใน กุมารเวชศาสตร์ เล่ม 1. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์
- ชาญชัย ยมดิษฐ์. (2548). เทคนิคและวิธีการสอนร่วมสมัย. กรุงเทพฯ: หลักพิมพ์.
- ชาญยุทธ์ ศุภคุณภิญโญ. (2547). อุบัติการณ์สาเหตุ และการดำเนินโรคออทิสซึม ความรู้เรื่องออทิสติกสำหรับผู้ปกครอง ครูและบุคลากรทางสาธารณสุข. พิมพ์ครั้งที่ 2. ขอนแก่น: โรงพิมพ์ คลังน่านาวิทยา.

- ชาญยุทธ์ ศุภคุณภิญโญ. (2553). *เปิดโลกออทิสติก ครั้งที่ 4 ประจำปี 2553*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.
- ชาญวิทย์ พรนภดล. (2545). “จะรู้ได้อย่างไรว่าเด็กเข้าข่ายออทิสซึม” ใน *เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการเรื่อง ครู หมอ พ่อแม่ : มิติการพัฒนาศักยภาพบุคคลออทิสติก*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2554). *การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง*. นนทบุรี: สหมิตรพรีนติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง
- ชูศักดิ์ จันทยานนท์. (2546). *เด็กออทิสติกคือใคร*. สืบค้นเมื่อ 26 พฤษภาคม 2554, จาก www.thaiparents.com/tot_autism.html.
- ดารณี อุทัยรัตนกิจ. (2547). *เอกสารประกอบการสอนการจัดการศึกษาสำหรับเด็กออทิสติก*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กับกรมสุขภาพจิต. ถ่ายเอกสาร.
- ดารารัตน์ สัตตวัชราเวช. (2546). *จะทราบได้อย่างไรว่าบุตรหลานเป็นออทิสติก*. สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2554, จาก www.thaiclinic.com/autistic.html.
- ดุสิต ลิขนะพิชิตกุล. (2545). *พัฒนาการบำบัดสำหรับเด็กออทิสติกตามแนวทางเป้าหมายพิเศษ*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- ทวิศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. (2548). *ออทิสติก*. สืบค้นเมื่อ 11 สิงหาคม 2554, จาก www.happyhomeclinic.com/autism.htm.
- ทศนา แชมมณี. (2552). *14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทียมใจ พิมพ์วงศ์. (2541). *การศึกษาทักษะทางสังคมของเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมเรียนร่วมกับเด็กปกติ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยวิธีการเรียนแบบสหร่วมใจ*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธนพร กิจสุทธิ. (2553). *ศึกษาทักษะความปลอดภัยในการดำรงชีวิต ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเล็กน้อย จากการสอนโดยใช้บทเรียนวิถีทัศนร์ร่วมกับการปฏิบัติจริงในสถานการณ์จำลอง*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธีรยุทธ์ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา. (2536). *การพัฒนาทักษะและประสบการณ์ทางสังคมในทักษะและประสบการณ์พื้นฐานสำหรับเด็กประถมศึกษา หน่วยที่ 6*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- นิภา ศรีไพโรจน์. (2533). *สถิติอนนพาราเมตริก*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- นิรมล พัจจนสุนทร. (2547). *ความรู้เรื่องออทิสติกสำหรับผู้ปกครอง*. ครู บุคลากรทางสาธารณสุข.
 ขอนแก่น: คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประนอม เดชชัย. (2536). *เสริมทักษะการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2
 เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปัทมา บรรเทงจิต. (2548). *การศึกษาทักษะทางสังคมด้านการเล่นกับเพื่อนของเด็กออทิสติก
 โดยการจัดกิจกรรมการเล่นที่บ้านของไทยประกอบกับการสื่อด้วยภาพ*.
 สารนิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปัทมาวดี บุญยสวัสดิ์. (2535). *ผลการใช้เกมการเล่นที่บ้านของไทยที่มีต่อการพัฒนาทักษะทาง
 สังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:
 บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร
- ปิยฉัตร ไทยสมบุญ. (2551). *การศึกษาทักษะทางสังคม ด้านการรับรู้อารมณ์ของเด็กออทิสติก
 โดยใช้อ่านจิตใจ ที่ใช้การสอนด้วยภาพวาดลายเส้นและภาพถ่าย*. สารนิพนธ์ กศ.ม.
 (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2542). *การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:
 สำนักพิมพ์แว่นแก้ว.
- (2546). *วิธีสอนเด็กออทิสติก*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แว่นแก้ว.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2536). *การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและ
 จิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). *วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 6.
 กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรระชล ศรีอิสราพร. (2552). *การสอนทักษะทางสังคมให้กับเด็กที่ยังไม่มี*. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม
 2553, จาก <http://www.behavioradvisor.com>
- พิชิต ฤทธิจัญญ. (2545). *หลักการวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:
 เข้าออฟเคอร์มิส.
- พัชรี จิวพัฒนกุล. (2549). *การพัฒนาแบบฝึกเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติก*.
 ปริญญาานิพนธ์ กศ.ด. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

พรมณี หาญหัก และ ปริศนา อานจำปา. (2553). *เปิดโลกอภินิหาร ครั้งที่ 4 ประจำปี 2553*.

ขอนแก่น: โรงพิมพ์ คลังนาวิทยา.

พิศุพร คำชาย. *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เทคนิคการขยายระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 2 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง*. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2554, จาก <http://pittuporn.igetweb.com/?mo=3&art=449143>

เพ็ญแข ลิ้มศิลา. (2541). *เรื่องหน้ารู้เกี่ยวกับอภินิหาร*. กรุงเทพฯ: กรมสุขภาพจิต
กระทรวงสาธารณสุข.

----- (2545). *อภินิหารในประเทศไทย : จากตำราสู่ประสบการณ์. เอกสารการบรรยายพิเศษ การประชุมระดับชาติเรื่อง ครู หมอ พ่อแม่ มิติแห่งการพัฒนาศักยภาพบุคคลอภินิหาร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2552). *วิทยาการการจัดการเรียนรู้ 1-8 (เอกสารประกอบการสอน)*. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

รจเรข แสงนิล. (2548). *การศึกษาความสามารถในการรับรู้และเข้าใจอารมณ์คู่สนทนาในการใช้วิธีสอนอ่านจิตใจสำหรับเด็กอภินิหาร*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ราชบัณฑิตสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.

ล้วน สายยศ; อังคณา สายยศ. (2536). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ลัดน์ลลิต สืบประดิษฐ์. (2551). *เปรียบเทียบผลของการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย ที่มีสถานการณ์จำลองประกอบบทเรียน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการสอนปกติ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วงเดือน เดชะรินทร์. (2551). *พ่อแม่มือใหม่ ใส่ใจลูกอภินิหาร*. กรุงเทพฯ: เพื่อนอักษร.

ศรีกัลยา พึ่งแสงสี. (2539). *การศึกษาพฤติกรรมของครูในการส่งเสริมทักษะทางสังคมให้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: ม.ป.พ. ถ่ายเอกสาร.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2543). *จิตวิทยาเด็กพิเศษแนวคิดสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

----- (2548). *จิตวิทยาเด็กที่มีลักษณะพิเศษ*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.

- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *หนังสือเรียน รายวิชาเพิ่มเติมคณิตศาสตร์ เล่ม 5 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสศ. ลาดพร้าว
- สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี, กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. (2546). *คู่มือการดูแลเด็กออทิสติก*. กรุงเทพฯ: ชัยเจริญ.
- สมโภชน์ เขียมสุภาษิต. (2549). *การปรับพฤติกรรม : ทฤษฎีและประยุกต์*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์.
- สุขสม สิวะอมรรัตน์. (2552). *ผลของการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อความสามารถในการทำงาน กลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเลียบราษฎร์บำรุง เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร*. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุขุมาล เกษมสุข. (2535). *การสอนทักษะทางสังคมในชั้นประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรัสวดี ว่องไว. (2553). *การศึกษาพฤติกรรมในการซื้อและรับประทานอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีภาวะออทิสติกจากการสอนตรงร่วมกับการใช้บัตรพลัง (Power card)*. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ. (2545). *21 วิธีการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนากระบวนการคิด*. กรุงเทพฯ: ดวงกมล.
- ไสว พักขาว. (2544). *หลักการสอนสำหรับเป็นครูมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: เอ็มพันธ์.
- อัจฉิมา ศิริพิบูลย์ผล. (2552). *ทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยออทิสติกที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ*. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2545). *ช่วยลูกออทิสติก*. กรุงเทพฯ: ชันดำการพิมพ์.
- อัญชลี ยิ่งรักพันธุ์. (2550). *ผลการใช้สถานการณ์จำลองผสมกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัญชลี สารรัตน์. (2553). *เปิดโลกออทิสติก ครั้งที่ 4 ประจำปี 2553*. ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา.

- อริสา ไสค์คำภา. (2551). *พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสป ประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง*. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- American Psychiatric Association. (1996). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*. 4th ed. Washington, D.C: The American Psychiatric Association press.
- Center for Disease Control and Prevention. (2007). *Autism*. Retrieved September 8, 2011, from www.Cdc.Gov/ncbddd/autism/overview.htm. Atlanta.U.S.A.
- Copple, Karen et al. (2011). *Using Video Modeling Intervention and Speech Generating Devices To Teach Requesting Behaviors to Persons With Autism*. Retrieved January 8, 2012, from <http://div12perspectives.asha.org/content/20/4/109.short>
- Corbett & Abdullah. (2005). *Why does it work for children with autism?*. Retrieved November 10, 2011, from www.infantva.org/documents/CoPAminutesValley20090701-VideoSelfModeling.pdf
- Goldstien, H. (2002). *Communication intervention for children with autism : A review of treatment efficacy*. *Journal of Autism and Developmental Disorders*,32,373-396.
- Grandin, T. (2000). *Teaching Tips for Children and Adults with Autism*. Retrieved August 23, 2011, from www.autism.org/temple/tips.htm.
- Hine, Jeffrey F. & Wolery, Mark. (2010). *Using Point-of-View Video Modeling to Teach Play to Preschoolers With Autism*. Retrieved October 13, 2011, from <http://tec.sagepub.com/content/26/2/83.abstract>
- Jacobs, Jennifer. (2009). *Navigating Social Skills Training From Practice to Real Life Application*. Retrieved October 3, 2011, from www.scribd.com/doc/19954750/Navigating-Social-Skills-Training-From-Practice-to-Real-Life-Application#download
- Jones, Ken. (1982). *Simulations in language teaching*. Cambridge University Press.
- Laushey, KM and Heflin LJ. (2000). *Enhancing social skills of kindergarten children with autism through the training of multiple peers as tutors*. Retrieved September 4, 2011, from <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed?term=Laushey+KM%5BAuthor%5D&cmd=DetailsSearch>

- LeBlanc, Linda A. and Coates, Andrea M. (2003). *Using video modeling and reinforcement to teach perspective-taking skills to children with autism*. Retrieved July 13, 2011, from <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1284438/>
- Martin Krista. (2011). *Steps for Video Modeling in the Classroom*. Retrieved June 13, 2011, from www.ehow.com/how_7914982_steps-video-modeling-classroom.html
- McDonald, Mary. (2010). *Teaching Students With Autism Using Video Modeling*. Retrieved November 25, 2011, from <http://mary-mcdonald.suite101.com/teaching-students-with-autism-using-video-modeling-a250226>
- Milton, Susan J; Mcteer, Paul M ; & Corbert, J. James. (1997). *Introduction to statistics*. Boston : Massachusetts : The McGraw-Hill.
- National Association of School Psychologists. (2002). *Defining Types of Social Skills*. Retrieved December 2, 2011, from http://www.nasponline.org/resources/factsheets/socialskills_fs.aspx
- National Professional Development Center on Autism Spectrum Disorder . (2010). *Steps for Implementation: Video Modeling*. Retrieved November 28, 2011, from http://autismpdc.fpg.unc.edu/sites/autismpdc.fpg.unc.edu/files/VideoModeling_Steps_0.pdf.
- Noupuu, Liis. (2009). *Using Video Modeling to Teach Children with Autism the Skills for Playing*. Retrieved December 1, 2011, from <http://pbi.sagepub.com/content/5/1/5.short>
- Professional Development in Autism. (2006). *What is Video Modeling?*. Retrieved December 21, 2011, from <http://www.haringcenter.washington.edu/sites/default/files/file/VideomodelingTipSheet.pdf>
- Rhinehart, Barbara Ann. (2011). *Video Modeling For Teaching Social Skills To Students With Autism Spectrum Disorders*. Retrieved January 10, 2012, from http://rave.ohiolink.edu/etdc/view?acc_num=dayton1312309071
- Teplin, S. W. (1999). *Autism and Related Disorders*. In *Developmental - Behavioral Pediatrics*. 3rd ed. Edited by Melvin D. Levine, William B. Carey and Allen C. Crocker. Philadelphia: W. B. Saunders. Retrieved April 12, 2000, from www.chmed.com/aut.

Westwood. (1997). *Commonsense Methods for Children With Special Needs*. 3rd ed.
London: Routledge.

Wikipedia. (2009). Social Skills. Retrieved October 20, 2011, from http://en.wikipedia.org/wiki/Social_skills

Wikipedia. (2011) *Video modeling*. Retrieved October 20, 2011, from http://en.wikipedia.org/wiki/video_modeling.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง

วุฒิการศึกษา : ดุษฎีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา

ตำแหน่งปัจจุบัน : ผู้อำนวยการสำนักสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา

หน่วยงาน : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. อาจารย์ ดร.กิงสร เกาะประเสริฐ

วุฒิการศึกษา : Ph.D Special Education

ตำแหน่งปัจจุบัน : พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ

หน่วยงาน : สถาบันราชานุกูล

3. อาจารย์ ดร.รณิดา เขยชุม

วุฒิการศึกษา : ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาการวัดผลและประเมินผล
การศึกษา

ตำแหน่งปัจจุบัน : อาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์

หน่วยงาน : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4. อาจารย์ พัชรีวรรณ คุณชื่น

วุฒิการศึกษา : การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ

ตำแหน่งปัจจุบัน : อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์

หน่วยงาน : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

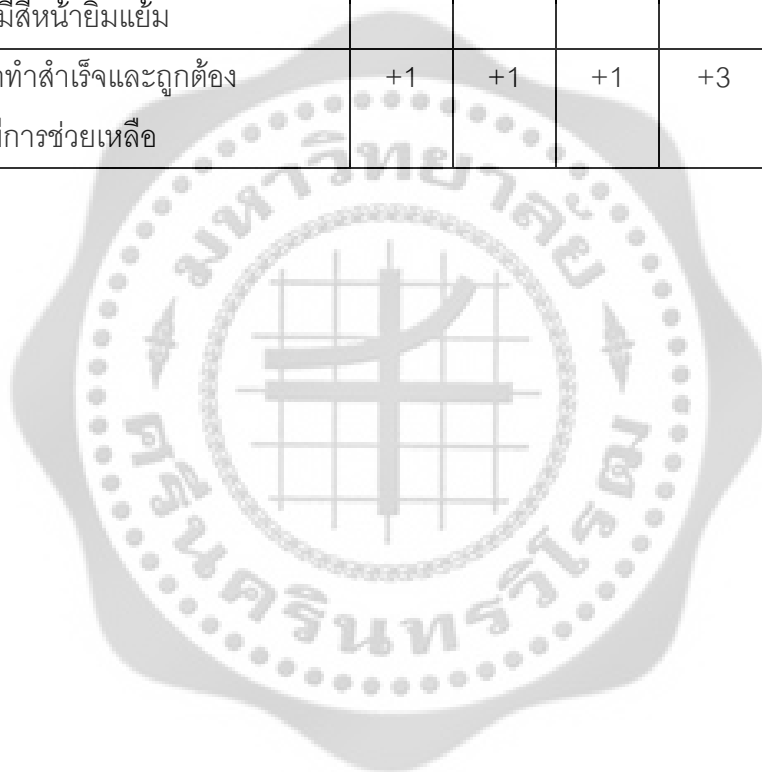
ภาคผนวก ข

ตารางผลการประเมินแบบประเมินทักษะทางสังคม

ตาราง 4 ผลการประเมินค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยหาจากดัชนีความสอดคล้องระหว่างทักษะทางสังคมกับนิยามศัพท์ (IOC) ของแบบประเมินทักษะทางสังคม โดยผู้เชี่ยวชาญ

แผนที่ / ทักษะทางสังคม	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	หมายเหตุ
	คนที่1	คนที่2	คนที่3			
1. การทำความเคารพคุณครูเวลามาถึงโรงเรียน						
1.1 กล่าวคำว่า “สวัสดีครับ/ค่ะ”	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
1.2 แสดงท่าทาง ยกมือไหว้ และมีสีหน้ายิ้มแย้ม	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
1.3 สามารถทำสำเร็จและถูกต้อง โดยไม่มีการช่วยเหลือ	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
2. การรู้จักกล่าวคำขอบคุณเมื่อได้รับสิ่งของจากคุณครู						
2.1 กล่าวคำว่า “ขอบคุณครับ/ค่ะ”	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
2.2 แสดงท่าทาง ยกมือไหว้ มีสีหน้ายิ้มแย้ม และยื่นมือรับสิ่งของที่คุณครูให้	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
2.3 สามารถทำสำเร็จและถูกต้อง โดยไม่มีการช่วยเหลือ	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
3. การขอเมื่อต้องการขอสิ่งของจากคุณครู						
3.1 กล่าวคำว่า “คุณครูครับ/ค่ะ ขอ (สิ่งของที่ต้องการ) ครับ/ค่ะ” และ “ขอบคุณครับ/ค่ะ” เมื่อได้รับสิ่งของที่ต้องการจากคุณครู	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
3.2 แสดงท่าทาง ยกมือไหว้ มีสีหน้ายิ้มแย้ม และยื่นมือรับสิ่งของที่ขอจากคุณครู	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
3.3 สามารถทำสำเร็จและถูกต้อง โดยไม่มีการช่วยเหลือ	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้

แผ่นที่ / บทสนทนา	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	หมายเหตุ
	คนที่1	คนที่2	คนที่3			
4. การแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนเมื่อเพื่อนขอ						
4.1 กล่าวคำว่า “ได้สิ” เมื่อเพื่อน ขอสิ่งของ	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
4.2 แสดงท่าทาง ส่งของที่เพื่อนต้องการ ให้ และมีสีหน้ายิ้มแย้ม	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
4.3 สามารถทำสำเร็จและถูกต้อง โดยไม่มีการช่วยเหลือ	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้

ภาคผนวก ค
ตารางผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

ตาราง 5 ผลการประเมินค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยหาจากดัชนีความสอดคล้องของ
แผนการจัดการเรียนรู้ การสอนทักษะทางสังคมโดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม
(Video Modeling) ร่วมกับสถานการณ์จำลอง (IOC)

แผนที่ /สาระสำคัญ	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	หมายเหตุ
	คนที่1	คนที่2	คนที่3			
1. การทำความเคารพคุณครูเวลามาถึงโรงเรียน						
1.1 สาระสำคัญ	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
1.2 เนื้อหา	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
1.3 จุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
1.4 กิจกรรมการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
1.5 สื่อการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
1.6 การประเมินผล	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
2. การรู้จักกล่าวคำขอบคุณเมื่อได้รับสิ่งของจากคุณครู						
2.1 สาระสำคัญ	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
2.2 เนื้อหา	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
2.3 จุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
2.4 กิจกรรมการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
2.5 สื่อการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
2.6 การประเมินผล	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
3. การขอเมื่อต้องการขอสิ่งของจากคุณครู						
3.1 สาระสำคัญ	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
3.2 เนื้อหา	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
3.3 จุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
3.4 กิจกรรมการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
3.5 สื่อการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
3.6 การประเมินผล	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้

แผนที่ /สาระสำคัญ	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ			ΣR	IOC	หมายเหตุ
	คนที่1	คนที่2	คนที่3			
4. การแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนเมื่อเพื่อนขอ						
4.1 สาระสำคัญ	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
4.2 เนื้อหา	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
4.3 จุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
4.4 กิจกรรมการเรียนรู้การสอน	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
4.5 สื่อการเรียนรู้การสอน	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้
4.6 การประเมินผล	+1	+1	+1	+3	1	นำไปใช้ได้

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้
2. คู่มือประกอบการใช้แบบประเมินทักษะทางสังคม
3. แบบประเมินทักษะทางสังคม

1. ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

การสอนทักษะทางสังคมโดยใช้วีดิทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรมร่วมกับสถานการณ์จำลอง

เรื่อง การขอเมื่อต้องการขอสิ่งของจากคุณครู ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เวลา 50 นาที

.....

สาระสำคัญ

การมีมารยาทที่ดี ถือเป็นสิ่งสำคัญที่ควรปฏิบัติในสังคมซึ่งมีการอยู่ร่วมกัน เมื่อนักเรียนต้องการในสิ่งของเล็กๆ น้อยจากผู้อื่น ควรกล่าวคำพูดที่สุภาพและพูด "ขอ" ของหรือสิ่งที่ต้องการ พร้อมทั้งแสดงกริยาบรูณ์ของที่สุภาพด้วย หากนักเรียนได้ฝึกปฏิบัติเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ นักเรียนจะเป็นผู้ที่มีมารยาทดีและเป็นที่ยรักของคนทั่วไป

เนื้อหา

การขอเมื่อต้องการขอสิ่งของจากคุณครู มีขั้นตอนดังนี้

1. พูดคำว่า "คุณครูครับ / ค่ะ ขอ (สิ่งของที่ต้องการ) ครับ / ค่ะ"
2. เมื่อคุณครูยื่นของให้ นักเรียนพูดคำว่า "ขอบคุณครับ / ค่ะ"
3. ยื่นมือรับสิ่งของที่คุณครูส่งให้ และมีสีหน้ายิ้มแย้ม

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้ นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม สามารถกล่าวคำพูดได้ถูกต้อง เมื่อต้องการขอสิ่งของจากคุณครู
2. เพื่อให้ นักเรียน ที่มีภาวะออทิสซึม สามารถแสดงท่าทางในการไหว้พร้อมกล่าวคำขอบคุณคุณครู และยื่นมือรับสิ่งของที่ขอจากคุณครูได้อย่างถูกต้อง

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

- 1.1 ครูกล่าวทักทายและพูดคุยกับนักเรียน เพื่อสร้างความคุ้นเคยและความสัมพันธ์ที่ดี
- 1.2 ครูตั้งคำถามนักเรียนว่า "นักเรียน ทราบไหม ว่า เวลาที่นักเรียนต้องการขอสิ่งของจากคุณครู นักเรียนต้องทำอย่างไร ให้นักเรียนช่วยกันตอบนะคะ" เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน

1.3 ครูสรุปประเด็นคำตอบของนักเรียนให้เชื่อมโยงกับเนื้อหาที่สอน เช่น เวลาที่นักเรียนต้องการขอสิ่งของจากคุณครู นักเรียนต้องพูดกับคุณครูว่า คุณครูครับ / ค่ะ ขอ (สิ่งของที่ต้องการ) ครับ / ค่ะ เมื่อคุณครูยื่นของให้นักเรียนพูดคำว่า “ขอบคุณครับ / ค่ะ” พร้อมยื่นมือรับสิ่งของที่คุณครูส่งให้ และมีสีหน้ายิ้มแย้ม

1.4 ครูแจ้ง สิ่งที่ เรียนให้นักเรียนทราบ คือ การขอเมื่อต้องการขอสิ่งของจากคุณครู

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน

2.1 ครูให้นักเรียนชมวิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม เรื่อง การขอเมื่อต้องการขอสิ่งของจากคุณครู โดยเปิดให้ชมติดต่อกัน 3 รอบ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และจดจำการแสดงพฤติกรรมของผู้แสดงจากวิดีโอทัศน์จนสามารถเลียนแบบตามพฤติกรรมนั้นได้อย่างถูกต้อง

2.2 ครูตั้งคำถามนักเรียน ว่าวิดีโอทัศน์ที่ได้ชมไปเป็นเรื่องอะไร ทราบไหมว่าเวลาที่นักเรียนต้องการขอสิ่งของจากคุณครู นักเรียนต้องทำอย่างไร ให้นักเรียนตอบคำถาม พร้อมทั้งให้นักเรียนแสดงการขอสิ่งของจากคุณครู เลียนแบบคำพูดและท่าทางตามที่ได้ชมจากวิดีโอทัศน์ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน

2.3 ครูสังเกตการแสดงพฤติกรรมของนักเรียน หากนักเรียนสามารถแสดงพฤติกรรมได้ถูกต้อง ครูควรให้คำชมเชย หากนักเรียนไม่สามารถแสดงพฤติกรรมได้ถูกต้องตามที่ชมจากวิดีโอทัศน์ ครูควรให้การช่วยเหลือหรือชี้แนะเพิ่มเติม แล้วครูค่อยๆ ลดการช่วยเหลือจนกระทั่งนักเรียนสามารถปฏิบัติได้เอง หากนักเรียนไม่สามารถปฏิบัติตามได้ถึงแม้จะได้รับการช่วยเหลือจากครูแล้วก็ตาม ครู ควรให้นักเรียนกลับไปชมวิดีโอทัศน์อีกครั้งแล้วกลับไปทำตามขั้นตอนเดิม จนนักเรียนสามารถแสดงพฤติกรรมได้ถูกต้อง

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงวิธีการขอเมื่อต้องการขอสิ่งของจากคุณครู ว่านักเรียนควรปฏิบัติตนอย่างไร

ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จำลอง

4.1 ครูจัดทำสถานการณ์จำลองแบบเดียวกับที่ได้ชมจากวิดีโอทัศน์ โดยให้นักเรียนได้ฝึก การขอเมื่อต้องการขอสิ่งของจากคุณครูโดยเลียนแบบจากวิดีโอทัศน์ที่ได้ชมด้วยตนเอง

4.2 ครูสังเกตนักเรียน แสดงพฤติกรรม การขอเมื่อต้องการขอสิ่งของจากคุณครู และบันทึกผลการสอนลงในแผนการจัดการเรียนรู้

สื่อการเรียนการสอน

วิดีโอทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรม การขอเมื่อต้องการขอสิ่งของจากคุณครู

การประเมินผล

สังเกตจากการที่นักเรียนให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม และสามารถแสดงพฤติกรรมที่
ชมจากวิดิทัศน์ได้ถูกต้อง

บันทึกหลังการสอน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

การสอนทักษะทางสังคมโดยใช้วิถีทัศน์แสดงต้นแบบพฤติกรรมร่วมกับสถานการณ์จำลอง

เรื่อง การแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนเมื่อเพื่อนขอ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เวลา 50 นาที

สาระสำคัญ

ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นพฤติกรรมที่แสดงออก ถึงการเอาใจใส่ดูแล ช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน ซึ่งสามารถแสดงออกได้ทั้งทางสีหน้า ท่าทาง คำพูด รวมถึงการกระทำ เมื่อนักเรียนมีโอกาสควรแสดงความเอื้อเฟื้อหรือแสดงความมีน้ำใจแก่เพื่อนๆ เช่น การแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนๆ เมื่อเพื่อนมีความจำเป็น ผลตอบแทนจากความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่จะช่วยให้เกิดความรู้สึกและมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน นำมาซึ่งความสุขในการอยู่ร่วมกัน

เนื้อหา

การแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนเมื่อเพื่อนขอ มีขั้นตอนดังนี้

1. เมื่อเพื่อนร้องขอสิ่งของจากเรา
2. พูดคำว่า “ได้สิ”
3. ยื่นสิ่งของให้เพื่อน และมีสีหน้ายิ้มแย้ม

จุดประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้นักเรียนที่มีภาวะออทิสซึมแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนเมื่อเพื่อนขอได้

กิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นที่ 1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

- 1.1 ครูกล่าวทักทายและพูดคุยกับนักเรียน เพื่อสร้างความคุ้นเคยและความสัมพันธ์ที่ดี
- 1.2 ครูตั้งคำถามนักเรียนว่า ทราบไหมเวลาที่เพื่อนขอสิ่งของจากเรา นักเรียนต้องทำอะไรให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถาม เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน
- 1.3 ครูสรุปประเด็นคำตอบของนักเรียนให้เชื่อมโยงกับเนื้อหาที่สอน เช่น เวลา เพื่อนขอสิ่งของจากเรา นักเรียนต้องพูดว่า “ได้สิ” พร้อมกับยื่นสิ่งของที่เพื่อนขอให้ และมีสีหน้ายิ้มแย้ม
- 1.4 ครูแจ้งสิ่งที่เรียนให้นักเรียนทราบบ คือ การแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนเมื่อเพื่อนขอ

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน

2.1 ครูให้นักเรียนชมวิดีโอที่แสดงต้นแบบพฤติกรรม เรื่อง การแบ่งปัน สิ่งของให้เพื่อนเมื่อเพื่อนขอ โดยเปิดให้ชมติดต่อกัน 3 รอบ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และจดจำ การแสดงพฤติกรรมของผู้แสดงจากวิดีโอที่ตนสามารถเลียนแบบตามพฤติกรรมนั้นได้อย่างถูกต้อง

2.2 ครูตั้งคำถามนักเรียน ว่าวิดีโอที่ได้ชมไปเป็นเรื่องอะไร ทราบไหมว่าเวลาที่ เพื่อนขอสิ่งของจากเรา นักเรียนต้องทำอะไร ให้นักเรียนตอบคำถาม พร้อมทั้งให้นักเรียนแสดงการแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนเมื่อเพื่อนขอเลียนแบบคำพูดและท่าทางตามที่ได้ชมจากวิดีโอ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน

2.3 ครูสังเกตการแสดงพฤติกรรมของนักเรียน หากนักเรียนสามารถแสดงพฤติกรรมได้ถูกต้อง ครูควรให้คำชมเชย หากนักเรียนไม่สามารถแสดงพฤติกรรมได้ถูกต้องตามที่ชมจากวิดีโอ ทัศน ครูควรให้การช่วยเหลือหรือชี้แนะเพิ่มเติม แล้วครูค่อยๆ ลดการช่วยเหลือจนกระทั่งนักเรียนสามารถปฏิบัติได้เอง

หากนักเรียนไม่สามารถปฏิบัติตามได้ถึงแม้จะได้รับการช่วยเหลือจากครูแล้วก็ตาม ครูควรให้นักเรียนกลับไปชมวิดีโออีกครั้ง แล้วกลับไปทำตามขั้นตอนเดิม จนนักเรียนสามารถแสดงพฤติกรรมได้ถูกต้อง

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปถึงวิธีการแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนเมื่อเพื่อนขอว่า นักเรียนควรปฏิบัติตนอย่างไร

ขั้นที่ 4 ขั้นฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จำลอง

4.1 ครูจัดทำสถานการณ์จำลองแบบเดียวกับที่ได้ชมจากวิดีโอ โดยให้นักเรียนได้ฝึกการแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนเมื่อเพื่อนขอโดยเลียนแบบจากวิดีโอที่ได้ชม

4.2 ครูสังเกตนักเรียนแสดงพฤติกรรม การแบ่งปัน สิ่งของให้เพื่อนเมื่อเพื่อนขอ และบันทึกผลการสอนลงในแผนการจัดการเรียนรู้

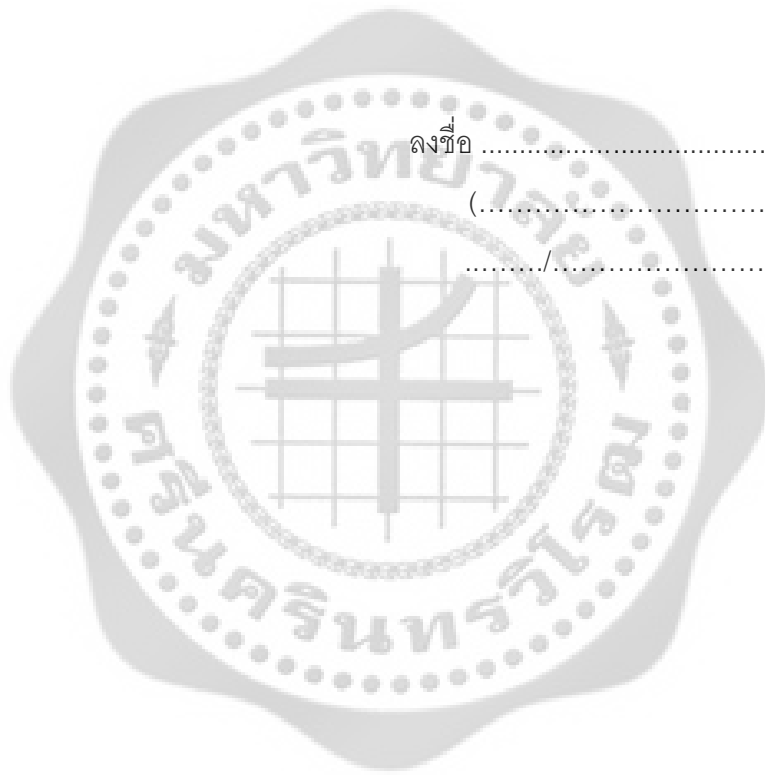
สื่อการเรียนการสอน

วิดีโอที่แสดงต้นแบบพฤติกรรมการแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนเมื่อเพื่อนขอ

การประเมินผล

สังเกตจากการที่นักเรียนให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรม และสามารถแสดงพฤติกรรมที่ชมจากวิดีโอได้ถูกต้อง

บันทึกหลังการสอน

ลงชื่อ ผู้สอน
(.....)
...../...../.....

2. คู่มือประกอบการใช้แบบประเมินทักษะทางสังคม

คู่มือประกอบการใช้แบบประเมินทักษะทางสังคม

1. ขั้นตอนในการใช้แบบประเมิน

1.1 ผู้ประเมินเตรียมการก่อนประเมิน ดังนี้

- 1.1.1 ตรวจสอบแบบประเมิน แบบประเมินมีรายการประเมิน 4 สถานการณ์
เลือกใช้แบบประเมินให้ตรงกับสถานการณ์ที่จะทำการประเมิน
- 1.1.2 ศึกษาแบบประเมินและคู่มือให้เข้าใจขั้นตอนทั้งหมด
- 1.1.3 ผู้ประเมินต้องเตรียม ดินสอ หรือ ปากกาเพื่อใช้เขียนในการประเมิน

1.2 การดำเนินการประเมิน

- 1.2.1 เขียนชื่อ นามสกุล และอายุ ของนักเรียน ในแบบประเมินของนักเรียน
ให้เรียบร้อยก่อนประเมินทุกครั้ง
- 1.2.2 เขียนชื่อผู้ประเมิน สถานที่ วันที่ และเวลาที่ทำการประเมิน
- 1.2.3 ในการประเมิน ผู้ประเมินใช้วิธีการสังเกต การแสดงทักษะทางสังคมของนักเรียน

ที่มีภาวะออทิสซึม

2. คำชี้แจงในการประเมิน

ผู้ประเมิน ใส่คะแนนทักษะทางสังคมของนักเรียนที่มีภาวะ ออทิสซึมที่สามารถทำได้ ตามประเด็นการประเมิน 3 หัวข้อ ได้แก่ 1) บทสนทนา 2) ท่าทาง 3) การช่วยเหลือจากคุณครู ตามเกณฑ์การให้คะแนน ในช่องคะแนนของแบบประเมิน

3. เกณฑ์การให้คะแนน

ให้คะแนนทักษะทางสังคมตามเกณฑ์การให้คะแนน (ท้ายแบบประเมิน) ดังนี้

- 2 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถทำสำเร็จและถูกต้อง โดยไม่มีการช่วยเหลือ
- 1 คะแนน หมายถึง นักเรียนสามารถทำสำเร็จและถูกต้อง โดยมีครูคอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือ
- 0 คะแนน หมายถึง นักเรียนไม่สามารถทำได้สำเร็จ

3. แบบประเมินทักษะทางสังคม

แบบประเมินทักษะทางสังคมของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม

สถานการณ์ การทำความเคารพคุณครูเวลามาถึงโรงเรียน

ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี

ชื่อผู้สังเกต.....สถานที่.....วัน.....เวลา.....

ประเด็นการประเมิน	คะแนน		
	0	1	2
1. บทสนทนา			
2. ท่าทาง			
3. การช่วยเหลือจากคุณครู			
รวมทั้งหมด (คะแนนเต็ม 6 คะแนน) คะแนน			

ลงชื่อ.....(ผู้ประเมิน)

เกณฑ์การให้คะแนน

ประเด็นการประเมิน	คะแนน		
	0	1	2
1. บทสนทนา	ไม่พูด หรือพูดคำอื่น นอกเหนือจากคำที่ระบุไว้	“สวัสดี”/ “หวัดดี” “ดีครับ”/ “ดีค่ะ” “สวัสดีจ้า”/ “หวัดดีจ้า”	“สวัสดีครับ/ ค่ะ” “หวัดดีครับ/ ค่ะ”
2. ท่าทาง	ไม่แสดงท่าทาง หรือ แสดงท่าทางได้ไม่ถูกต้อง	ยกมือไหว้ แต่ไม่ยิ้ม ยิ้ม แต่ไม่ยกมือไหว้	ยกมือไหว้และ มีสีหน้ายิ้มแย้ม
3. การช่วยเหลือจาก คุณครู	ไม่สามารถทำได้สำเร็จ	สามารถทำสำเร็จและ ถูกต้อง โดยมีครูคอยให้ คำแนะนำและช่วยเหลือ	สามารถทำสำเร็จและ ถูกต้อง โดยไม่มีการ ช่วยเหลือ

แบบประเมินทักษะทางสังคมของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม

สถานการณ์ การรู้จักกล่าวคำขอบคุณเมื่อได้รับสิ่งของจากคุณครู

ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี

ชื่อผู้สังเกต.....สถานที่.....วัน.....เวลา.....

ประเด็นการประเมิน	คะแนน		
	0	1	2
1. บทสนทนา			
2. ท่าทาง			
3. การช่วยเหลือจากคุณครู			
รวมทั้งหมด (คะแนนเต็ม 6 คะแนน) คะแนน			

ลงชื่อ.....(ผู้ประเมิน)

เกณฑ์การให้คะแนน

ประเด็นการประเมิน	คะแนน		
	0	1	2
1. บทสนทนา	ไม่พูด หรือพูดคำอื่น นอกเหนือจากคำที่ระบุไว้	“ขอบคุณ” “ขอบคุณจ๊ะ” “ขอบใจ”	“ขอบคุณครับ/ค่ะ”
2. ท่าทาง	ไม่แสดงท่าทาง หรือ แสดงท่าทางได้ไม่ถูกต้อง	แสดงท่าทางได้ 1 - 2 ท่าทาง จาก 3 ท่าทาง	1. ยกมือไหว้ 2. มีสีหน้ายิ้มแย้ม 3. ยื่นมือรับสิ่งของที่ คุณครูให้
3. การช่วยเหลือจาก คุณครู	ไม่สามารถทำได้สำเร็จ	สามารถทำสำเร็จและ ถูกต้อง โดยมีครูคอยให้ คำแนะนำและช่วยเหลือ	สามารถทำสำเร็จและ ถูกต้อง โดยไม่มีการ ช่วยเหลือ

แบบประเมินทักษะทางสังคมของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม

สถานการณ์ การขอเมื่อต้องการขอสิ่งของจากคุณครู

ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี

ชื่อผู้สังเกต.....สถานที่.....วัน.....เวลา.....

ประเด็นการประเมิน	คะแนน		
	0	1	2
1. บทสนทนา			
2. ท่าทาง			
3. การช่วยเหลือจากคุณครู			
รวมทั้งหมด (คะแนนเต็ม 6 คะแนน) คะแนน			

ลงชื่อ..... (ผู้ประเมิน)

เกณฑ์การให้คะแนน

ประเด็นการประเมิน	คะแนน		
	0	1	2
1. บทสนทนา	ไม่พูด หรือพูดคำอื่นนอกเหนือจากคำที่ระบุไว้	พูดได้ถูกต้อง 1 ประโยค	1. “คุณครูครับ/ค่ะ ขอ (สิ่งของที่ต้องการ) ครับ/ค่ะ” 2. “ขอบคุณครับ/ค่ะ”
2. ท่าทาง	ไม่แสดงท่าทาง หรือแสดงท่าทางได้ไม่ถูกต้อง	แสดงท่าทางได้ 1 - 2 ท่าทาง จาก 3 ท่าทาง	1. ยกมือไหว้ 2. มีสีหน้ายิ้มแย้ม 3. ยื่นมือรับสิ่งของที่ขอจากคุณครู
3. การช่วยเหลือจากคุณครู	ไม่สามารถทำได้สำเร็จ	สามารถทำได้สำเร็จและถูกต้อง โดยมีครูคอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือ	สามารถทำได้สำเร็จและถูกต้อง โดยไม่มีการช่วยเหลือ

แบบประเมินทักษะทางสังคมของนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม

สถานการณ์ การแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนเมื่อเพื่อนขอ

ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี

ชื่อผู้สังเกต.....สถานที่.....วัน.....เวลา.....

ประเด็นการประเมิน	คะแนน		
	0	1	2
1. บทสนทนา			
2. ท่าทาง			
3. การช่วยเหลือจากคุณครู			
รวมทั้งหมด (คะแนนเต็ม 6 คะแนน) คะแนน			

ลงชื่อ.....(ผู้ประเมิน)

เกณฑ์การให้คะแนน

ประเด็นการประเมิน	คะแนน		
	0	1	2
1. บทสนทนา	ไม่พูด หรือพูดคำอื่น นอกเหนือจากคำที่ระบุไว้	“เอาไป” “เอาสิ”	“ได้สิ”
2. ท่าทาง	ไม่แสดงท่าทาง หรือ แสดงท่าทางได้ไม่ถูกต้อง	แสดงท่าทางได้ 1 ท่าทาง	1. ส่งของที่เพื่อนต้องการให้ 2. มีสีหน้ายิ้มแย้ม
3. การช่วยเหลือจาก คุณครู	ไม่สามารถทำได้สำเร็จ	สามารถทำสำเร็จและ ถูกต้อง โดยมีครูคอยให้ คำแนะนำและช่วยเหลือ	สามารถทำสำเร็จและถูกต้อง โดยไม่มีการช่วยเหลือ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อสกุล	นางสาววรรณภา บุญลาโภ
วัน เดือน ปี เกิด	22 มิถุนายน 2520
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ที่อยู่ปัจจุบัน	44/5 ซ.สุขุมวิท 42 คลองเตย กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	พนักงานบริษัท
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	บริษัท มีเดีย เอกซ์เพอร์ทีส อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล (ประเทศไทย) จำกัด กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2541	ศิลปศาสตรบัณฑิต วิชาเอกนิเทศศาสตร์ จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
พ.ศ. 2556	การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาพิเศษ (สาขาการเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติ) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ